

T.C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı/Klinik Psikoloji Programı

**BAĞLANMA STİLLERİ İLE PARTNER ŞİDDETİ
ARASINDAKİ İLİŞKİDE ÖZ-ANLAYIŞIN VE BOYUN
EĞİCİ DAVRANIŞIN ARACILIK ROLÜ**

DOKTORA TEZİ

Hatice Deniz ÖZDEMİR

125601123

Danışman: Prof. Dr. Mehmet Engin DENİZ

İstanbul, 2020

T.C.

T.C. İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı/Klinik Psikoloji Programı

**BAĞLANMA STİLLERİ İLE PARTNER ŞİDDETİ
ARASINDAKİ İLİŞKİDE ÖZ-ANLAYIŞIN VE BOYUN
EĞİCİ DAVRANIŞIN ARACILIK ROLÜ**

DOKTORA TEZİ

Hatice Deniz ÖZDEMİR

YEMİN METNİ ETİK BEYANI

Doktora tezi olarak sunduğum “**Bağlanma Stilleri ile Partner Şiddeti Arasındaki İlişkide Öz-Anlayışın ve Boyun Eğici Davranışın Aracılık Rolü**” başlıklı İstanbul Arel Üniversitesi tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında, tez içinde sunduğum bilgi, belge, veri ve dökümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tezimi bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak yazdığımı, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi beyan eder, bununla onur duyarım.

3.2.2020

Hatice Deniz ÖZDEMİR

ONAY

Tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim/Raporum sadece İstanbul Arel yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☐ Tezimin/Raporumun 2 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

03.02.2020

Hatice Deniz ÖZDEMİR

ÖZET
BAĞLANMA STİLLERİ İLE PARTNER ŞİDDETİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE
ÖZ-ANLAYIŞIN VE BOYUN EĞİCİ DAVRANIŞIN ARACILIK ROLÜ

Hatice Deniz ÖZDEMİR

Doktora Tezi, Psikoloji Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Mehmet Engin Deniz

Şubat, 2020, 126

Bu çalışmanın temel amacı bağlanma stilleri ile partner şiddeti arasındaki ilişkide öz-anlayışın, boyun eğici davranışın aracılık rolünü incelemektir.

Partner/eş şiddetini ölçmek için Türkiye’de kullanılan ölçekler iki boyutlu ya da tek boyutlu olduğu için yeterli olmadığı düşünülmüş partner/eş şiddetini çok boyutlu olarak ölçen Composite Abuse Scale’nın geçerlilik güvenirlik çalışması yapılmıştır. Composite Abuse Scale ve Partner Abuse Scalası’nın (PAS) toplam şiddet skala puanları arasındaki ilişki; $r = .93$; $p = .001$ olduğu görülürken, yapılan t testinde toplam puanlar arasındaki fark; $z = -.738$; $p = 0.461$ şeklinde bulunmuştur. Partner Abuse Scalasının ölçüt bağımlı geçerlilik çalışmasında PAS ile ilişki doyumu arasındaki ilişki; $-.70$; bulunurken, depresyon düzeyleri arasındaki ilişki $.58$ bulunmuştur (sırasıyla $p < 0.001$, $p < 0.001$). PAS’nın Cronbach’s α katsayısı $.91$ olarak bulunmuştur. Yapılan DFA uyum iyiliği değerleri; Chi-Square=1195.14, $df=397$, P-value=0.00000, RMSEA= $.080$, NFI= $.91$, NNFI= $.93$, CFI= $.94$, IFI= $.94$, AGFI= $.77$, GFI= $.80$, RMR= $.05$, SRMR= $.07$ olarak bulunmuştur.

Yapılan analiz sonuçları PAS’nın Türk toplumunda kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu göstermiştir. Bağlanma stilleri ile partner şiddeti arasındaki ilişkide öz-anlayışın, boyun eğici davranışın aracılık rolü araştırılmıştır. Araştırmada belirlenen modelin test edilmesinde, Yapısal Eşitlik Modellemesi ve En Çok Olabilirlik Metodu tahminleme yöntemi uygulanmıştır. Çalışma sonuçlarına göre kaygılı bağlanma ile partner şiddeti arasındaki ilişkide öz-anlayış ve boyun eğici davranışın tam aracılık etkisi olduğu; kaçınmalı bağlanma ile partner şiddeti arasındaki ilişkide ise öz-anlayış ve boyun eğici davranışın kısmi aracılık etkisi

olduğu belirlenmiştir. Ayrıca her iki bağlanma stili ile boyun eğici davranış arasındaki ilişkide öz-anlayışın kısmi aracılık etkisi olduğu belirlenmiştir.

Sonuç olarak kadınlara yönelik şiddet önleme programlarının arttırılması, bağlanma stillerinin önemi, öz-anlayışı arttıracak boyun eğici davranışı azaltacak çalışmalara öncelik verilmesi gerekli olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular psikolog ve ruh sağlığı çalışanları için özellikle kaygılı bağlanma stiline sahip kişilerde öz-anlayış temelli terapilerin önemli bir tedavi hedefi olabileceğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Partner şiddeti, Bağlanma stilleri, Öz-Anlayış, Boyuneğicilik, Aracılık, Yapısal Eşitlik Modeli

SUMMARY

THE INTERMEDIATE ROLE OF SELF-COMPASSION AND SUBMISSIVE BEHAVIOR IN THE RELATIONSHIP BETWEEN ATTACHMENT STYLES AND PARTNER VIOLENCE

Hatice Deniz ÖZDEMİR

Doctoral Dissertation, Department of Clinical Psychology

Supervisor: Mehmet Engin Deniz

February, 2020, 126

The main purpose of this study is to examine the mediating role of Self-Compassion, visual and submissive behavior in the relationship between attachment styles and partner violence.

Scales used in Turkey which measure the severity of partner / spouse violence are either two-dimensional or one-dimensional scales. Since these are not sufficient for to get more accurate results the validity and reliability study of Composit Abuse Scale which is a multi-dimensional one is studied. The relationship between the total severity scale scores of Composite Abuse Scale and the Partner Abuse Scale (PAS) are; $r = .93$; $p = .001$, the difference between the total scores in the t test being; $z = -.738$; $p = 0.461$. In the criterion-related validity study of the Common Abuse Scale, the relationship between PAS and relationship satisfaction was; $-.70$; on the otherhand the relationship between depression levels was $.58$ ($p < 0.001$, $p < 0.001$ respectively). Cronbach's α coefficient of PAS was $.91$ The results of goodness of fit values, Confirmatory Factor Analysis were; Chi-Square = 1195.14, $df = 397$, P value = 0.00000, RMSEA = .080, NFI = .91, NNFI = .93, CFI = .94, IFI = .94, AGFI = .77, GFI = .80, RMR = .05, SRMR = .07. The results of the analysis show that PAS is a valid and reliable scale in Turkish society. The relationship between self-compassion and submissive behavior was investigated in relation to attachment styles and partner violence. Structural Equation Modeling and Maximum Likelihood Method was used as an estimation method to test the modeling. According to the results of the study, self-compassion and submissive behavior have a full mediating effect on the relationship between anxious attachment style and partner violence and the

relationship between avoidance attachment style and partner violence showed partial mediator effect of self-compassion and submissive behavior.

On the other hand, the relationship between attachment styles and submissive behavior showed related to self-compassion and was partially mediating effect related.

In addition, Self-Compassion has a partial mediating effect in the relationship between both attachment styles and submissive behavior.

As a result, it has been determined that it is necessary to increase violence prevention programs for women, prioritize studies that will increase the importance of attachment styles and reduce submissive behavior that will increaseing Self-Compassion. These findings suggest that Self-Compassion based therapies can be an important treatment target for psychologists and mental health professionals, especially in people with anxious attachment style.

Keywords: Partner Violence, Attachment Styles, Self-Compassion, Submissive, Mediator, Structural Equation Modeling

ÖNSÖZ

Psikoloji biliminin ilerlemesiyle yapılan araştırmalar doğrultusunda literatür her geçen gün gelişmekte ve yeni çalışmalara ilham vermektedir. Bilindiği gibi birçok kadın şiddete maruz kalmakta, bu maruziyet çoğu zaman eşten ya da partnerden gelmektedir. Kadın bu şiddeti görmezden gelmekte ve karşı karşıya kaldığı bu durumu yok saymaktadır. Partner ilişkilerinde şiddetle karşı karşıya kalmanın, özellikle de bu duruma tahammül etmenin bağlanma stilleri, öz-anlayış ve boyun eğici davranış tarafından belirgin olarak etkilendiği düşünülmektedir. Yakın ilişkilerinde partner şiddetine maruz kalma ve bağlanma stilleri arasında öz-anlayışın ve boyun eğici davranışın aracılık ettiği düşünülmektedir. Bu nedenle de çalışmada kadınlarda partner/eş şiddetine maruz kalma, boyun eğici davranış, bağlanma stilleri ve öz-anlayış arasındaki doğrudan ve dolaylı ilişkiler incelenmiştir. Bu çalışmanın akademik çalışmalara yol göstermesi ve çeşitli eğitim müfredatlarında, öz-anlayışı geliştirecek, şiddeti ve boyun eğici davranışı azaltacak eğitim programlarının yer alması önerilmektedir.

TEŞEKKÜRLER

Bu çalışmanın yapılmasında, bilgileri ve deneyimleri ile yoluma ışık tutan, tez danışmanım, çok değerli Hocam, Sayın Prof. Dr. Mehmet Engin Deniz'e akademik desteğinden dolayı teşekkür ederim.

Ayrıca tez izleme komitemde bulunan ve daima desteklerini gördüğüm değerli hocalarım Sayın Prof. Dr. Ali Eryılmaz ve Prof Dr. Ömer Faruk Şimşek'e yaptıkları yardım, eleştiri ve yönlendirmelerinden dolayı teşekkür ederim.

Çalışmada, bilgi ve tecrübesini esirgemeyen değerli hocalarım Prof. Dr. Nezih Dağdeviren'e, Prof. Dr. Ayşe Çaylan'a, tezimin her aşamasında yanımda olan, istatistiksel analizlerde destek aldığım, sorularımı içtenlikle yanıtlayan kıymetli hocam Doç. Dr. Fatma Nesrin Turan'a, teşekkürü bir borç bilirim.

Doktoraya başlamm konusunda beni teşvik eden ve destekleyen Prof. Dr. Faruk Kocacık'a, Prof. Dr. Selma Aydın'a, Prof. Dr. Önder Kavakçı'ya, Prof. Dr. Öcal Berkan'a, Prof. Dr. Zeynep Sümer'e ve kardeşim Nur'a çok teşekkür ederim.

Doktora sürecinin çeşitli aşamalarında destek veren arkadaşlarım Berna Zorkun'a, Sanem Nemnezi Karaca'ya, Mediha Büyükgöze Dindar'a, Özgür Akgöz Telatat'a Gül Lorcu Özkeçeci'ye, Fatma Lorcu'ya, Aysel Güvercin'e, Mustafa Gürsoy'a, Şennur Günay Aksoy'a', Nilgün Onnar'a, Ferdi Arıcı'ya, Hüseyin Yolalan'a ve isimlerini yazamadığım desteklerini esirgemeyen tüm arkadaş ve dostlarıma teşekkür ederim.

Bu uzun süreçte beni hep destekleyen hayatımı varlıklarıyla anlamlandıran, kızlarım Asena ve Yağmur'a, eşim Kemal'e onlardan aldığım zamana rağmen hep yanımda oldukları ve beni hep yüreklendirdikleri için çok teşekkür ederim. Ayrıca varlık sebebim olan anneme babama, Kalaycı ailesine ve tüm eğitim hayatım boyunca bana emek veren bütün öğretmenlerime teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
SUMMARY	v
ÖNSÖZ.....	vii
TEŞEKKÜRLER	viii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xii
TABLO LİSTESİ	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
EKLER.....	xv
1. BÖLÜM.....	1
ÇALIŞMANIN AMACI VE PROBLEMİ	1
1.1.Çalışmanın Amacı	1
1.2. Çalışmanın Önemi	2
1.3. Çalışmanın Hipotezi (Problemi).....	2
1.4. Çalışmanın Sınırlılıkları	3
1.5. Çalışmanın Varsayımları.....	4
2. BÖLÜM.....	5
ŞİDDET, BAĞLANMA, ÖZ-ANLAYIŞ VE BOYUN EĞİCİ DAVRANIŞ	5
2.1. Şiddet ve Şiddet Türleri	5
2.1.1. Şiddet.....	5
2.1.2. Şiddet Türleri	6
2.1.3. Kadına Yönelik Şiddet	8
2.2. Bağlanma.....	10
2.2.1. Bağlanma	10
2.2.2. Bağlanma Stilleri.....	13
2.2.3. Yetişkinlikte Bağlanma- Partner İlişkileri - Bağlanma	16
2.2.4. Bağlanma, Şiddet	21
2.3. Öz-Anlayış.....	23
2.3.1. Öz-Anlayış ve Bağlanma	27
2.3.2. Öz-Anlayış ve Şiddet.....	29
2.4. Boyun Eğici Davranış.....	32

3. BÖLÜM.....	36
YÖNTEM.....	36
3.1. Araştırma Deseni	36
3.2. Araştırma Modeli	37
3.3. Katılımcılar ve İşlem	37
3.3. Kullanılacak Ölçme Değerlendirme Araçları	38
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	38
3.3.2. Partner Abuse Skalası (PAS)	39
3.3.3. Composite Abuse Scale (CAS)	39
3.4. Partner Abuse Scala'sının Geliştirilmesi Sırasında Yapılan İşlemler	40
3.4.1. Partner Abuse Scalasının Geçerlilik Güvenirliği Çalışması	40
3.5. Bağlanma Stilleri ile Partner Şiddeti Arasındaki İlişkide Öz-Anlayış, Boyun Eğici Davranışın Aracılık Etkisinin Araştırılmasında Kullanılan Testler	42
3.5.1. Partner Abuse Skalası (PAS)	42
3.5.3. Yetişkinlerin Bağlanma Stilleri Ölçeği (YİYE II)	44
3.5.4. Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği (BEDÖ)	45
3.6. Yapılan işlemler ve Kullanılan Analiz Yöntemleri	45
3.6.1. PAS'ın Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması	45
3.6.2. Bağlanma Stilleri ile Partner Şiddeti Arasındaki İlişkide Öz-Anlayışın-Boyun Eğici Davranışın Aracılık Rolü Çalışması	46
4. BÖLÜM.....	48
BULGULAR	48
4.1. Partner Abuse Scalasının Geçerliliği Çalışması	48
4.1.1. Partner Abuse Scalasının Kapsam Geçerliliği Çalışması	48
4.1.2. Partner Abuse Scalasının Dilsel Eşdeğerlilik Çalışması	48
4.1.4. Partner Abuse Scalasının Yapı Geçerliliği Çalışması	52
4.1.4.1. Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları	53
4.2. Pas'ın Güvenirlik Çalışmaları	60
4.2.1. Partner Abuse Test Tekrar Test Güvenirliği	60
4.2.2. Partner Abuse Scalasının İç Tutarlılık Güvenirlik Çalışması	61
4.3. Bağlanma Stilleri ile Partner Şiddeti Arasındaki İlişkide Öz-Anlayış ve Boyun Eğici Davranışın Aracılık Rolü Çalışmasına İlişkin Betimsel İstatistikler	62
4.4. Araştırmada Test Edilecek Ölçme ve Yapısal Model	63

4.4.1. Araştırmada Test Edilecek Ölçme ve Yapısal Modeldeki Gözlenen Değişkenlere Ait Betimleyici İstatistiksel Değerler.....	63
4.4.2. Çalışmamızda Kullanılan Ölçme ve Yapısal Modele Ait bilgiler.....	64
4.5. Örneklemeye Ait Ölçme Modelinin Test Edilmesi.....	66
4.6. Araştırmadaki Yapısal Modelin Test Edilmesi	68
5. BÖLÜM.....	75
TARTIşMA	75
KAYNAKLAR	90

KISALTMALAR

Composite Abuse Scale: CAS

Beck Depresyon Envanteri: BDI

İlişki Doyumu Ölçeği: İDÖ

Partner Abuse Skala: PAS

Yetişkinlerin Bağlanma Stilleri Ölçeği: YİYE II

Öz-anlayış Ölçeği: ÖZAN

Boyun Eğici Davranış: BEDÖ

Dünya Sağlık Örgütü: WHO

Doğrulayıcı Faktör Analizi: DFA

Kaiser-Meyer-Olkin: KMO

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. CAS ve PAS için Spearman's Rho Korelasyonu ve Wilcoxon Eşleştirilmiş T testi Sonuçları	49
Tablo 2. PAS ve Alt Boyutları ile Depresyon ve İlişki Doyumu Ölçeklerine Ait İstatistik Bulguları	51
Tablo 3. PAS ve Alt Boyutları ile Depresyon ve İlişki Doyumu Ölçeğinin Spearman's Rho Korelasyon Analiz Sonuçları	51
Tablo 4. Partner Abuse Scalası'na İlişkin Uyum İyiliği Değerleri	55
Tablo 5. Partner Abuse Scalası'a Ait Uyum İyiliği Değerleri.....	58
Tablo 6. Partner Abuse Scalası'nın DFA Analizine İlişkin İstatistik Bulgular .	59
Tablo 7. Partner Abuse Scalası Test Tekrar Test Güvenirlik Çalışması İçin Spearman Rho Korelasyon Analizi ve Wilcoxon Eşleştirilmiş T Testi Sonuçları	60
Tablo 8. Bağlanma Stilleri, Partner Şiddeti, Öz-Anlayış ve Boyun Eğici Davranışın Etkilenebileceği Düşünülen Değişkenlerle İlişkisi.....	62
Tablo 9. Gözlenen Değişkenlere Ait Betimleyici İstatistiksel Değerler	64
Tablo 10. Ölçme Yapısal Modelde Kullanılan Gözlenen ve Örtük Değişkenlerin Tanımlanması	65
Tablo 11. Araştırmada Bulunan Örtük (Gizil) Değişkenlere Ait Korelasyonlar	67
Tablo 12. Bağlanma Stilleri ile Partner Şiddeti Arasındaki İlişkide Öz-Anlayışın ve Boyun Eğici Davranışın Aracılık Rolü Ölçme Modeline Ait Uyum İyiliği Değerleri.....	68
Tablo 13. Bağlanma Stilleri ile Partner Şiddeti Arasındaki İlişkide Öz-Anlayış ve Boyun Eğici Davranışın Aracılık Rolü Yapısal Modele Ait Uyum İyiliği Değerleri.....	70
Tablo 14. Bağlanma Stilleri ile Partner Şiddeti Arasındaki İlişkide Öz-Anlayış ve Boyun Eğici Davranışın Aracılık Rolü Kaygılı Bağlanmadan PAS'a Giden Yol Kaldırıldığında Yapısal Modele Ait Uyum İyiliği Değerleri	72

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Araştırma Kapsamında Test Edilmek Hipotetik Model.....	37
Şekil 2. Partner Abuse Skalası'nın DFA Standartlaştırılmış Çözüm Değerleri .	54
Şekil 3. Partner Abuse Skalası'nın t- Değerleri	56
Şekil 4.Partner Abuse Skalası'nın Modifikasyonlu DFA Standartlaştırılmış Çözüm Değerleri.....	57
Şekil 5. Bağlanma Stilleri ile Partner Şiddeti Arasındaki İlişkide Öz-Anlayışın ve Boyun Eğici Davranışın Aracılık Rolü Ölçme Modeli	66
Şekil 6. Bağlanma Stilleri ile Partner Şiddeti Arasındaki İlişkide Öz-Anlayış ve Boyun Eğici Davranışın Aracılık Rolü Yapısal Model	69
Şekil 7. Bağlanma Stilleri ile Partner Şiddeti Arasındaki İlişkide Öz-Anlayış ve Boyun Eğici Davranışın Aracılık Rolü Kaygılı Bağlanmadan PAS'a Giden Yol Kaldırıldığında Yapısal Model	71
Şekil 8. Bağlanma Stilleri ile Partner Şiddeti Arasındaki İlişkide Öz-Anlayış ve Boyun Eğici Davranışın Aracılık Rolü Kaygılı ve Kaçınmalı Bağlanmadan Pasa Giden Yol Kaldırıldığında Yapısal Model	73

EKLER

Kişisel Bilgi Formu (EK1)

Beck Depresyon Envanteri (EK2)

İlişki Doyumu Ölçeği (EK3)

Composite Abuse Scale (EK4)

Partner Abuse Skala (EK5)

Yetişkinlerin Bağlanma Stilleri Ölçeği (EK6)

Öz-anlayış Ölçeği (EK7)

Boyun Eğici Davranış (EK8)

Özgeçmiş (EK9)

1. BÖLÜM

ÇALIŞMANIN AMACI VE PROBLEMİ

1.1.Çalışmanın Amacı

Çalışmamızın amaçlarından biri; partner ilişkilerinde şiddete maruz kalan kadınları belirlemektir. Bu amaçla öncelikle, partner/eş şiddetini belirleyecek olan Partner Abuse Skalası'nın (PAS) geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır.

Çalışmamızın amaçlarından ikincisi partner/eş şiddetine maruz kalan kadınların, bağlanma stilleri ile partner şiddeti arasındaki ilişkide, öz-anlayışın ve boyun eğici davranışın aracılık rolünün olup olmadığı, bağlanma stilleri ile partner/eş şiddetine maruz kalma arasında öz-anlayış aracılık ediyorsa kısmi aracılık mı yoksa tam aracılık mı ettiğini, bağlanma stilleri ile partner/eş şiddetine maruz kalma arasında boyun eğici davranış aracılık ediyorsa kısmi aracılık mı yoksa tam aracılık mı ettiğini belirlemektir.

Partner ilişkilerinde şiddete maruz kalan kadınlarda, bu ilişkiyi bitirenlerle bu ilişkiyi bitirmeyip devam edenlerin bağlanma stilleri açısından belirgin bir farklılık olup olmadığını saptamaktır.

Partner ilişkilerinde şiddete maruz kalan kadınlardan ilişkiyi bitirenlerle, ilişkiyi bitirmeyip devam edenler arasında bağlanma şekilleri açısından belirgin bir farklılık var ise bu maruziyetin en çok çocukluk çağı bağlanma stillerinden hangisinde olduğu ortaya konulmak istenmektedir. Anne ile çocuk arasındaki bağlanma stillerinin önemi bir kez daha ortaya konulmaya çalışılacaktır. Ayrıca partner ilişkilerinde şiddete maruz kalan kadınlarda öz-anlayış düzeyinin şiddete etkisi araştırılacaktır.

Araştırmanın üçüncü amacı ise, partner ilişkilerinde şiddete maruz kalan, bağlanma sorunu yaşayan, boyun eğici davranış gösteren kişilerin sorunlarına yönelik müdahalenin yanında öz-anlayış düzeylerinin yükseltilmesine yönelik çalışmaların yapılmasına önem verilmesi gerektiği göstermeye çalışılacaktır.

1.2. Çalışmanın Önemi

Çalışmamızın, PAS'ın Türkçeye uyarlanması, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmasının yanısıra bağlanma stilleri ile partner şiddeti arasındaki ilişkide hem öz-anlayışın hem de boyun eğici davranışın aracılık etkisini araştıran ve ortaya koyan ilk çalışma olması nedeniyle alana önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

1.3. Çalışmanın Hipotezi (Problemi)

1. PAS geçerli ve güvenilir bir ölçektir.
2. Partner/eş şiddetine maruz kalan kadınlarda bu ilişkiyi bitirenlerin oranı yüksektir.
3. Partner şiddetine maruz kalan kadınlardan, bu ilişkiyi bitirenlerle bu ilişkiyi bitirmeyip devam edenler arasında bağlanma stilleri açısından bir ilişki vardır.
4. Kadınlarda ailelerinde şiddet görme, ailede şiddete tanık olma, arkadaş ya da yakınlarının şiddet görmesine tanık olma partner şiddetine maruz kalma arasında bir ilişki vardır.
5. Partner şiddetine maruz kalan kadınlarda ilişkilerinin süresi ile maruz kaldıkları şiddet arasında anlamlı bir ilişki vardır.
6. Kaygılı bağlanma stilleriyle partner/eş şiddeti arasında anlamlı ilişki vardır.
7. Kaçınmalı bağlanma stilleriyle partner/eş şiddeti arasında anlamlı ilişki vardır.
8. Partner/eş şiddeti ve öz-anlayış arasındaki ilişki anlamlıdır.
9. Partner/eş şiddeti ile boyun eğici davranış arasındaki ilişki anlamlıdır.
10. Bağlanma stilleriyle öz-anlayış arasındaki ilişki anlamlıdır.
11. Bağlanma stilleriyle boyun eğici davranış arasındaki ilişki anlamlıdır.
12. Öz-anlayış ile boyun eğici davranış arasındaki ilişki anlamlıdır.
13. Bağlanma stilleri ile partner/eş şiddeti arasında öz- anlayış aracılık etmektedir.
 - a. Kaygılı bağlanma stilleri ile partner/eş şiddeti arasındaki ilişkide öz- anlayış aracılık etmektedir.
 - b. Kaçınmalı bağlanma stilleri ile partner/eş şiddeti arasındaki ilişkide öz- anlayış aracılık etmektedir.

14. Bağlanma stilleri ile partner/eş şiddeti arasındaki ilişkide boyun eğici davranış aracılık etmektedir.

- a. Kaygılı bağlanma stilleri ile partner/eş şiddeti arasındaki ilişkide boyun eğici davranış aracılık etmektedir.
- b. Kaçınmalı bağlanma stilli ile partner/eş şiddeti arasındaki ilişkide boyun eğici davranış aracılık etmektedir.

15. Bağlanma stilleri ve boyun eğici davranış arasındaki ilişkide öz- anlayış aracılık etmektedir.

16. Öz-anlayış ile partner şiddeti arasındaki ilişkide boyun eğici davranış aracılık etmektedir.

Çalışmada; kadınlarda partner/eş şiddetine maruz kalma, bağlanma stilleri, öz- anlayış düzeyleri ve boyun eğici davranış arasındaki doğrudan ve dolaylı ilişkiler incelenmiştir.

Araştırma sorusu:

Kişiler bağlanma stillerinden dolayı partner şiddetine mi maruz kalıyorlar? Bu maruziyette öz-anlayışın ve boyun eğici davranışın aracılık rolü nedir?

1.4. Çalışmanın Sınırlılıkları

1. Çalışmanın geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasının önemli bir sınırlılığı örneklemin sadece Trakya Üniversitesi öğrencilerinden oluşması
2. Katılımcıların sadece kadınlardan oluşması
3. Çalışmanın sadece öz bildirim ölçeklerinden oluşturulmuş olması,
4. Uygulama formunun uzunluğu, katılımcılardan çok sayıda ölçek doldurması istenmesi ve bunların uzun zamanda doldurulması gerektiği için katılımcıların sıkılabilmesi, ölçümlerin ve çalışmanın kalitesini düşürebilmektedir.
5. Çalışma amaç bölümünde yer alan cevaplanması istenilen sorular ile sınırlıdır.
6. Eşinden-partnerinden şiddet gören, çekinmeden araştırmaya katılan bireylerle sınırlıdır.
7. Çalışmanın verileri internet ortamında toplandığı için teknoloji kullanmaya alışık olmayan kadınlar araştırma dışında kalmıştır. Bu nedenle, internet

üzerinden elde edilen verilerin genel kadın popülasyonuna genellenmesinin uygun olmadığı düşünülmektedir.

8. Araştırma yapıldığı sırada partner şiddetinin hapis cezası gerektiren bir suç olduğunun kamu reklamlarında verilmesi nedeniyle, şiddet gören kadınların katılımlarını etkilemesi çalışmamızın en büyük sınırlılığını oluşturmuştur.

1.5. Çalışmanın Varsayımları

1. Öz-anlayış Ölçeğinin Türkçe versiyonunun geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu kabul edilmiştir.
2. Boyun Eğici Davranış Ölçeğinin Türkçe versiyonunun geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu kabul edilmiştir.
3. Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin Türkçe versiyonunun geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu kabul edilmiştir.
4. Partner Abuse Skalası'nın Türkçe versiyonunun geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu kabul edilmiştir.
5. Araştırmaya katılan bireylerin, veri toplama aracı olarak kullanılan testlere samimi/doğru cevaplar verdikleri kabul edilmiştir.
6. Bu çalışma sonunda elde edilen verilerin benzer örneklem gruplarına genellenebileceği varsayılmaktadır.

2. BÖLÜM

ŞİDDET, BAĞLANMA, ÖZ-ANLAYIŞ VE BOYUN EĞİCİ DAVRANIŞ

2.1. Şiddet ve Şiddet Türleri

2.1.1. Şiddet

Şiddetin tüm insanlar tarafından kabul edilebilir bir tanımının yapılamamasının yanında hangi davranışın şiddet olarak tanımlanacağı yaşadığımız zamanda son derece tartışmalı bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyolojik ve teknolojik değişimlerle paralel olarak bu kavramın içine giren etmenler değişmekte ve gelişmektedir. Yine de bazı tanımlarını verecek olursak;

Şiddet, bireye psikolojik ve fiziksel zarar veren, bireyde tahribat oluşturmak için yapılan kasıtlı, tutum ve davranışlar bütünüdür (Özcan, 2009).

Türk Dil Kurumu tarafından şiddet; “Bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğinlik, sertlik, hız, bir hareketten doğan güç "rüzgârın şiddeti.", karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma, kaba güç, duygu veya davranışta aşırılık” olarak tanımlanır (TDK, 2017).

Dünya Sağlık Örgütü’ne göre şiddet; ölüm, yaralanma, psikolojik zarar, kötü gelişme, yoksunluk ile sonuçlanan veya sonuçlanma ihtimali yüksek olan, kişinin kendine, bir başkasına, bir grup veya topluluğa karşı fiilen veya tehditle fiziksel gücün ya da şiddetin kasıtlı olarak kullanımıdır (WHO, 2014).

Farklı tanımlarla açıklanan şiddetin ortak öğeleri; bireyi öldürmek, yaralamak, canını acıtmak, malına zarar vermek amacıyla yasaların kabul etmeyeceği şekilde fiziki güç kullanma, hedefe varmak için şiddet kullanma, şiddetin kullanımına ilişkin tehditte bulunma, yasalara ve ahlaka aykırı olacak şekilde davranma, fiziksel yok etme ve toplumsal ilişkilerde kabul sınırlarını aşan zorlama eylemleri olarak karşımıza çıkmaktadır (Özerkmen, 2012).

Şiddet, içinde bulunulan zamana ve yaşanan topluma göre oldukça değişiklik gösterir. Kişiden kişiye farklı şekilde kendini gösterebilen şiddet biçimi hem bireysel hem de toplumsal boyutta sık olarak karşılaşılabildiğimiz bir olgudur. Bireylerin

yaşadığı aile yapısı ve deneyimleri, sosyalleştiği toplum ile bu toplumun kültürel yapısı vb. faktörler bireyin şiddete eğilimi veya şiddet içeren davranışları sergilemelerinde etkilidir (Adak, 2012:179-180).

2.1.2. Şiddet Türleri

Romantik ilişki yaşayan partnerler arasında zaman zaman çatışma yaşanmaktadır. Çiftlerin birbirlerine karşı uyguladığı partner şiddeti; duygusal, sözel, fiziksel, cinsel şiddet ya da şiddet barındıran davranışların yanı sıra çiftlerin birbirine sosyal kısıtlama getirmesidir (Aslan ve diğerleri, 2008).

Bir romantik ilişkide şiddet içeren davranışlar ya da tehditler romantik ilişkideki şiddet (istismar) olarak tanımlanır (Kılınçer 2012; Kılınçer ve Dost, 2013). Partner ilişkisinde yaşanan şiddetle ilgili tanımlar incelendiğinde genellikle şiddetin fiziksel, duygusal ve cinsel boyutlarının ön plana çıktığı görülmektedir (Kılınçer ve Dost, 2013; Kılınçer ve Dost, 2014).

Terzioğlu ve arkadaşları şiddeti; genel şiddet, fiziksel şiddet, ekonomik şiddet, duygusal şiddet ve cinsel şiddet olmak üzere 5 gruba ayırmışlardır (Terzioğlu ve diğerleri, 2016). Romantik ilişkide karşılaşılan şiddet ile ilgili çalışmalar incelendiğinde şiddetin fiziksel, duygusal ve cinsel olarak üç şeklinin ön planda olduğu ve bunlarla ilgili ölçeklerin geliştirildiği görülmektedir (Kılınçer 2012; Kılınçer ve Dost, 2013, Sezer, 2008; Yumuşak, 2013; Yumuşak ve Şahin 2014).

Fiziksel şiddet, fiziksel, duygusal ve cinsel şiddet içeren davranışları kapsamaktadır. Kişinin bedenine karşı yapılan her çeşit saldırı, fiziksel şiddettir. Fiziksel zarar vermeyi hedefleyen fiziksel şiddete örnek davranışlar, itip kakalamak, tokat atmak, yumruk atmak, tekme atmak, sarsmak, hırpalamak, bağlamak, saç çekmek, ısırarak, boğazı sıkarak, dövme, tırmalamak, herhangi bir cismi fırlatmak, ateşli silahlarla ya da kesici ve delici aletler ile yaralamak, sağlığa uygun olmayan şartlarda yaşamak için zorlamak, işkence yapmak, sağlık hizmeti almasını engellemek ve öldürmek gibi hareketler fiziksel şiddet tanımına dahil edilmektedir (Adak, 2012:178-184, Foshee ve diğerleri, 2007).

Duygusal Şiddet, kişinin beden sağlığından daha çok ruh sağlığını hedef alan şiddet tipidir. Çoğunlukla bir kez olan hareketlerden daha çok devamlılığı olan

hareketler psikolojik şiddet olarak tanımlanır (Uluocak ve diğerleri, 2014). Şiddetin bu türünün etkileri genellikle gözlenebilir olmadığı için hafife alınırken bireyin dünyasında duygusal şiddet ağır yaralar açabilmektedir (Güler, Tel ve Tuncay, 2005; Vahip ve Doğanavşargil, 2006).

Duygusal şiddet içerisinde azarlama, aşağılama, arkadaşlarının yanında küçük düşürme vb. davranışların olduğu ya da içinde fiziksel şiddet içeren bir öge olmayan fakat karşıdaki kişiyi duygusal, psikolojik olarak yaralayan ifadeleri bulundurmaktadır (Offenhauer ve Buchalter, 2011).

Duygusal şiddet tüm istismar çeşitlerinin içerisinde yer almasına rağmen zaman zaman kişinin içinde bulunduğu sosyal ve kültürel çevreye bağlı olarak duygusal istismar olarak kabul edilmemektedir. Kurulan iletişimde duygusal şiddet ögesi bulunmasına rağmen kişi bu ögeyi duygusal şiddet olarak algılamamakta ve duygusal şiddet kavramı normalize olabilmektedir (Ersanlı, Yılmaz ve Özcan, 2013).

Ekonomik Şiddet, kişinin üzerinde düzenli bir şekilde paranın ve ekonomik kaynakların tehdit, yaptırım ve kontrol aracı olarak kullanılması durumudur. Ekonomik koşulları uygun olduğu halde evin masraflarını karşılamama, parayı çok kısıtlı verme, para vermeme, ailenin gelir ve giderleri hakkında bilgi vermeme, ailenin maddi konuları hakkında aile bireylerinin fikrini almaksızın karar verme, kadının gelirine, mallarına el koyma, istemediği işte zorla çalıştırma veya çalışmasına engel olma vb. davranışlara ekonomik şiddet denilmektedir (Uluocak ve diğerleri, 2014).

Cinsel Şiddet, bireyi rıza göstermediği herhangi bir cinsel davranışa zorlama, cinselliği sindirme, tehdit ve kontrol etme aracı olarak kullanılması cinsel şiddettir. Fiziksel şiddetle beraber görülen bu şiddet türünün temelinde geleneksel erkeklik ve kadınlık rolleri yatar. Toplumda bir tabu, mahrem bir alan olarak algılanan cinsel şiddet çoğunlukla saklanan, bu sebeple de tespiti oldukça zor olan bir durumdur. Bu nedenle cinsel şiddete maruz kalan kişinin bu konu üzerinde konuşmakta çok fazla zorlandığı ve konuşmak istemediği görülmektedir (Adak, 2012:178-184).

Cinsel şiddet; tecavüz etme, tecavüz girişiminde bulunma, kürtaj ve doğum kontrolüne zorlamayı içine alan davranışlar topluluğudur (Miller ve diğerleri, 2007; Rickert ve diğerleri, 2004).

Dünya çapında bir sorun olan partner ilişkilerinde şiddet; fiziksel, cinsel saldırganlık, psikolojik baskı ve kontrol davranışlarını içeren partner tarafından uygulanan davranışlar olarak tanımlanırken, oldukça ciddi medikal ve sosyal bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır (Dillon ve diğerleri, 2013; Hamberger ve diğerleri, 2004).

Şiddet çeşitleri birbirleri ile oldukça ilişkilidir. Bir şiddet türünden bahsederken diğer şiddet türüne de rastlamak mümkün olur (Damka, 2009). Genellikle kadına uygulanan psikolojik şiddet, fiziksel şiddetin bir habercisi olabilmekte ve ardından da kadın fiziksel şiddete uğramaktadır (Karaboğa & ve Yılmaz, 2013). Herhangi bir şiddet çeşidinden bahsederken, diğer başka şiddet çeşitlerine ilişkin davranış motiflerine rastlamak mümkündür (Damka, 2009).

Bell ve Naugla, şiddet olaylarına şahit olma, şiddet kullanmaya yönelik tutumlar, ebeveyn şiddeti, şiddetin daha önceki ilişkide kullanılması gibi faktörlerin şiddetin başlatıcıları olduğunu ifade etmişlerdir (Bell ve Naugle, 2008).

Genç çiftler romantik ilişkilerinde acemi olsalar da çatışma çözme konusunda acemi değildirler. Çünkü ebeveynleriyle çatışmayı çözme konusunda geniş deneyimlere sahiptirler. Böylece partner ilişkilerinde de daha önceki deneyimlerinde kullandıkları yaklaşımları kullanacaklardır (Feldman ve Gowen, 1998). Bu nedenle ailede oluşan ortamlar yani aile deneyimlerinin çok önemli olduğunu söyleyebiliriz.

2.1.3. Kadına Yönelik Şiddet

Kadına uygulanan şiddet, cinsiyet ayrımcılığına dayanan insan hakları ihlali olarak karşımıza çıkarken, yüzyılın en önemli sağlık problemlerinden biri olarak kabul edilmektedir.

WHO'nun 2014 yılında yayınladığı Küresel Şiddet ve Yaralanmayı Önleme Raporu kişilerarası şiddete odaklanmaktadır. Bu şiddet biçimi aile üyeleri, partner, arkadaş, eş-dost ve yabancılar arasında olabilmektedir. Ayrıca çocukluk çağı kötü muamelelerini, akran şiddetini, partner şiddetini, cinsel şiddeti ve yaşlılara kötü muameleyi/istismarı da içermektedir. Kişilerarası şiddeti, yaşam boyu sağlık ve sosyal problemler açısından bir risk faktörü olarak ele almaktadır. Hem önlenabilir hem de öngörülebilir olması nedeniyle ulusal hükümetlere hitap ederek sorumluluk yüklemektedir (WHO, 2014).

Kadına yönelik şiddet, cinsiyete dayanan, kadına zarar veren, onu inciten, ruhsal, fiziksel, cinsel hasarla sonuçlanma ihtimali bulunan, özel ya da sosyal yaşamında onun özgürlüğünün keyfi bir şekilde kısıtlanmasına ve baskı uygulanmasına neden olan her türlü davranıştır (Subaşı ve Akın, 2003; WHO, 2005). Şiddetin hem bireysel hem de toplumsal açıdan önemli zararlara yol açtığı bilinmektedir (Karaboğa ve Yılmaz, 2013).

Kadına cinsiyet rollerinden dolayı yöneltilen şiddet sadece kadının partneri, kocası gibi yakın çevresindeki erkeklerden değil, ayrıca tanıdığı/tanımadığı erkekler veya ailedeki diğer kadınlar tarafından yada çok daha geniş bir sosyal çevre içinden de olabilmektedir (Jansen, Yüksel ve Çağatay, 2009).

WHO'nun 2002 raporuna göre, dünya genelinde toplum içinde yapılan 48 araştırmada kadınların %10-69'unun eşleri veya partnerleri tarafından hayatlarında en az bir kez fiziksel şiddete maruz kaldığı saptanmıştır (WHO, 2002).

Kadına yönelik şiddet genellikle kardeş, baba, ağabey, eş, partner, vb tanidik kişiler tarafından uygulanır. Kadına yönelik aile içi şiddet, kadının psikolojik, fiziksel, cinsel, ve ekonomik bütünlüğünün birini ya da birkaçını tahrip edebilmekte ve hedef alabilmektedir (Güven, 2010).

Erkeğin kadından üstün görüldüğü, erkek ve kadın rollerinin katı, keskin çizgilerle ayrıldığı, ataerkil toplumlarda kadının daha fazla şiddete maruz kaldığı görülmüştür (Page ve İnce, 2008). Kadınlar, zorunlu olarak kabul etmek zorunda bırakıldığı, kimliğine uymayan davranış ve tutumlar karşısında tepki verdiklerinde, erkekler bu davranış ve tutumları kendi egemenliğine yöneltilmiş bir tehlike ya da tehdit şeklinde algılayarak kadına karşı şiddet kullanmaktadırlar (Özmen, 2004).

Kadınlara yönelik şiddetin yaygınlığı ile ilgili yapılan çalışmalar oldukça önemli tespit araçları olmakla birlikte kesinlik taşımamaktadırlar. Çünkü aile içinde oluşan kadına şiddet olguları aile içinde kalması gereken konular olarak kabul edildiğinden adli makamlardan saklanmakta ve kadına yönelik şiddetin yaygınlığına dair gerçek sonuçlara ulaşılması engellenmektedir (Karaboğa ve Yılmaz, 2013).

Yakın ilişkide yaşanan şiddet ve saldırganlık, erkek ya da kadın tarafından işlenip işlenmediğine bakılmaksızın hiçbir koşul altında kabul edilemez. Bu noktada

şiddete yönelik tutumları ölçmek de önemli bir hale gelmiştir. Bu nedenle şiddete yönelik tutumları ölçmek için çok sayıda ve çeşitli dillerde şiddet tutum ölçekleri geliştirilmiştir (Sezer, 2008; Çetin, 2011; Yumusak, 2013; Yumuşak ve Şahin, 2014; Terzioğlu ve diğerleri, 2016; Fernández-González, Calvete ve Orue, 2017; Adıbelli, Saçan ve Türkoğlu, 2018).

Son yüzyılda partner şiddeti ilgi çeken konular olarak araştırmalarda yer almıştır. Partner şiddetini değerlendirmek için birçok değişik ölçme araçları geliştirilmiş ve birçok ülkede uyarlama çalışmaları yapılarak çeşitli dillere çevrilmiştir (Feldman ve Gowen, 1998; Hegarty, Sheehan ve Schonfeld, 1999; Hamberger ve diğerleri, 2004; Hegarty, Bush ve Sheehan, 2005; Rodríguez Franco ve diğerleri, 2010; Loxton ve diğerleri, 2013; Presaghi ve diğerleri, 2015; López-Cepero ve diğerleri, 2016; Porrúa-García ve diğerleri, 2016; Fernández-González ve diğerleri, 2017; Rodríguez-Díaz ve diğerleri, 2017; Lara ve López-Cepero, 2018).

2.2. Bağlanma

2.2.1. Bağlanma

Bowlby göre bağlanma; insanların ait olma ve güven ihtiyacı nedeniyle kendileri için önemli gördükleri kişilerle kurdukları sıcak, yakın, derin, duygusal bağ olarak tanımlanmıştır. Bağlanma kuramları, bireyin ait olma ve güven ihtiyacı nedeniyle yakınlığı arttırmak ve sürdürmek amacıyla erken çocukluk döneminde temel bakım verenle kurduğu ilişkinin şekli, kişinin daha sonraki yaşamında kuracağı ilişkilerin niteliğini etkilediğini vurgulamaktadırlar (Bowlby, 1969-1982:200; Bowlby, 1973:6; Bowlby, 2018:11,25,252,).

Erken dönemde verilen bakımın niteliği ve sürekliliği çocuğun kendini ve çevresini algılamasının ilk yapı taşları olan temel güven duygusunu oluşturur (Öztürk ve Uluşahin, 2008:101).

Bağlanma kuramı, Bowlby'in insanın sosyal davranışını, beşikten mezara kadar etkileyecek olan uyum ve kontrol sisteminin bir ürünü olarak gördüğü bağlanma davranışını temellendirmek üzere geliştirdiği teoridir. Çocuklukta yaşanan içsel çalışma modellerinin, yetişkinlik dönemindeki yaşantılara önemli yansımaları olduğu ifade edilmiştir (Bowlby, 1977; Bowlby, 1979: 68; Bowlby,

1980:12; Bowlby 2014b:44,255-262; Bowlby, 2015:55; Bowlby 2018:265,266,421; Fraley ve Shaver, 2000; Yörükan, 2011:38).

Bağlanma figürünün duyarlı yanıt verebilir olmasına duyulan güven; figürün, yardım çağrılarına yanıt veren koruyucu olarak düşünülmesine ya da düşünülmemesine ve kişinin kendilik algısına, bağlanma figürünün kendisini yardım etmeye degecek türden bir kişi olarak değerlendirilip değerlendirilmemesine bağlıdır (Bowlby, 2014b:257).

Sağlıklı gelişimle uyumlu olan bağlanma şekli güvenli bağlanmadır. Bu bağlanma şekline sahip kişiler kendilerine güvenirler, negatif ya da korkulu durumlarla karşılaşırlarsa bağlanma figürünün ulaşılabilir, cevap vermeye hazır, yardım etmeye istekli olduğundan emindirler (Bowlby, 2014a:218).

Bağlanma kuramı üzerine yapılan araştırmalar erken çocukluk döneminde genellikle anne olarak bağlanılan kişi ile kurulan bağın kalitesinin kişinin gelecek yıllarda ve gelişim dönemlerindeki ilişkilerinde ve psikolojik gelişiminde oldukça etkili olduğunu göstermiştir (Hazan ve Shaver, 1990; Fraley ve Shaver, 2000; Mikulincer ve Shaver, 2007; Cassidy ve Shaver, 2008; Yörükan, 2011:115).

Bebekler davranışlarıyla, yakınlığı aramayı ve sürdürmeyi isterken ayrılığı protesto ederek güvenli bir zemine sahip olmak isterler ve tehditle karşılaştıklarında güvenli bir yer olarak temel bakım verenlerini isterler. Yaşamın erken yıllarında bebeğin kendisinin bakımından sorumlu kişi ile kurduğu ilişki, ilerleyen yaşlarında ve yaşamı süresince yakın ilişkilerine yansır (Ainsworth, 1979; Bettmann, 2007; Bettmann, 2006; Bowlby, 1969-1982: 200; Bowlby,1980:12; Bowlby, 2015:58; Bowlby, 2018:252,265).

Ainsworth ve diğ. (1978) bireylerin bağlanma farklılıklarını sistemli bir şekilde ölçmek için “Yabancı Ortam” deneyleri tasarlayarak, çocukların davranışlarını gözleyerek bağlanma stilleri üzerinde araştırmalar yapmışlardır. Bu gözlemler sonunda bebeklerin kısa süreli olarak annelerinden ayrı kalma durumlarında nasıl davrandıklarını bağlanma stilleri açısından incelemişlerdir. Oldukça kısa süren bir ayrılık sonrası annesini sıcak şekilde karşılayan, annesi tarafından yakınlık gösterildiği zaman kolayca sakinleşebilen bebekler güvenli

bağlanan bebek, aynı tarzda bir ayrılıktan sonra rahatlamakta ve sakinleşmekte belirgin olarak zorlanma yaşayan bebekler kaygılı bağlanan bebek olarak tanımlanırken; fiziksel ve psikolojik yakınlaşmadan hoşlanmayan, kaçınanlar ise kaçınmalı bağlanan bebek olarak tanımlanmaktadır (Bowlby, 1969-1982: 270,271; Bretherton, 1992; Yörükan, 2011:134-136; Bowlby, 2014a:12,13; Bowlby, 2018:406).

Bir çocuğa bakım veren annenin ki bu annenin doğal anne olmasına gerek yoktur. Asıl bakım veren rolünü oynayan herhangi bir kimsenin, bakım verdiği bebeğin biyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarını göz önünde bulundurması tutarlı şekilde davranması ve duyarlı bakımlar sergilemesi o bebeğin psikolojik, davranışsal ve kişisel gelişimi açısından oldukça önemli olup, çocuğun güvenli bağlanmasında büyük rol oynar. Bebekler anneleriyle güvenli bağlanmayı sağladıklarında; tehlikeli, stresli ya da kaygılı durumlar ile karşılaştıkları zaman, annelerini güvenli bir sığınak olarak algılarlar ve bulundukları ortamları daha kolay keşfederler. Çocuğun güvenli bağlanmasının bu anlamda oldukça önemli olduğuna dair birçok çalışma vardır (Bowlby, 1969-1982:270-271; Ainsworth, 1979; Ainsworth ve Bowlby, 1991; Bretherton, 1992; Bowlby 2014a: 218, 219; Bowlby 2014b: 43, 253, 254; Bowlby 2018: 25, 233-267).

Güvenli bir şekilde bağlanmış bebeklerin anneleri, ilk yıl boyunca, endişe verici bebek sinyallerine daha duyarlıdırlar. Bu duyarlı olma hali, bebeğin yavaş yavaş beklenti ve ilkelerini oluşturmasını sağlarken "içsel çalışma modeli"ni geliştirir. Annesinin genellikle erişilebilir, ona karşı duyarlı hassas olduğunu hissetmesi bebeğin güvenli bağlanma düzeyini artırır. Yani hassas ve duyarlı annelerin bebekleri güvenli bir şekilde bağlanır. Aksine, anneler bebeklerinin sinyallerini göz ardı ettiğinde, gecikmeli olarak ya da uygunsuz bir şekilde karşılık verdiğinde; bebeklerde, annenin erişilebilir ve duyarlı olduğu inancı oluşmadığı görülmektedir. Böylece bebekler kendilerini neyin beklediklerini bilmedikleri için endişeli olmaktadır (Ainsworth, 1979; Bretherton, 1992).

Psikolojinin birçok alt alanında olduğu gibi bağlanma kuramı klinik psikolojinin ilgi ve merak konusu olmuştur. Klinik psikolojide çeşitli psikopatolojiler ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalar bulunmaktadır.

Duygu düzenleme kuramı, erken çocukluk dönemlerinde birincil bakım veren kişiler ile bebek arasında iletişim, etkileşim yoluyla oluşan içsel çalışma modelleridir. İleride yetişkin biri olduğunda kişinin kendini ve dünyayı nasıl anlamlandıracağını etkiler. Bireyin kişiliğinin gelişiminin yanı sıra ileriki dönemlerde oluşabilecek psikopatolojik durumların gelişmesi üzerinde belirleyici bir öneme sahiptir. Duygu düzenleme (affect regulation) kuramı olarak kabul gören kuramın sınırları araştırılmış, güvensiz stratejilerin kullanım düzeyi ile depresyon arasında pozitif ilişki olduğu ortaya konmuştur (Carnelley, Pietromonaco ve Jaffe, 1994; Meredith, Strong ve Feeney, 2007; Çalışır, 2009).

2.2.2. Bağlanma Stilleri

Bowlby ve Ainsworth güvenli, kaçınmalı ve kaygılı/kararsız bağlanma olarak üç temel bağlanma stili bildirmişler, daha sonra Bartholomew ve Horowitz; güvenli, kayıtsız, korkulu ve saplantılı dört yetişkin bağlanma stilinin olduğunu ortaya koymuşlardır. Bireyin kendisine dair değersizlik duygusuna sahip olduğu yani kendisini negatif, diğerlerini pozitif olarak değerlendirdiği durumları saplantılı bağlanma stili şeklinde tanımlarken, kendilik algısının olumlu ancak başkalarının algısının olumsuz olduğu bağlanma şeklini kayıtsız stil olarak ifade etmişlerdir. Hem kendisinin hem de başkalarının algısının olumsuz olduğu bağlanma stilini korkulu stil olarak ifade etmişlerdir. Güvenli bağlanma stilini ise bireylerin kendisi ve başkalarına dair algılarının olumlu olduğu stil olarak ifade etmişlerdir (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Bağlanma stilleri ile ilgili sınıflamalarında yüksek kaygı ve düşük kaçınmanın olduğu kaygılı, düşük kaygı ve yüksek kaçınmanın olduğu kaçınmalı bağlanma ve hem yüksek kaygı hemde yüksek kaçınmanın olduğu korkulu bağlanma olmak üzere üç güvensiz bağlanma stillinden bahsedilmektedir (Bartholomew Horowitz, 1991; Kowal ve diğerleri, 2015).

Bowlby ve Ainsworth çalışmalarında, çocukların sıcak, duygulu bir bakım almaları durumunda bakıcısına güvenli bir şekilde bağlandıkları ve bu güvenli bağlanmanın bağımlılık yaratmadığı; aksine onları daha bağımsız kıldığını ortaya koymuşlardır (Yörükan, 2011:124).

Bağlanma stilleriyle ilgili araştırmaların sonuçları incelendiğinde, kişilerin stillerine göre özellikleri kısaca şu şekildedir:

Güvenli bir şekilde bağlanabilen bireyler; kendileri hakkında olumlu benlik modeline sahiptirler ve kendisini sevmeye değer görürken başkalarını da, destek veren, verebilen ve iyi niyetli kişiler olduklarına dair pozitif güven inançları vardır. Bu nedenle diğer insanlarla özerkliklerini koruyarak yakınlık kurmayı başarabilirler (Bahadır, 2006; Kılınçer, 2012). Ayrıca güvenli bağlanan kişilerin yüksek öz saygıya sahip oldukları ve stresle etkili baş etme yolları kullandıkları bilinmektedir (Terzi ve Çankaya, 2009).

Güvenli bir şekilde bağlanmış olan kişilerin problemler karşısındaki takındıkları tavırlar yapıcı, iyimser, başkalarından yardım isteme, destek almaya açık ve çözüm odaklı şeklindedir. Kaçınmalı bağlanan bireylerin faaliyette bulunma stratejileri onları kognitif mesafe koyma, işi zamana bırakma davranışlarına yöneltirken, endişeli ve kararsız kişilerin stratejileri ise onları heyecan odaklı bir başa çıkma davranışı benimsemeye itmektedir (Yörük, 2011:113).

Kaygılı şekilde bağlanan bireyler; bakım verenlerine başvurdıkları zaman yardımsever bir şekilde cevap alacakları konusunda emin değildirlir (Bowlby, 2014a:219). Özsaygıları düşüktür ve oldukça fazla kaygılıdırlar, başkalarının reddedici ve güvenilmez kişiler olduğuna dair inanç ve beklentileri vardır (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Bu bağlanma biçimi terk edilme veya reddedilme korkusunun olduğu bağlanma biçimidir (Brennan, Clark ve Shaver, 1998).

Kaygılı bağlanan bireyler davranışlarını kontrol etmekte güçlük yaşarlar ve yakın ilişkide olduğu kişiye ihtiyaç duyduklarında ulaşamayacaklarına inanırlar (Kılınçer, 2012; Bowlby, 2014a: 219). Kaygılı bağlanma stiline sahip olan bireyler sürekli bir şekilde farkedilme isteği ve bunun sonucu olarak bağlanma nesnelerinden ayrı kalmakta zorluk çekerler (Selçuk ve diğerleri, 2010).

Kaçınmalı bağlanma stilline sahip bireyler; yüksek özsaygıya sahip, özerkliklerine fazlaca önem veren bireylerdir. Başkalarına karşı olumsuz tutuma sahiptirler ve diğer kişilere duyulan gereksinimlerini, yakın ilişki gerekliliğini kabul etmezler. Başkalarına yakın, bağımlı olmayla ilgili kaçınmayı, duygusal bağımsızlığı sürdürmeye devam ederler (Brennan ve diğerleri, 1998). Kaçınmalı bağlanan

bireyler, bağlanma ihtiyaçlarını önemsiz olarak görürken, yakınlık ve duygu ifadelerinde rahatsızlık hissederler (Selçuk ve diğerleri, 2010). Yani kaçınmalı bağlanma biçimine sahip kişiler başkalarının ihtiyaçlarına karşı ilgisizdirler ve yakınlığı sınırlı tutarlar. Eşlerine karşı duygusal ve fiziksel olarak bağımsızlıklarını koruma eğilimindedirler.

Gelişimsel araştırmacılar, kaçınmalı bağlananların stresli koşullar altında savunmacı ve hatta kırılğan olduklarını bu nedenle, yüksek bilişsel ve duygusal yük karşısında yıkılabileceklerini ifade etmektedirler (Bernier ve Dozier, 2002). Başkaları tarafından reddedilen ve başkalarıyla iletişim kurmayan kaçınmalı bağlananlar aslında kaçınarak, başkalarıyla iletişim kurmayarak, hayal kırıklığına uğramaktan korunmaya çalışırlar (Najafizadeh ve diğerler, 2015).

Kaygılı, kaçınmalı bağlanma stili arttıkça, bireyin yaşamını, kişiler arası ilişkilerini ve geleceğini negatif şekilde algılamasına, olumsuz otomatik düşüncelerin ve psikolojik problemlerin artmasına neden olur (Şahin ve Yaka, 2010). Ayrıca güvensiz bağlanma stilinde olan kişiler diğerleri ile yakınlık kurma ve başkasına açılma konusunda isteksizdirler (Allen ve diğerleri, 2002).

Güvenli bağlanma düzeyinin yükselmesiyle, bireyin yaşamında geleceğe yönelik olumlu algılarının ve diğer insanlarla olan ilişkilerinin arttığı, olumsuz benlik algısının ve öfke semptomlarının, yalnızlık ve ümitsizliğe dair olumsuz otomatik düşüncelerin, anksiyete, depresyon, somatizasyon vb. psikolojik problemlerin azaldığı ifade edilmiştir (Şahin ve Yaka, 2010).

Araştırmalar, terkedilmekten korkma ve kontrolden kaçınmanın köklerinin bağlanma stillerinde bulunduğunu göstermektedir (Babcock ve diğerleri, 2000; Waters ve diğerleri, 2000) özellikle yetişkinlerin bağlanması üzerine yapılan araştırmalarda, bağlanma kalitesini ölçmek ve modellemek için hem endişe hem de kaçınmayı değerlendirmenin gerekliliği konusunda görüş birliği vardır (Mikulincer ve Shaver, 2007; Mikulincer ve Shaver, 2012). Kaygılı bağlanma sosyal destek, kıskançlık, korku, terk ve reddedilme ile ilgili tedbirli olmayı gerektirirken kaçınmalı bağlanma kendine güven, yakınlıktan uzak durma ve rahatsız olmayı gerektirir. Hem kaygılı hem de kaçınmalı bağlanmanın, öznel iyi oluş ve psikopatolojide özgün varyansı bulunmuştur. Bu durum farklı duygu düzenleme mekanizmalarıyla ilişkilendirilmiştir (Shaver ve Mikulincer, 2002). Özellikle endişeli bağlanmanın

duyguların hiperaktivasyonu ile bağlantılı olduğu kaçınan bağlanmanın ise duyguların deaktivasyonla bağlantılı olduğu bulunmuştur (Mikulincer ve Shaver, 2012; Brenning, Soenens ve Braet, 2017).

Aile, fonksiyonlarını yerine getirmediğinde, olumsuz fonksiyonlar gösterdiğinde güvenli bağlanma gelişmediğinde, bu ortamda büyüyen bireylerin bir toplumsal gruba ait olamayacağı, duygusal ilişki gereksinimlerinin yeterince karşılanmayacağı, duygularının göz ardı edileceği ve diğerlerinin kendisini inciteceği inancını geliştirirler. Bu tür inançlara sahip olmak ise psikolojik belirtilerin oluşmasına ya da artmasına sebep olabilir (Kapçı ve Hamamcı, 2010).

Korver-Nieberg ve arkadaşları (2014) araştırmalarında güvensiz bağlanmanın psikotik yapı ile ilişkili olduğunu göstermişlerdir. Güvensiz bağlanmış bireyler, psikozdan kurtulmada etkili olmayan baş etme stratejileri kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Teknoloji kullanılarak yaşanan ilişki sonlandırma sürecinde kaygılı bağlanma, kaçınılmalı bağlanma stilleri incelenmiştir. Kaçınılmalı bağlanma biçimi ile internet teknolojisi kullanımı ve ilişki sonlandırmada teknoloji kullanımının arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur (Delevi, Bugay Sökmez ve Avcı, 2018).

2.2.3. Yetişkinlikte Bağlanma- Partner İlişkileri - Bağlanma

Flört ilişkilerinin, ergenliğin ve genç yetişkinliğin önemli görevlerinden biri olduğu söylenebilir (Bahadır, 2006). Gençler, flört ilişkileri kurarak; ilişki becerilerini geliştirme, karşı cinsle yakınlık kurma, kimlik gelişimi ve biricikliğini oluşturma, aynı zamanda genç birey cinsel istek ve dürtüleriyle sağlıklı olarak baş etmeyi öğrenme olmak üzere temel gelişim görevini yerine getirebilmektedirler (Kemph, 1969; Feldman ve Gowen, 1998).

Yüksek öğretim zamanlarında deneyimlenen partner ilişkileri genellikle “Yakınlığa karşı yalıtılmışlık” olarak ifade edilen gelişimsel krizin atlatılması zamanına denk gelir. Burada ifade edilmek istenen şey bireyin kendi kimliğini kaybetme endişesi yaşamadan destekleyici, açık romantik bir ilişki deneyimlemesidir (Kemph, 1969). Bir ergenin hem kişisel ve hem de sosyal gelişimi üstünde oldukça kritik bir öneme sahip olan bu ilişkilerin niteliği, kişileri yaşam boyu etki altında

bırakmaktadır. Gençlik dönemindeki flört ilişkileri yoluyla yetişkinlikte yaşayacakları romantik ilişkilerinin sanki provasını yaparlar. Bu dönemde edindiği deneyimlerin niteliği yetişkinlik dönemi partner ilişkilerinin uyum düzeyini ve kalitesini etkiler (Sabatelli, 1988; Furman, 2002). Bu dönemde kurulan partner ilişkilerinin, sosyal etkinliklere katılımı ve sosyal gelişim düzeyini arttırdığı araştırmacılar tarafından ifade edilmiştir (Moss ve Schwebel, 1993; Hamamcı ve Esen-Coban, 2010).

Gençler, partner ilişkilerini güvenli sığınak, güvenli bir üs olarak kullanırlar. Partnerlerden samimi açıklama ve destek isteme oranları ergenlik dönemi boyunca büyük ölçüde artmaktadır. Ergenliğin başlarında, partner ilişkileri kendilerini açıklama ve destek arayışı gibi duygusal bileşenleri içerirken, daha sonraki dönemde gençler, partnerlerini destek alabilecekleri bireyler olarak algılamaktadırlar (Berger, McMakin ve Furman, 2005).

Gençler, geçmiş yaşantılarının etkisine ve deneyimlerine göre partner ilişkilerini çok çeşitli bir yelpazede yaşarlar. Bu ilişkilerin, bir kişinin gelişimine olan etkisi birbirinden farklılık gösterir. İlişkiler bazı kişilerin psikososyal gelişimini pozitif yönde etkileyerek, bireyin sonraki gelişim dönemlerine yani geleceği için hazır olmasına ve gelecekte oldukça olumlu, kabul edilen ilişkiler kurabilme kabiliyeti geliştirmesine de katkı sağlamaktadır. Fakat bazı ilişkiler kişiyi durdurucu, ketleyici ve aynı zamanda içerisinde yoğun şiddet bulunan bir örüntü sergileyebilmektedir (Demirli Yıldız, Çokamay ve Artar, 2017).

Bağlanma kuramı üzerine yapılan araştırmalar, erken çocukluk döneminde bağlanılan kişi ile kurulan bağın kalitesi, kişinin gelecekte gelişim dönemlerindeki ilişkilerinde ve psikolojik gelişiminde etkili olduğunu göstermiştir (Hazan ve Shaver, 1987; Fraley ve Shaver, 2000; Yörükan, 2011:38; Mikulincer ve Shaver, 2007; Cassidy ve Shaver, 2008).

Bağlanma kuramı başlangıçta bebekler ve bakıcılar arasındaki duygusal bağı açıklayacak şekilde tasarlanmasına rağmen, Bowlby bağlanmanın “beşikten mezara kadar insan deneyiminin önemli bir bileşeni olduğuna inanmıştır” (Bowlby, 1979: 68, 129; Yörükan, 2011:38).

Aslında geçmişte bu kuramın üzerinde yapılan çalışmalarda, bebeklik ve çocukluk döneminde, temel olarak çocuğun bakımını ilk elden ve herkesten daha fazla üstlenmiş, onun bakımından sorumlu kişiler ile çocuk arasında kurulan bağın niteliğine odaklanan bir modelken, son günlerde bağlanma kuramı daha çok yetişkinlerin yaşadığı sosyal ilişkilerle, partner ilişkilerinde yaşadıkları bilişsel, davranışsal, duygusal özellikleri daha çok anlayarak açıklamak için kullanılan model şekline gelmiştir (Ainsworth, 1989; Meredith ve diğerleri, 2007). Yani bu kuram geçmişte erken çocukluk dönemi yaşantılarına odaklanırken, günümüzde ise yetişkin yaşantılarında partner ilişkilerini anlamaya çalışmaktadır.

Hazan ve Shaver (1987) yaptıkları çalışmada kişinin yakın ilişkilerindeki bağlanma stillerinin çocukluk döneminde ebeveynleriyle olan ilişkileri tarafından belirlendiğini göstermişlerdir. Bu modelde bir kişinin yetişkin bağlanma stili, bir çocuğun ebeveynlerle ilişkisinin bir parçası olarak görülür. Bebeklik döneminde oluşur, tüm yaşam boyunca değişmeden kalır. Bu durumda bebeklik dönemindeki üç bağlanma stiline yaygınlığının yetişkinlik dönemindekiyle kabaca aynı olduğunu, ifade etmişlerdir. Üç farklı bağlanma stiline sahip bireylerin partner ilişkilerini üç farklı şekilde yaşadıkları tahmin edilebilir. Farklı bağlanma yönelimlerine sahip insanların, romantik ilişkilerinin seyri, sevgi ortaklarının varlığı ve güvenilirliği hakkında farklı inançlara sahip olduklarını göstermişlerdir. Partner ilişkilerinde güven duyan yetişkinlerin, anne ve babalarıyla kurdukları çocukluk ilişkilerinde; sevgi, şefkat ve kabul aldıklarını hatırlama olasılıklarının daha yüksek olduğunu bulmuşlardır.

Hazan ve Shaver (1990) yetişkin partner ilişkilerinin dinamikleriyle, bebeklik dönem dinamiklerinin benzer olduğunu gözlemlemişlerdir. Örneğin, yetişkinler eşleri yakınlarında, erişilebilir ve duyarlı olduğunda genellikle daha güvenli hissederler. Bu koşullar altında, partner, çevreyi keşfetmek için güvenli bir üs olarak kullanılabilir. Birey sıkıntılı, hasta veya tehdit altındayken, güvenlik, rahatlık ve koruma kaynağı olarak partner ilişkisinde oluşturduğu bu bağı kullanılır.

Çok sayıda araştırmacı, yetişkinlikte bağlanmanın en iyi nasıl değerlendirildiğine ilişkin farklı varsayımlara dayanan bağlanma ölçekleri geliştirmiştir. Yetişkin bağlanma ile ilgili neredeyse tüm araştırmalarda, iki

değerlendirme yöntemi vardır. Bu yöntemler, çekirdek aile içindeki bağlanmanın ya da akranlarına bağlanmanın ölçülmesi şeklindedir (Bernier ve Dozier, 2002)

Romantik bağlanma ölçeği, belirli ilişkiler içindeki bağlanma düzeylerini değerlendirmek için geliştirilmiştir. Bağlanma kaygısı ve kaçınma boyutlarının kombinasyonunda, güvenli bağlanmanın; düşük düzeyde kaygı ve kaçınma gerektirdiği, bu kombinasyon dışında dört çeşit güvensiz bağlanma stili olduğunu ifade etmişlerdir (Fraley, Waller ve Brennan, 2000).

Yetişkin bağlanma stillerinin anne bakımı davranışını öngörüp öngörmediğini inceleyen bir çalışmada, bağlanma kaygısı ile anne duyarlılığı negatif ilişki gösterirken, kaçınmalı bağlanma stiline sahip annenin, çocuğun ihtiyaçlarını karşılamama, iletişimde rahatsızlık ve çocuğun sinyallerinin kayıp olması ile ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Tüm bu bakım verme sırasında oluşan davranış kalıplarının ortak noktası etkileşim sırasında bakım veren anne ve çocuk arasında, psikolojik mesafenin varlığıdır. Kaçınmalı bağlanan bireyler, bağlanma ihtiyaçlarını önemsiz olarak görürler, yakınlık ve duygu ifadeleriyle rahatsızlık hissederler. Bu eğilimler, annelerin çocuklarının bağlanma ihtiyaçlarını devalüe etmelerine ve çocuktan uzaklaşmasına neden olabilmektedir (Selçuk ve diğerleri, 2010).

Çocuk ve ebeveyn ilişkileri ile yetişkin romantik ilişkilerinin en önemli farklılıklarından biri, romantik ilişkinin genellikle iki yönlü olduğudur. Her iki ortak da bazen endişeli ve güvenlik arayan ve diğer zamanlarda ise güvenlik ve bakım sağlayıcılar olabilirler. Temel benzerliklere rağmen, yetişkin bağlanmasının, bebek bağlanmasından daha karmaşık olduğunu ifade etmek şaşırtıcı olmayacaktır (Hazan ve Shaver, 1987).

Kişilerin benzer düşünce yapısına sahip olması, partnerler arasında yakın, sıcak ilişkiler gelişmesine katkı sağladığı, ayrıca kişinin yaşadığı ilişkiden aldığı doyum üzerinde hem akılcı olmayan ilişki inançlarının hem de ilişki algısının etkili olduğu bildirilmektedir (Saraç, Hamamcı ve Güçray, 2015).

Çocukluklarında güvensiz bağlanma stili gösteren bireylerin yetişkinlik döneminde yaşadıkları olumsuz durum ve davranışlardan daha çok etkilenen kişilik özellikleri geliştirdikleri gözlenmiştir (Yörük, 2011:116).

Yetişkin bağlanma stilleri ölçeğinde, kaygı boyutunda yüksek puan alanların; diğer kişileri memnun etmeleri, onaylanmamaktan ve ayrılmaktan korkmaları ile ilişkili olduğu ortaya çıkarılmıştır. Kaçınmalı boyutunda yüksek puan alan bireyler, yalnız kalmak ve yalnız olmaktan hoşlanma ile ilişkili bulunmuştur (Selçuk ve diğerleri, 2010).

Özellikle yetişkin bağlanması üzerine yapılan araştırmalarda, bağlanma kalitesini modellemek için hem kaygı hem de kaçınmanın değerlendirilmesinin gerekli olduğuna dair görüş birliği vardır. Kaygılı bağlanma, sosyal destek, kıskançlık, terkedilme, korku ve reddedilme ile fazla meşgul olmayı gerektirir. Kaçınmalı bağlanma, yakınlıktan uzak durma, yakınlıktan rahatsız olma ve kendine güven gerektirir (Brenning, Soenens ve Braet 2017).

Sonuç olarak kaçınmalı bağlanma stiline sahip bir kişi diğerleri ile yakınlaşmayı oldukça sınırlı tutmayı, duygusal ve fiziksel bağımsızlığı şiddetli bir şekilde korumayı isterken, kaygılı bağlanma stiline sahip bir kişinin ise gereksinim duyduğunda partnerinin destekleyici, ulaşılabilir olmayacağına dair endişeleri vardır. Bağlanma testlerinde yüksek kaçınma puanlarına sahip olan kişiler romantik ilişkilerinde duygusal olarak mesafeli olurken, yüksek kaygı puanlarına sahip olan kişiler ise romantik ilişkilerinde duygusal mesafelerden rahatsız olurlar.

Demirli Yıldız, Çokamay, Artar (2017) araştırmalarında bağlanma stilleri ile ilişki sırasında algılanan istismar ve ilişki doyumu üzerinde yaptıkları araştırmada kaçınmalı bağlanma ile ilişki doyumunun, kaygılı bağlanma stili ile romantik ilişkide algılanan istismarın ilişkili olduğunu ifade etmişlerdir.

Ülkemizde romantik ilişkiler üzerinde yapılan çalışmalarda, ilişki inançları, (Küçükarslan ve Gizir, 2014) ilişki doyumu (Beştav, 2007; Saraç ve diğerleri, 2015), akılcı olmayan inançlar ve bağlanma stillerinin araştırıldığı görülmektedir (Sarı ve Korkut Owen, 2016). Akılcı olmayan inançlara sahip olan bireylerin ilişkilerinden aldıkları doyumun az olduğu bulunmuştur (Sarı, 2008; Sarı ve Korkut Owen, 2016). Güvensiz stilde bağlanan üniversite öğrencilerinde akılcı olmayan inançların oldukça fazla olduğu bulunmuştur (Stackert ve Bursik, 2003).

2.2.4. Bağlanma, Şiddet

Bebeklerde ve çocuklarda belirtilen bağlanma davranışlarının yetişkin romantik ilişkilerde de sergilendiğini gösteren pek çok araştırma vardır (Grossmann ve diğerleri, 2002; Waters ve diğerleri, 2000).

Güvensiz bağlanan bir bebek ya da çocuk bir tehdit altında olduğunda, yakınlık ve güvenliği artırma girişiminde öfke tipik bir tepki olmasına rağmen, daha sonra yetişkin romantik ilişkilerinde şiddetin habercisi olabileceğine inanılmaktadır. Magdol ve arkadaşlarının yaptıkları çalışma, yetişkin partner şiddeti ile çocukluk döneminde güvensiz bağlanma arasındaki ilişkiyi desteklemektedir (Magdol ve diğerleri, 1998).

Kadınlara karşı en yaygın şiddet biçimlerinden biri, partner şiddetidir. Bu terim, partner tarafından fiziksel, cinsel, duygusal şiddet ve kontrol davranışlarını içerir. Partner şiddetine maruz kalma ile güvensiz bağlanma stili ilişkili bulunurken güvenli bağlanma stili ile ilişkili bulunmamıştır (Craparo ve diğerleri, 2014).

Partnerlerine şiddet uygulayan erkekler terkedilme konusunda endişe yaşamaya daha yatkındır ve bu nedenle abartılı anksiyetelerini azaltmanın bir aracı olarak yakın ilişkilerinde partnerlerini kontrol altına alma ihtiyacı duyarlar (Dutton ve diğerleri, 1994; Holtzworth-Munroe ve diğerleri, 1997). Şiddet uygulayarak bağlanma figürü ile teması ve kontrolü yeniden sağlayarak en azından geçici olarak terk edilme tehditini önler.

Şiddete maruz kalma ve şiddet davranışları arasındaki ilişkileri inceleyen bir çalışma, evde ve toplumda şiddete maruz kalma arasında bağlanmadan bağımsız olarak, güçlü bir pozitif ilişki olduğunu göstermektedir. Evde ve toplumda şiddete maruz kalmanın daha sonraki ilişkilerinde şiddete uğramada önemli bir araç olduğu bulunmuştur (Allwood ve Bell, 2008).

Güvensiz bağlanan ergenlerde, suçlu davranışlar, madde bağımlılığı vb davranışlar ebeveynlerin dikkatini çekerek bağlanma figürleri ile yeniden etkileşimi arttırmayı amaçlarken çocuklukta, güvensiz bağlanan, duygusal, aşırı uyarım yaşayan çocuğun ebeveyn kısıtlamalarıyla azalmış özerklik sonucu davranışlarında kontrolsüzlük gözlenmiştir (Allen ve diğerleri, 2002).

Son araştırmalarda, kaygılı ve kaçınmalı bağlanma boyutları, bağlanma stillerini büyük ölçüde vurgulayan önceki çalışmalardan daha belirgin hale gelmiştir (Dutton ve diğeri, 1994).

Demirli Yıldız, Çokamay ve Artar, 2017 yılında kadın üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu, bağlanma boyutları, ilişkide algıladıkları istismar ve gelecek zaman yönetimi açısından inceledikleri araştırma sonuçları, bu öğrencilerinin romantik ilişkilerinde daha fazla doyum yaşadıklarını ortaya koymuştur. Ayrıca üst sınıf öğrencilerinin ve daha uzun süreli ilişkisi olanların ilişki doyumu daha yüksek bulunmuştur. Yapılan regresyon analizinde, romantik ilişki doyumunun kaçınmalı bağlanma ile ilişkili olduğu, romantik ilişkilerde algılanan istismarın ise kaygılı bağlanma ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Demirli Yıldız ve diğeri, 2017).

Kafkas üniversitesinde, yaşları 18-25 arasında değişen (% 79,9 kadın) partner şiddetine uğramış 537 öğrenci üzerinde çalışılmıştır. Bu çalışma, partner ilişkisinde terk edilme kaygısının, kadınlarda ve erkeklerde intihar amacı ile yapılmayan kendine zarar verme düşünce ve davranışlarının önemli bir öngörücüsü olduğunu ortaya koymaktadır. Dahası, yakın eş şiddeti deneyiminin hem erkek hem de kadınlarda intihar amacıyla yapılmayan kendine zarar verme davranışlarının önemli bir yordayıcısı olduğu ortaya konulmuştur (Levesque ve diğeri, 2010).

Yaşları 18 ile 54 arasında değişen partner şiddeti kurbanı 80 kadın üzerinde yapılan bir çalışmada, yetişkin bağlanma biçimleri, depresyon ve baş etme stratejileri arasındaki ilişki araştırılmıştır. Partner şiddetine maruz kalan kadınlarda güvensiz bağlanma stilleri ile depresyon arasında anlamlı ilişki bulunurken, güvenli bağlanma stili ile ilişkili bulunmamıştır (Craparo ve diğeri, 2014).

Araştırmalar partner şiddeti uygulayan erkeklerin daha güvensiz bağlandıklarını göstermektedir (Lawson ve Brossart, 2009). Partnerlerine şiddet gösteren erkeklerin, çocukluklarında doğrudan şiddete maruz kalmadıkları bildirilmiştir (Dutton ve diğeri, 1994; Dutton, Van Ginkel ve Starzomski, 1995).

Bağlanma stili ve partner şiddeti arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışmada, kadınların kaygılı bağlanma düzeyinin yüksek olması erkeklerin uyguladığı sözel ve

fiziksel şiddeti yordamamıştır. Ayrıca erkeklerin bağlanma stilleri ile onların eşine şiddet uygulamaları arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Kaçınmalı bağlanan erkekler ile kaygılı bağlanan kadınların diğer bağlanma stillerine sahip kişilerden daha fazla istismara maruz kaldıkları bulunmuştur. Bu bulgular, kadınlar açısından, terk edilme ve reddedilme korkusunun şiddete maruz kalmada bir risk faktörü olabileceği şeklinde yorumlanmıştır (Doumas ve diğerleri, 2008).

Çalışmalarda, şiddete maruz kalma veya şiddet uygulama ile güvensiz bağlanma (kaygılı ve kaçınmalı) stilleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya koyulmuştur (Bookwala, 2002; Gormley, 2005). Korkulu ve kaçınmalı bağlanma stillerine sahip olan kişilerin ilişkilerinde daha fazla şiddete yöneldiği bulunurken, özellikle kaçınmalı bağlanma stiline sahip olan erkeklerin şiddet uyguladığı ifade edilmiştir (Kesner ve McKenry, 1998).

Gormley ve Lopez (2010) romantik ilişkide, yetişkin bağlanma stilleri ile şiddet uygulama arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmalarında kaçınmalı bağlanan ve kadın ve erkeklerin stresleri arttığında, duygusal şiddet uygulama davranışının arttığını belirtmişlerdir.

2.3. Öz-Anlayış

Öz-anlayış (self-compassion) ve anlayışlı olmak (compassion) terimleri birbirinden farklı değildir. Anlayış; insanların kusursuz olmadıklarını ve hata yapabileceklerinin farkında olarak karşısındakilerinin üzüntülerine karşı duyarlı, açık ve sabırlı olan, yargılayıcı olmayan bir tavır sunmaktır (Özyeşil, 2011).

Öz-anlayış kelime anlamıyla; bireylerin kendisine karşı nazik ve şefkatli olması, kendi acılarına karşı açık ve duyarlı yaklaşması, yetersizlikleri ve başarısızlıkları karşısında yargılayıcı olmayan bir tavır sergileyebilmesi olarak tanımlanabilir Kendine merhametli, kibar ve anlayışlı olmayı gerektirir (Neff, 2003a).

Her birey hayatının herhangi bir döneminde başarısızlık, üzüntü ve ızdırap gibi olumsuz duygularla karşı karşıya kalabilir. Oluşan bu negatif duyguların üstesinden zarara uğramadan gelme, sakinleşme ve rahatlamaya ihtiyaç duyabilir.

Ancak bunun gerçekleşebilmesi için belirli bir öz-anlayış düzeyine sahip olunması gereklidir (Deniz, Kesici ve Sümer, 2008).

Öz anlayış düzeyi yüksek olan kişiler acı veya başarısızlık durumlarında kendini eleştirirken sert olmaktan ziyade; bu durumu sadece kendi deneyimi olarak değil birçok insanın yaşadığı deneyimin bir parçası olarak görür. Yüksek öz-anlayışa sahip olan kişiler zayıf yönlerini, problemlerini, eksikliklerini bütün olarak görürler. Kendilerine katı, eleştirel bir tutumdan ziyade şefkatle ve anlayışla yaklaşırlar. Böylece öz-anlayış olumsuzluklara karşı sanki tamponmuş gibi koruyucu bir rol üstlenebilir ve yaşam kötü gittiği zaman o kişinin kendisine karşı pozitif duygular geliştirmesini sağlar (Leary ve diğerleri, 2007; Neff ve Pittman, 2010).

Ayrıca, acı verici ve stres yaratici duygulardan kaçınmaktan ziyade bu duyguları şefkatli, anlayışlı bir şekilde ve ortak paydaları gözeterek ele almak için kullanılan duygusal düzenleme stratejileri olarak da görülebilir (Leary ve diğerleri, 2007).

Öz-anlayış kavramını Neff (2003a) üç unsura ayırmıştır:

- (a). Öz-şefkat (self-kindness); kişinin kendisini sert bir şekilde eleştirmemesi, başarısızlığında ya da acı verici durumlarda dahi kendine karşı anlayışlı ve kibar olmasıdır.
- (b). Ortak paydaşım (common humanity-ortak insanlık); bireysel deneyimleri insanın parçası olarak algılamayı, kişinin deneyimleri ile kişiyi ayırmayı, izole etmeyi içerir.
- (c). Bilinçli-farkındalık (mindfulness): Acı veren düşünce ve duyguları; onlar ile fazla meşgul olmadan tanımlamak ve dengeli bir farkındalık içinde tutarak deneyimlemektir.

Öz-şefkat (Self-Kindness): kendini yargılamanın tersidir. Öz-şefkat gösteren kişiler, kendilerine yönelik sert yargılama ve öz-eleştiri yapmazlar (Neff, 2003a; Neff, 2003b; Neff, Hsieh ve DeJitterat, 2005). Öz-şefkat düzeyi yüksek kişilerin kendi acı ve olumsuzluklarına karşı sevecenlikle yaklaştıkları ve etkin bir şekilde duygularını düzenleyebildikleri gözlenmektedir (Neff, 2003a).

Öz-şefkatli kişiler acılarına, yetersizliklerine ve başarısızlıklarına yargısız bir anlayış sunarlar. Bu deneyimlerini daha çok insani deneyimlerin bir parçası olarak

görürler. Öz-şefkat, aynı zamanda başkalarına karşı şefkat ve endişe duygularını geliştirmeye yöneliktir. Acı, başarısızlık ve yetersizliklerin insani koşulların bir parçası olduğunu ve tüm insanların merhamete layık olduğunu kabul eder. Daha az yargıda bulunmayı, diğerlerinin daha az yargılanmasını sağlar. Öz-şefkat, kişisel yetersizlikler veya zorlu yaşam koşullarında, kişinin kendi ile ilgili uyum sağlama yoludur (Neff, 2003a; Neff, 2008; Neff ve McGehee, 2010; Neff ve Dahm, 2015).

Öz-anlayış düzeyleri düşük bireyler tipik olarak başkalarına karşı nazik ve merhametli olmalarına rağmen, genellikle kendilerine karşı sert ve umursamazdırlar. Bu insanlar kendi sınırlamalarıyla yüz yüze geldiklerinde ortaya çıkan yoğun kişisel odaklanma, çoğu zaman kendileri için negatifik taşıyan bir tür tünel görüşüne yol açabilir (Neff ve Vonk, 2009).

Bireyler kendilerine acıma hissettiklerinde, kendi problemlerine dalmaya eğilimlidirler ve diğerlerinin de benzer problemleri olduğunu unutup dünyada acı çeken tek kişi olduklarını düşünürler oysa kendine şefkat duymak, kendisiyle ilgili olumsuz duygulara karşı dengeli bir bakış açısı geliştirmeyi içerir (Neff, 2008).

Ortak paydaşım (Common Humanity) bilincinde olan kişiler, başarısızlıklarında ya da acı çekme durumlarında, kendilerini diğerlerinden ayrı ve yalnız hissetmezler, yaşadıklarının çoğunu diğer insanların da yaşadığını düşünerek bu durumu insan olmanın bir parçası olarak kabul ederler (Neff, 2003a; Neff ve Dahm, 2015). Ortak paydaşım, kişinin yaşadığı sıkıntı, acı veren olumsuz duygulardan kaçmak yerine, bu olumsuz duyguların olumlu yönde ve kişinin lehinde düzenlenebilmesinde önemli rol oynar (Özyeşil, 2011).

Bilinçli-farkındalık; acı verici düşünce ve duyguları aşırı tanımlamak yerine dengeli bir farkındalık içinde tutarak deneyimlemektir. Bilinçli-farkındalık; şefkati, sevgiyi ve bağışlayıcılık duygularını aşılayarak bireyi öz-anlayışlı olmaya götürür. Kişilerin bilinçli farkındalık ölçümleri ile öz-anlayışlarının düzeyleri arasında pozitif anlamlı ilişki vardır. Öz-şefkat, ortak paydaşım ve bilinçli-farkındalık olarak ayrılan öz-anlayışın bu üç boyutu kavramsal olarak birbirlerinden farklı olmalarına rağmen birbirleriyle sürekli etkileşim halindedirler ve olgusal boyutlarda aynı şekilde tecrübe edilmemektedirler (Neff, 2003b; Özyeşil ve diğerleri, 2011).

Aynı zamanda öz-anlayış öznel iyi oluşun bir yordayıcısıdır ki bundan dolayı yüksek öz-anlayışa sahip kişiler ağır bir biçimde kendilerini yargılamaz, negatif düşünce ve duygularını abartmazlar. Bunun sonucu olarak yüksek öz-anlayış düzeyine sahip kişilerden daha yüksek yaşam doyumu almaları ve psikolojik açıdan daha sağlıklı kişiler olmaları beklenmektedir (Neff, 2003b). Araştırmalarda öz-anlayışın yaşam doyumu, kendini kabul etme, bilinçlilik, sosyal ilgi, kişisel gelişim, özerklik, iyimserlik, etkin başa çıkma becerileri ve mutluluk vb. kavramlarla pozitif ilişkili olduğu kanıtlanmıştır (Uysal, 2014; Abbondandolo ve Sigal, 2018). Aynı şekilde öz-anlayışın depresyon, anksiyete, öz-aldatma, öz-eleştiri, düşünce baskısı, nörotizm, ruminasyon ve mükemmeliyetçilikle negatif ilişki içinde olduğu bulunmuştur (Neff, 2003a; Neff, 2003b; Neff, Rude ve Kirkpatrick, 2007; Akın, 2011; Samaie ve Farahani, 2011; Deniz ve diğerleri, 2012).

Öz-anlayış ile değerler arasındaki ilişki araştırılmış ve özellikle ortak paydaşımın bilincinde olmanın, değerlerle ilgili olduğu gözlenmiştir. Ortak paydaşım ilham kaynağını evrensel değerlerden, kültürden, adaletten, bağımsızlıktan, eşitlikten ve hoşgörüden almaktadır. Ortak paydaşım bilincine sahip kişiler, kültürel değerleri korurlar ve başka kültürel değerlere saygı gösterirler. Eşitlik, adalet, özgürlük vb. temel demokratik değerlere inanarak ilişkilerini bu doğrultuda düzenlerler. Dilmaç ve arkadaşlarının 2009 yılında yaptıkları çalışmalarında öğrencilerin öz-anlayış puanları ile değerler ölçeğinde bulunan hazcılık, başarı, uyarılma, öz denetim, yardımseverlik, evrensellik, güvenlik ve uyum alt boyutları arasındaki ilişkinin pozitif yönde olduğu saptanmıştır (Dilmaç, Deniz, ve Deniz, 2009).

Körner ve diğerleri (2015), öz-anlayış ile depresif semptomatoloji arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Depresif olanlar ile olmayan bireyler arasında öz-yargılama, izolasyon ve aşırı tanımlamanın anlamlı farklılık gösterdiğini yani depresif semptomatolojinin düşük öz-anlayış düzeylerine neden olduğunu belirtmişlerdir.

Deniz ve Sümer (2010) araştırmalarında, yüksek öz-anlayış düzeyine sahip olan kişilerin düşük olanlara kıyasla anksiyeteyi, depresyonu, stresi daha az yaşadıklarını, olumsuz duygulanımlarında etkili stratejiler kullanarak daha fazla başa çıkabildiklerini ve böylece psikolojik açıdan daha sağlıklı olduklarını bulmuşlardır.

2.3.1. Öz-Anlayış ve Bağlanma

Bazı araştırmacılar temelleri bebeklik yaşantılarıyla atılan bağlanma teorisinin öz-anlayışın kökenlerini anlamak için yararlı bir çerçeve olabileceğini savunmaktadır. Hassas ve duyarlı ebeveynliğin, güvenli bir bağlanma stilini ve onunla ilişkili güvenli bir kendiliğin gelişmesini kolaylaştırabileceğini ifade etmektedir (Neff ve McGehee, 2010; Pepping ve diğerleri, 2014).

Yetişkin bağlanma stilleri, bebeklik döneminde bakım veren kişi ile kurulan ilişkiye bağlı olarak değişmektedir (Bowlby, 2018.265). Bakım verenleriyle ilgi ve desteğe dayalı ilişki kuran bireyler güvenli bağlanmaktadır yani bağlanma kaçınmaları ve kaygı düzeyleri düşüktür. Bu bireylerin duygularını düzenleme ve kendilerini rahatlatılabilme yetenekleri de gelişmiştir (Mikulincer ve Shaver, 2004; Shaver ve Mikulincer, 2009). Güvenli tarzda bağlanan bireylerin stres düzeylerinin artması durumlarında etkili bir destek arama davranışı gösterdikleri ve kendilerine karşı şefkatli davrandıkları saptanmıştır (Fraley ve Shaver, 2000; Neff ve Dahm, 2015; Raque-Bogdan ve diğerleri, 2011).

Buna karşın yüksek bağlanma kaygısı olan kişilerin kendilerini olumsuz görme eğilimleri sıktır (Mikulincer ve Shaver, 2007). Çoğunlukla olumsuz bakış açısı sergileyen ve daha çok öz-eleştiren yüksek bağlanma kaygısı olan bireyler genellikle kendilerini sakinleştirme ve duygularını düzenlemede güçlük çekerler (Mikulincer ve Shaver, 2007; Shaver ve Mikulincer, 2009; Cantazaro ve Wei, 2010).

Araştırmalar öz-anlayış düzeyleri yüksek olan kişilerin güvenli bağlanma stiline; düşük düzeyde olanların ise güvensiz bağlanma stiline sahip olduklarını göstermiştir (Neff ve McGehee, 2010; Neff ve Beretvas, 2013).

Öz-şefkatin gelişiminde, erken çocukluk yaşantıları ve çevre ile ilişkilerin önemi dikkat çekmektedir. Bunun nedeni, öz-şefkatin model alınarak öğrenilmesidir (Neff ve McGehee, 2010). Buradan hareketle, model alınan ilk kaynak olan aile ile ilgili değişkenlerin, bireylerin öz-şefkatinin bir belirleyicisi ve yordayıcısı olduğu düşünülmektedir (Neff ve Dahm, 2015).

Bu nedenle, güvenli ortamlarda yetişen, bakım verenlerle destekleyici ve doğrulayıcı ilişkiler kuran bireyler, kendilerine karşı daha şefkatli olabilir ve şefkatli bir şekilde ilişki kurabilirler. Buna karşılık, güvensiz, stresli veya tehdit edici

ortamlarda yetişen bireylerin gelişmiş benlik yatıştırıcı sisteme ve içselleştirilmiş şefkat modeline sahip olma olasılıkları azdır (Gilbert ve Procter, 2006).

Araştırmalar, kendi kendine şefkatin bakım verme sistemi ve erken çocukluk etkileşimleriyle ilgili olduğu fikrini desteklemektedir. Kendine merhameti olmayan kişilerin, çok fazla çatışmanın olduğu ailelerden gelme, kritik bağlanma kalıpları sergileme olasılıkları daha yüksektir, bunun tersi daha yüksek seviyede kendinden şefkat duyanlar için doğrudur (Neff ve McGehee, 2010; Wei ve diğerleri, 2011).

Öz-anlayışın, bağlanma ve bağlılığı içeren davranışsal sistemlerden ortaya çıkan gelişmiş bir kapasite olduğu düşünülmektedir. Öz-anlayış ve bağlanma tarzları arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmada; kaygılı bağlanmanın öz-anlayış düzeylerini anlamlı şekilde yordadığı, buna karşın kaçınmalı bağlanmanın öz-anlayış düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamadığı bulunmuştur (Bayar ve Tuzgöl Dost, 2018).

Kaygılı bağlanma ve öznel iyi oluş arasındaki ilişki de öz-anlayış aracılık etmektedir. Neff ve McGehee, ergenlerde, kaygılı bağlanma ile öz-anlayış arasında negatif bir ilişki bulmuşlardır. Kaygılı bağlanma düzeyleri arttıkça öz-anlayışın azaldığını ya da kaygılı bağlanma azaldıkça öz-anlayış düzeylerinin arttığını gözlemlemişlerdir (Neff, 2003a; Neff, 2003b; Neff ve McGehee, 2010; Wei ve diğerleri, 2011).

Pepping ve arkadaşlarının, 2014 yılında 329 psikoloji öğrencisi üzerinde yaptıkları çalışmalarında; ailenin çocukluk dönemindeki düşük sıcaklığının, aşırı korumasının ya da yüksek ebeveyn reddinin öz-anlayış düzeyleri ile ilişkisi incelenmiş; kaygılı bağlanma aracılığıyla düşük öz-anlayışın öngörülebildiği bulunmuştur. Öz-anlayış ile kaçınmalı bağlanma arasında ilişki görülmemiştir (Pepping ve diğerleri, 2014).

Raque-Bogdan ve arkadaşları (2011), 208 üniversite öğrencisi üzerinde bağlanma biçimleri ile zihinsel ve fiziksel sağlık arasındaki ilişkide öz-anlayışın aracılık rolünü incelemişlerdir. Yapılan aracılık analizleri öz-anlayışın; kaygılı ve kaçınmalı bağlanma ile zihinsel sağlık arasındaki ilişkilere aracılık ettiğini göstermiştir.

Wei ve arkadaşlarının (2011) çalışmaları; öz-anlayışın kaygılı bağlanma ile öznel iyi oluş ve diğerlerine karşı empati duygusu arasındaki ilişkiye aracılık ettiğini

göstermiştir. Bağlanma kaygısının yalnızca öznel iyi oluşla doğrudan ilişkili olmadığı, aynı zamanda öz-anlayış azlığının bağlanma kaygısı ile öznel iyi oluş arasındaki olumsuz ilişkiye aracılık ettiği ve açıklamaya yardımcı olduğu da bulunmuştur. Dahası, bağlanma kaygısı düşük, güvenli bağlanan bireylerin, kendilerine merhametle yaklaştıkları ve öz-anlayışlarının kaygılı olanlara göre daha iyi olduğu ifade edilmektedir.

Moreira ve arkadaşları (2016) bağlanma boyutları ile dikkatli ebeveynlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Kaçınmalı bağlanma, dikkatli ebeveynlik üzerinde doğrudan bir etkiye sahipken; kaygılı bağlanma, öz-anlayış yoluyla dikkatli ebeveynlik üzerinde dolaylı olarak ilişkili bulunmuştur. İlginç olan kaçınmalı bağlanma ile öz-anlayış arasında anlamlı bir ilişkili olmasına rağmen, arabuluculuk modelinde bu ilişki anlamlı bulunmamıştır. Bu durum kaçınmalı bağlanan bireylerin, kırılganlık duygularını harekete geçirebilecek düşünceleri ve duyguları bastırma ya da reddetme eğilimleri ile açıklanabilir. Kaygılı bağlanma ve öz-anlayış arasındaki önemli ilişki, kaygılı şekilde bağlanmış bireylerin bağlanma sisteminin kronik aktivasyonu ile açıklanmıştır.

2.3.2. Öz-Anlayış ve Şiddet

Şiddet, saldırganlık ve öfke, bireylerin günlük yaşamında, yaşam kalitesini düşüren, kişiler arası ilişkilerini önemli derecede etkileyen ve oldukça birbirinin içine geçmiş kavramlardır. Bu üç kavram sıklıkla araştırmaların konusu olmakta, toplumların ve bireylerin saldırganlık, öfke ve şiddetle ilgili yaşadıkları sorunların düzeyi hakkında ipucu vermektedir (Haskan ve Yıldırım, 2012)

Kendini uygun biçimde ifade edemeyen veya çevresi tarafından anlaşılamayan kişilerde öfke duygusu oluşur, bu duygu ile başa çıkamadığında ise zaman içinde uyumsuzluk ve şiddete dönüşür (Yılmaz, 2004; Morley, 2015)

Mağduroloji disiplini suç mağdurlarının fenomenolojisini analiz etme ihtiyacına cevaben gelişmeye devam etmekte ve öz-anlayış açısından da incelenmektedir. Literatür kapsamlı bir şekilde incelendiğinde; mağdurların yaşadığı deneyimlerin merkezinde kendilerine gösterdikleri merhametsiz tepkilerin yer aldığı gösterilmiştir. Mağdurların yaşadığı merhametsiz tepkilerin bileşenleri arasında; kendini yargılama-suçlama, yalnızlık-yabancılaşma ve aşırı tanımlama-deneyimsel

sakınma yer almaktadır. Mağduriyetin bu perspektiften görülmesi, mağdurların öz-anlayış düzeylerinin azalmasının anlaşılmasını kolaylaştırır. Öz-anlayış ile şiddet suçları arasında bir bağlantı olduğunu kanıtlayan çalışmalar da vardır. Bensimon'un çalışmasının bulguları, öz-anlayış gösterme ile şiddet içeren suçlar arasında bir bağlantı olduğunu kanıtlayan diğer araştırma bulgularıyla tutarlıdır (Bensimon, 2017).

Tanaka ve arkadaşlarının 2011 yılında yaşları 16-20 arasında değişen 117 (%45,3 erkek) kötü muamele görmüş ergenlerde yaptıkları çalışmalarında; çocuklukta kötü muamele ile öz-anlayış arasındaki ilişki incelenmiştir. Çocuklukta duygusal ihmalin, duygusal ve fiziksel istismarın düşük öz-şefkat düzeyleri ve öz-anlayışın azalması ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Tanaka ve diğerleri, 2011).

Madde kullanımı nedeniyle tedavi gören 81 genç üzerinde öz-anlayış ile çocuklukta kötü muamele arasındaki ilişki incelenmiştir. Bulgular çocuklara kötü muamele ile öz-anlayış arasında, anlamlı negatif ilişki olduğunu göstermiştir (Vettese ve diğerleri, 2011).

Öz-anlayış ile duygu düzenleme arasında negatif ilişki olduğu ve çocuklukta kötü muamele görme ile ilerleyen dönemlerde duygu düzenleme bozukluğu gelişmesi arasındaki ilişkiye öz-anlayışın aracılık ettiği bulunmuştur. Bu bulgular, çocukluk döneminde kötü muamele görme ile duygu düzenleme bozukluklarında öz-anlayışın ilişkisinin düzeyi hakkında daha fazla araştırma yapmak için itici bir güç sağlamaktadır (Vettese ve diğerleri, 2011).

2014 yıllı lisans düzeyinde 667 kadın öğrenci üzerinde yapılan çalışmada çocuklukta istismar öyküsünün (cinsel, duygusal ve fiziksel) takip eden alkol problemleriyle arasındaki ilişkide öz-anlayışın aracılık rolü incelenmiştir. Çocuklukta duygusal kötüye kullanım öyküsü ile alkol sorunları arasında dolaylı bir ilişki olduğu, bu ilişkide düşük öz-anlayışın aracılık ettiği ortaya konmuştur. Bulgular travmaya maruz kalma ile düşük öz-anlayış düzeyine ilişkin literatürü desteklemektedir ve şefkat temelli beceri eğitiminin; çocuklukta duygusal kötüye kullanım ve eşlik eden madde kullanımı öyküsü olan kişiler için değerli bir tedavi hedefi olabileceğini düşündürmektedir (Miron ve diğerleri, 2014).

Ergenlerde mağduriyet ile psikolojik uyumsuzluk arasındaki ilişkide şefkatin aracılık rolü araştırılmış ve psikolojik uyumsuzlukla pozitif ilişki saptanmıştır.

Yaşları 15-18 arasında değişen 109 ergenden; daha fazla mağduriyet türü bildirenlerin, daha düşük öz-anlayışa sahip olduğu gösterilmiştir. Öz-anlayış, mağdur olduğunu bildiren ergenlerde olumsuz sonuçların azalmasına aracılık etmiştir (Játiva ve Cerezo, 2014).

Doğrudan şiddete maruz kalmış risk altındaki ergenlerde, travmatik psikopatolojiyle ilişkili olarak öz-anlayış düzeyleri incelenmiştir. Daha fazla öz-anlayışın, düşük seviyelerde travma ve daha az psikopatolojik semptomları öngördüğü gösterilmiştir (Zeller ve diğerleri, 2015).

Şiddete maruz kalma, öz-anlayış ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi araştıran bir çalışmada, %80'i kadından oluşan 356 katılımcının seksen sekizi (%25) ömür boyu şiddete maruz kaldığını bildirmiştir. Şiddete maruz kalan kişilerin maruz kalmayanlara kıyasla yaşam doyumu düzeylerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir. Yüksek öz-anlayış düzeylerine sahip olan bireylerin, yaşam doyum düzeylerinin daha fazla olduğu bulunmuştur (Blanden, diğerleri, 2018).

Morley ve arkadaşları (2016), mahkumlarda şiddet ve suçluluğun bir öngördürücüsü olarak öz-anlayışı araştırmışlar; öz-anlayışın mahkumlar arasında suçluluk belirleyicileri ile ilgili olduğunu göstermişlerdir. Öz-anlayışı ve suçlulukla ilişkili çeşitli risk faktörleri arasındaki ilişkide kendini kontrol etme, sosyal bağlantı ve öz saygı araştırılırken öz şefkatli mahkumların daha fazla öz kontrol, daha fazla sosyal bağlanma ve daha fazla öz saygıya sahip olma eğiliminde oldukları belirlenmiştir. Öz-anlayışın; dürtüsellik, risk alma, öz-merkezcilik ve öfke ile negatif ilişkili olduğu saptanmıştır.

Öz-anlayışın, öfkenin olumsuz bir belirleyicisi olduğu ve öfkenin şiddete bağlı olduğu düşünülmektedir. Daha az öfkeli bireylerin başkalarına karşı saldırgan olma olasılığının daha düşük olduğu belirtilmektedir (Neff ve Vonk, 2009).

Altmış üç kadın üzerinde travma sonrası stres ve özyönetim arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmada; daha fazla öz-anlayışın travma sonrasında daha az stres semptomları ile korele olduğu gözlemlenmiştir. Yüksek öz-anlayışın, travma ile ilgili kaygı toleransını artırdığı ifade edilmiştir (Valdez ve Lilly, 2016).

Bir başka çalışma kendine merhamet etmenin; travma ve travma sonrası stres bozukluğu semptomlarının şiddeti ve duygu düzensizliği ile negatif, esneklikle pozitif yönde ilişkili olacağını göstermişlerdir (Arielle Scoglio ve diğerleri, 2018).

Öz-anlayış düzeylerindeki bireysel farklılıkların nedenlerini araştıran bir çalışmada, çocuklukta kötü muamele ve daha sonraki duygu düzenleme güçlükleri ile öz-anlayış arasında negatif yönde bir ilişki olduğu ve öz-anlayışın, duygu düzenleme bozukluğu ile kötü muamele arasındaki ilişkide aracılık ettiği saptanmıştır (Vettese ve diğerleri, 2011).

2.4. Boyun Eğici Davranış

Boyun eğicilik kişilik, otorite, kültür, baskı, değer yargıları, şiddet, aile, toplum, gruplar vb. dinamiklerin etkisiyle itaati ve uyumu ön plana çıkartan bir davranış şeklidir. Bir başka ifade ile boyun eğicilik, kendisinden istenen şeyin sonuçlarını ya da içeriğini düşünmeden, tartışmadan olduğu gibi uygulanmasıdır. Boyun eğici davranışların varlığı, uyum ya da itaat temelli davranıştan öte, bastırılmış bir kişilik özelliği olarak değerlendirilebilmektedir. Boyun eğici davranış gösteren bireyler ilişkilerinde saygı ile itaat kavramını karıştırmakta, itaati bir saygı davranışı olarak algılamaktadırlar (Kağıtçıbaşı, 2008: 71-106).

Boyun eğici davranışa yatkın kişiler; başkalarını incitmemeye, kırmamaya özen gösteren, başkalarını memnun etmeye çalışan, aşırı verici, iyiliksever, çoğunlukla evet demeye eğilimli, hayır diyemeyen, öfkelerini göstermekte, hoşlanmadığı şeyleri ifade etmekte zorluk çeken, sürekli olarak onaylanma gereksinimi olan, haklarını ve düşüncelerini savunamayan kişilik özelliklerine sahiptirler (Köktuna, 2007).

Boyun eğici davranışların artması; kişinin karşılaştığı sorunları çözmek için gereken beceri ve tutumun gelişmesini, lider olma gücünü ve olumlu kişilik gelişimini engeller. Diğer önemli bir etkisi ise şiddeti onaylayan ve üreten bir kimlik geliştirme olasılığını arttırmasıdır (Kaya ve diğerleri, 2004).

Boyun eğici davranış sergileyen bireyler başkalarının talepleriyle başa çıkabilmek için gerçek duygularını ifade etmekten çekinirler, kendilerini yöneterek uzlaşmacı çözümler benimserler (Akın, 2009).

Kişilik gelişiminde, şiddet eğiliminin yanı sıra boyun eğici davranışların da olması önemli yer tutmaktadır. Literatürde doğrudan şiddet ile boyun eğici davranış arasındaki bağlantılara odaklanan araştırmalar kısıtlıyken; boyun eğici davranışların diğer bazı ruhsal bozukluklarla olan ilişkilerini inceleyen çalışmalar daha fazladır (Allan ve Gilbert, 1997; Allan ve Gilbert, 2002; O'Connor ve diğerleri, 2002).

Eş, anne, baba ve çocuk arasındaki ilişkilerde, saldırganlık ve kızgınlık gibi şiddet davranışlarını daha sık gösterenlerin daha otoriter ve kontrolcü oldukları, buna karşılık ilişkilerinde boyun eğici davranış gösterenlerin ise otoritelerinin zayıf olduğu ayrıca bu kişilerde depresyon başta olmak üzere birçok ruhsal bozukluk görülebilmektedir (Allan ve Gilbert, 2002).

Boyun eğici davranışların gelişiminde, anne-baba tutumu, aile içi dinamikler, annenin eğitim düzeyi, aile içindeki şiddet öyküsünün yanında kişilik özellikleri de etkili olabilmektedir. Şiddet ile boyun eğici davranış ilişkisinde, şiddete maruz kaldıktan sonra oluşan çaresizlik, çözümsüzlük, depresif duygu durumu ve çekingen tutum boyun eğici davranışların gelişmesini kolaylaştırabilir (Allan ve Gilbert, 2002; Moses, 1996:23-27). Şiddetin varolması, kişinin kendini ifade etme ve duygularını dışa vurabilme becerisini negatif etkilerken, yaşanan çaresizlik boyun eğici davranışı arttırmaktadır. Böylece boyun eğici davranışların artmasıyla aile içi kriz düzelmekte ve bu durum da boyun eğiciliği pekiştirebilmektedir (Allan ve Gilbert, 2002; O'Connor ve diğerleri, 2002).

Yapılan araştırmalar sosyal fobik pek çok bireyin, sosyal etkileşimleri esnasında, sosyal açıdan kaygılı olmayan kişilerden daha fazla boyun eğici davranış sergilediğini ortaya koymaktadır (Gilbert ve Allan, 1994; Gilbert ve diğerleri, 2003).

Gupta ve Mishra, yaşları 17-22 arasında değişen üniversite öğrencilerinde öz-anlayış ile boyun eğici davranış arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Öz-anlayış ile boyun eğici davranış arasında negatif yönde; bastırma, depresyon ve kaygı ile boyun eğici davranış arasında pozitif yönde bir korelasyon olduğunu bulmuşlardır. Öz-anlayışı düşük olan bireylerin, başkalarının taleplerine boyun eğme düzeylerinin yüksek olduğu gözlenmiştir. Ayrıca yapılan regresyon analizinde, öz-anlayışın; düşünce baskılama, depresyon ve kaygı için önemli bir yordayıcı olduğu ortaya konulmuştur (Gupta ve Mishra, 2016).

Öz-anlayış ile boyun eğici davranış ilişkisini araştıran 755 üniversite öğrencisi üzerinde yürütülen bir başka çalışmada öz-anlayışın alt boyutları olan

bilinçlilik, paylaşımların bilincinde olma ve özsevecenlik ile boyun eğici davranışın negatif yönde; izolasyon, aşırı özdeşleşme ve özyargılama arasında ise pozitif yönde ilişkiler saptanmıştır. Çalışmada öz-anlayış ve boyun eğici davranış arasında negatif bir ilişki olduğu ortaya konulurken öz-anlayışın boyun eğici davranışı yordadığı da bulunmuştur (Akın, 2009).

Baştuğ, Akandere ve Aydın (2014), boyun eğici davranışta egzersizin etkisinin istatistiksel açıdan önemli olmadığını; boyun eğici davranışın kadınlarda erkeklere kıyasla daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Spor yapmayan veya takım sporu yapan kişilerin yalnız başına spor yapanlardan daha yüksek boyun eğici davranış eğilimlerinin olduğu belirtilmiştir.

Hemşireler üzerinde yapılan bir çalışmada hemşirelik öğrencilerinin eğitim yaşantılarında aile ve arkadaş desteklerinin önemli olduğu ve bu desteklerin boyun eğici davranışları etkilediği gözlenmiştir (Dikmen, Yılmaz ve Usta, 2017). Boyun eğici davranışların oluşmasında etkili faktörleri inceleyen bir çalışmada en önemli etkenin annenin eğitim düzeyi ve o zamana kadar karşılaşılan fiziksel şiddetin varlığı olduğu belirtilmiştir (Uzgören, Kara ve Uzgören, 2015).

Yıldırım (2004), 663 lise öğrencisinde boyun eğici davranışın yaygınlığını incelemiş, ailesinden destek görmeyenlerin, ailesinde sert tartışma yaşayanların boyun eğici davranış yönelimlerinin daha yüksek olduğunu bildirmiştir.

Tıp fakültesi öğrencilerinde boyun eğici davranış ve şiddet ilişkisini araştıran bir çalışmada aile içindeki şiddet öyküsünün ve kişilik özelliklerinin, boyun eğici davranışların gelişimini açıklamakta kullanılabileceği sonucuna varılmıştır. Anne ile baba arasında fiziksel şiddet öyküsünün bulunmasıyla boyun eğici davranışların olması arasında bir ilişki saptanmış olup; bunun yarattığı çözümsüzlük ve çaresizliğin, boyun eğici ve çekingen tutumların gelişimini kolaylaştırabildiği, bireyin kişilik gelişimini olumsuz yönde etkileyebileceği belirtilmiştir. Bu durum, boyun eğici davranışlarda aile içi dinamiklerin önemini vurgulamaktadır. Ayrıca üniversite eğitiminden önce öğrencinin şiddet görme durumunun BEDÖ puanını etkilemediği, boyun eğici davranışın temelinde, düşük benlik saygısının olduğu belirtilmiştir (Kaya ve diğerleri, 2004).

Arslan, Özkan, Özen (2008) çalışmalarında Kaya ve arkadaşlarının tersine üniversite eğitimi öncesi şiddet görenlerin BEDÖ puanını daha yüksek bulmuşlardır.

Öğrencilerin dörtte birinin üniversite eğitimi öncesinde şiddet gördükleri, bu öğrencilerin yaklaşık yarısının anne, babalarından şiddet gördüğü ve bunların da yarısının fiziksel şiddet olduğu belirtilmiştir. Öğrencilerin yarısının boyun eğici davranış puanlarının ortalamanın üzerinde olduğu bulunmuştur (Aslan Özkan ve Özen, 2008).

Aslantaş ve diğerleri yaptıkları çalışmada ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin staj uygulamaları sırasında yaklaşık üçte birinin şiddete maruz kaldığı, bu şiddetinde üçte ikisinin psikolojik şiddet olduğu görülmüştür. Öğrencilerin % 25,9'u üniversite eğitime gelmeden önce şiddete maruz kaldıklarını ve bunlarında % 41,8'i bu şiddetin ebeveynleri tarafından uygulandığını bildirmişlerdir. Öğrencilerin yarısının boyun eğici davranış puanları ortalamanın üzerinde, 34.72 ± 8.56 olarak bulunmuştur. Üniversite eğitimi öncesi şiddet gören öğrencilerin BEDÖ puanları daha yüksek bulunmuştur (Arslantaş ve diğerleri, 2012).

Boyun eğici davranışların siber zorbalık ve siber mağduriyet ile ilişkisini inceleyen bir çalışmada boyun eğici davranışlar ile siber zorbalık arasındaki ilişkiye cinsiyetin tam aracılık ettiği belirtilirken boyun eğici davranışlar ile siber mağduriyet arasındaki ilişkide ise cinsiyetin aracılık etkisinin bulunmadığı bildirilmiştir (Peker, Eroğlu ve Çitemel, 2012).

Çiftlerin boyun eğici davranışlarının artması problem çözme becerilerinin ve evlilikteki algılanan ilişki doyumunun azalmasına neden olur (Hünler ve Gençöz, 2003). Boyun eğici davranışların düşmanca ve korumacı cinsiyetçiliğin evlilik uyumunu yordamadığı bulunurken evli bireylerde evlilik uyumu ve korumacı cinsiyetçilik düzeyinin cinsiyete göre önemli bir biçimde farklılaşmadığı, ancak düşmanca cinsiyetçilik, boyun eğici davranış, pozitif ve negatif duygu düzeyinin cinsiyete göre önemli bir biçimde farklılaştığı görülmüştür (Çelik ve İskender, 2015).

Ergenlerin boyun eğici davranışlarının incelendiği bir çalışmada fiziksel, sözel ya da cinsel şiddete maruz kalan öğrencilerin boyun eğici davranış puanlarının maruz kalmayanlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. (Mayda ve diğerleri, 2009). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde istismar algılarının boyun eğici davranışlar tarafından yordandığını belirlenmiştir (Kumcağız, Orak ve Şahin, 2018).

3. BÖLÜM

YÖNTEM

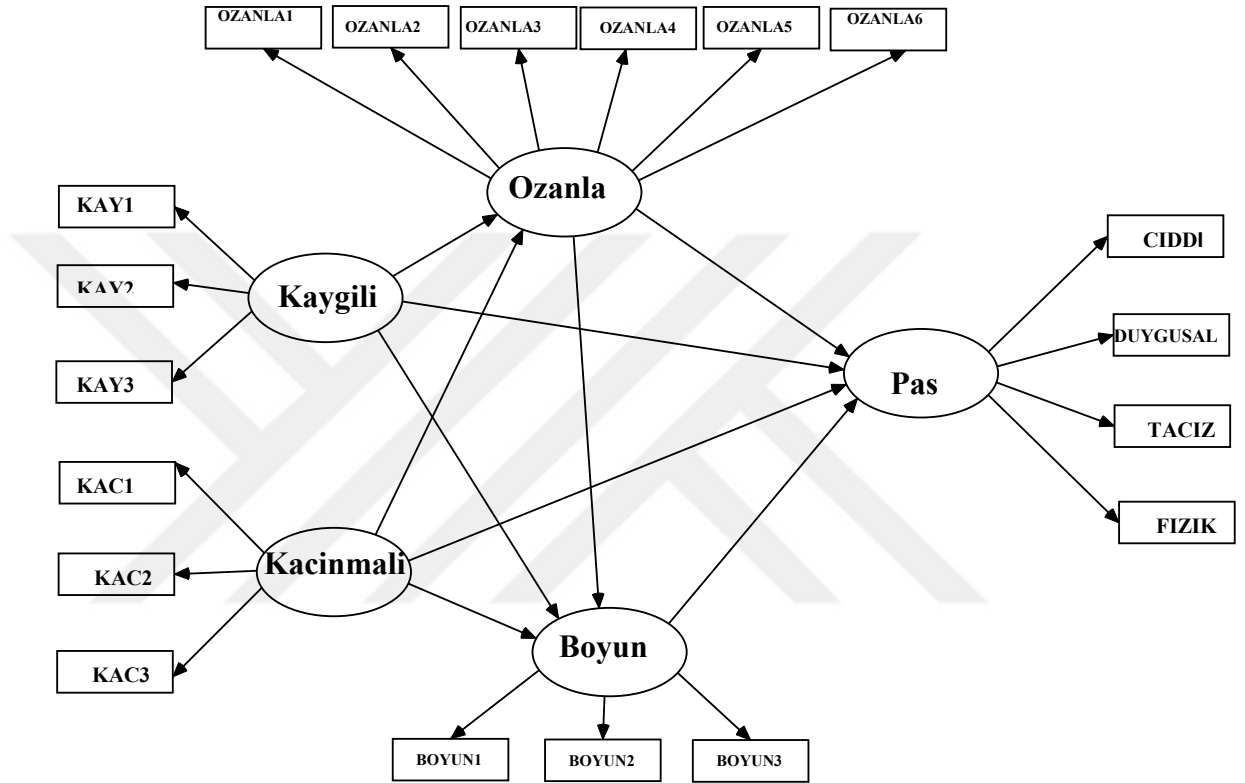
3.1. Araştırma Deseni

Araştırmada; Partner Abuse Skalası (PAS), Yetişkinlerin Bağlanma Stilleri Ölçeği (YİYE II), Öz-anlayış Ölçeği (ÖZAN), Boyun Eğici Davranış Ölçeği (BEDÖ) kullanılmıştır. Araştırmaya başlamadan önce orijinali Composite Abuse Scale (CAS) olan Partner Abuse Skalası (PAS)'nın geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır.

Bütün ölçeklerin etkilenebileceği düşünülen özellikler literatür taraması ile belirlenerek veri toplama amaçlı kişisel bilgi formu hazırlanmıştır. Anketin uygulanması için örneklem büyüklüğü belirlenmiştir. Araştırma evreni Trakya Üniversitesi öğrencilerinden oluşmakta olup, örneklem grubu rastgele örnekleme yönteminden yararlanılarak seçilmiştir. Uygulama için Trakya Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmalar Etik Kurulu'ndan gerekli izin alınmış ve uygulayıcılara çalışmanın amacı anlatılarak gönüllülük ilkesine dayanarak katılımları sağlanmıştır. Composite Abuse Scale (CAS)'nın geçerlilik ve güvenilirlik çalışması için Trakya Üniversitesi Rektörlüğü'nden gerekli izin alınmıştır. Öğrencilerden veriler toplandıktan sonra ilgili veriler Excel ofis programına girilmiştir. Gerekli ilgili paket programlara aktarılarak verilerin analizinde öncelikle tanımlayıcı istatistik olarak frekans ve yüzdeler ile Ortanca (Min-Max) değerleri ve aritmetik ortalama±standart sapma verilmiştir. Değişkenlerin normal dağılıma uygunlukları Kolmogorv-Smirnov ve Shapiro Wilk testi, çarpıklık ve basıklık katsayıları ile değerlendirildi. Değişkenler arasında ilişkinin değerlendirilmesinde Spearman Rho, biserial ve Eta korelasyon analizi, dil eşdeğerliliği ve test- tekrartest değerlendirmesinde Wilcoxon T testi Ölçeğin kapsam geçerliliğinde Lawshe'ın kapsam geçerlilik oranı, yapı geçerliliğinin değerlendirilmesinde doğrulayıcı faktör analizi (DFA), Ölçeklerin güvenilirlik analizi Cronbach's Alfa ve kurulan modelin test edilmesine yönelik Yapısal Eşitlik Modeli (YEM) kullanılmıştır. Testlerin uygulama aşamasında ise SPSS 22, Excel ofis, LISREL 8.5 programlarından faydalanılmıştır.

3.2. Araştırma Modeli

Araştırma kapsamında test edilmek üzere Şekil 1 verilen hipotetik modeller belirlenmiştir.

Şekil 1. Araştırma Kapsamında Test Edilmek Hipotetik Model

3.3. Katılımcılar ve İşlem

Geçerlilik ve güvenirlik çalışmasının evrenini, Trakya Üniversitesi'nde okuyan kadın öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem, Trakya Üniversitesi'nde Edirne Merkez'de bulunan 12 fakülte, 4 yükseköğretim 6 meslek yükseköğretileri, sosyal, sağlık ve fen bilimleri enstitülerinden rastgele örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Çalışmamızın bu bölümünde Trakya Üniversite'sinde okuyan en az yarısı şiddet görmüş kadın öğrencilerden elde edilen veriler kullanılmıştır.

Çalışmamızın birinci bölümünde yaşanan sınırlılıklar nedeniyle ikinci bölümünde örneklem değişikliği yapılmıştır. Araştırmamızın ikinci bölümü için elektronik ortamda sponsorlu facebook, sosyal medya üzerinden ulaşılan, eşinden şiddet görmüş 335 kadından ve Edirne Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına (SODAM) çeşitli kurslar için gelen, eşinden şiddet görmüş 35 kadından elde edilen veriler kullanılmıştır.

3.2.1. Örneklem Büyüklüğü

Literatüre göre kadına şiddet görülme sıklığı % 27.2 alındığında % 30 luk bir farkla anlamlı bulmak için 0.05'lik yanılma olasılığı ve % 80'lik güç ile 259 kadının çalışmaya alınması gerektiği hesaplanmıştır. Olağan olgu kayıpları göz önünde bulundurulduğunda 288 kadının çalışmaya alınması önerilmiştir. Bu nedenle en az 300 kadının çalışmaya alınması planlanmıştır (Şahin ve Dündar, 2017).

3.3. Kullanılacak Ölçme Değerlendirme Araçları

Çalışmada veri toplama ve ölçme aracı olarak kullanılan test ve ölçekler şunlardır:

- Kişisel Bilgi Formu
- Partner Abuse Skala (PAS)
- Beck Depresyon Envanteri (BDI)
- İlişki Doyumu Ölçeği (İDÖ)
- Yetişkinlerin Bağlanma Stilleri Ölçeği (YİYE II)
- Öz-anlayış Ölçeği (ÖZAN)
- Boyun Eğici Davranış Ölçeği (BEDÖ)

Bütün bu ölçme araçlarına ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu, araştırma için önemli olduğu düşünülen konular hakkında bilgi toplamak amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Kişisel bilgi formu, araştırmaya dahil edilen kişilerin yaşı, mesleği, ailelerinde şiddete maruz kalıp kalmadığı, ailede bir başkasının şiddete maruz kalıp kalmadığı, ilişkinin süresi, ilişkisinde şiddet varsa bu ilişkisinin sonunun ne olduğu, çevrelerinde diğer kişilerin

ilişkilerinde şiddet davranışlarını gözlemleyip gözlemlemediği sorularını içermektedir.

3.3.2. Partner Abuse Skalası (PAS)

Partner şiddetini ölçmek için Türkiye’de kullanılan ölçeklerin iki boyutlu ve tek boyutlu olduğu belirlenmiştir. Şiddetin boyutları düşünüldüğünde şiddetin tek bir faktörle açıklanamayacağı, mevcut ölçeklerin yeterli olamayacağı düşünülmüştür. Bu nedenle partner şiddetine maruz kalma düzeylerini ölçmek için bir ölçek uyarlanmasına karar verilmiştir. Çalışmada CAS’ın üniversitelerde okuyan öğrencilerin partner ilişkilerinde karşılaştıkları şiddet ve türünü belirlemeye uygun bir ölçek olacağı düşünüldükçe önce “PAS’nın, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılarak bu çalışmada kullanılmıştır.

3.3.3. Composite Abuse Scale (CAS)

Composite Abuse Scale (CAS) karma yöntemler yaklaşımı kullanılarak geliştirilmiş, şiddetin yoğunluğuna odaklanarak fiziksel, cinsel, psikolojik, taciz şiddeti ve genel şiddeti ölçen, kapsamlı, güvenilir ve geçerli, kısa, öz bildirim ölçeğidir. Hegarty ve arkadaşları (1999) tarafından oluşturulan CAS yine Hegarty ve arkadaşları (2005) tarafından revize edilmiştir. Daha sonra 2013’de Loxton ve arkadaşları tarafından tekrar geliştirilmiştir (Hegarty ve diğerleri, 1999; Hegarty ve diğerleri, 2005; Loxton ve diğerleri, 2013). Ölçek sekiz dile çevrilmiş ve çeşitli toplumlarda yapılan araştırmalarda geçerli ve güvenilir olduğu gösterilmiştir. Hegarty, Sheehan and Schonfeld tarafından 1999 yılında geliştirdikleri ölçeğin maddelerinin çok ve ağır olması sebebiyle ölçeğin uyarlama çalışmasını yaparak 30 madde olarak revize etmişlerdir. Ciddi şiddet $\alpha=.91$, duygusal şiddet $\alpha=.93$, fiziksel şiddet $\alpha=.94$, taciz $\alpha=.87$ ’ dir (Hegarty ve diğerleri, 2005).

Ciddi şiddet 8 madde (2,4,7,15,18,22,25,26), duygusal şiddet 11 madde (1,5,8,9,12,19,20,21,24,28,29), fiziksel şiddet 7 madde (6,10,14,17,23,27,30) ve taciz 4 madde (3,11,13,16) olmak üzere 30 maddeden oluşmaktadır (Hegarty ve diğerleri, 2005).

30 maddeden oluşan CAS’ın değerlendirilebilmesi için en az 22 (~70 %) maddesinin yanıtlanması ölçeğin değerlendirmeye alınmasında yeterlidir. CAS’ın toplam puanı 0 ile 150 arasında değişmekte olup, son 12 ayın kötüye kullanım

deneyimleri yanıtlarının ortalamaları alınıp 30 ile çarpılarak bulunur. Alt ölçek puanları olan fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet puanları da benzer şekilde hesaplanır. Ayrıca ölçeği oluşturanlar ve geliştirenler alt ölçek skorlarını değil tüm ölçek skorlarının kullanılmasını önermişlerdir (Hegarty ve diğerleri, 1999; Hegarty ve diğerleri, 2005; Loxton ve diğerleri, 2013; Ford-Gilboe ve diğerleri, 2016).

3.4. Partner Abuse Scala'sının Geliştirilmesi Sırasında Yapılan İşlemler

2005 yılında geliştirilen 30 maddeden oluşan Composite Abuse Scale'nin Türkçeye uyarlama çalışmasını yapabilmek için öncelikle scalanın geliştiricisi Hegarty ile iletişim kurularak, Composite Abuse Scale'nin Türkçe'ye uyarlama, geçerlilik ve güvenirlik çalışmasının yapılmak istendiği belirtilmiştir. Yazar ölçeğin Türkçe çevirisinin yapıldığını ancak geçerlilik ve güvenirlik çalışmasının yapılmadığını bildirmiştir. Kaynak göstermek ve araştırmanın sonuçları hakkında bilgilendirilmek koşulu ile Türkçe versiyonun da içinde olduğu el kitabı araştırmacıya e-posta aracılığıyla gönderilmiştir.

Yapılan incelemeler sonunda gönderilen Türkçe ölçeğin orijinalinden oldukça farklı olduğu görülmüş ve orijinal ölçek yeniden Türkçeye çevrilmiştir.

CAS'in orijinali 5 akademisyene verilerek ölçeğin Türkçe'ye çevirisi sağlanmıştır. Yapılan 5 çeviri alanda uzman 3 akademisyen tarafından incelenerek tek ölçek haline getirilmiştir. Daha sonrada kapsam geçerliliği çalışması yapılarak nihai Türkçe ölçeğe ulaşılmıştır. İngilizce ve Türkçe ölçekler 2 hafta ara ile uygulanarak ölçeğin dil eşdeğerliği incelenmiştir. Bu çalışma kapsamında yapılacak bütün çalışmalarda olduğu gibi ölçeğin geçerlilik ve güvenirlik çalışması için Trakya Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan izin alınmıştır. Geçerlilik ve güvenirlik çalışmasının örnekleme, Trakya Üniversitesi'nin çeşitli birimlerinde eğitim gören kadın öğrencilerden oluşturulmuştur.

3.4.1. Partner Abuse Scalasının Geçerlilik Güvenirliği Çalışması

3.4.1.1.Partner Abuse Ölçeğinin Güvenirliği

Türkçe formun dil eşdeğerliği çalışması yapıldıktan sonra güvenirlik çalışmasında test-tekrar test ve iç tutarlılık için Cronbach Alfasına bakılmıştır.

Geçerlilik çalışması kapsamında kapsam ve yapı geçerliliği ve ölçüt-bağıntılı geçerliliği yapılmıştır.

Araştırmamız sırasında yapılacak olan içsel tutarlılık yöntemi ile hesaplanan Cronbach Alfa (α) katsayısını değerlendirme kriterlerimiz şu şekildedir; ölçek güvenilir değil: $0.00 \leq \alpha < 0.40$, ölçek düşük güvenilir: $0.40 \leq \alpha < 0.60$, ölçek oldukça güvenilir: $0.60 \leq \alpha < 0.80$, ölçek oldukça yüksek derecede güvenilir: $0.80 \leq \alpha < 1.00$ olarak kabul edilmektedir (Özdamar, 2004, 603; Kalaycı, 2009: 405).

3.4.1.2. Partner Abuse Ölçeği'nin Yapı ve Kapsam Geçerlilik Çalışması

Partner Abuse Ölçeği'nin geçerlik çalışmasında yapı geçerliği ve kapsam geçerliği kullanılacaktır. Kapsam geçerliği çalışması, doktora eğitim derecesine sahip İngilizce dil bilgisi düzeyi oldukça iyi olan 2 psikolog ve 3 doktorun görüşüne başvurularak yapılmıştır.

PAS'in yapı geçerliği için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Örneklemen yeterlik katsayısı ve uygunluğu için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Küresellik testi kullanılmıştır. Ölçeğin faktör yapısı varimax dik döndürme tekniği ile incelenmiştir.

3.4.1.3. Partner Abuse Ölçeği'nin Ölçüt Bağıntılı Geçerlilik Çalışmasında Kullanılan Ölçekler

Ölçüt bağıntılı geçerlilik çalışmasında depresyon için Beck Depresyon Envanteri ve ilişkide yaşadıkları doyumunu ölçmek için ise İlişki Doyumu Ölçeği kullanılmıştır.

3.4.1.3.1. Beck Depresyon Envanteri (BDI)

PAS ölçeği'nin ölçüt-bağıntılı geçerliliği çalışmasında depresyon düzeyini ölçmek için Beck Depresyon Envanteri (BDI) kullanılmıştır. Depresif belirtileri ve depresyon şiddetini değerlendirmek amacıyla kullanılan Beck'in geliştirdiği BDI, kişinin depresyon açısından riskini belirlemek, depresif belirtilerin miktarını bu miktarın değişimini ölçmek amacıyla uygulanan psikolojik bir ölçektir. BDI'in Türkçe'ye uyarlaması, geçerlilik ve güvenilirliği çalışması Hisli tarafından yapılmıştır. BDI, her soru 0-3 puan arası değişen 21 maddeden oluşmaktadır (Beck

ve diğerleri, 1961; Hisli, 1988; Hisli, 1989; Ulusoy, Şahin ve Erkmen, 1998). Yapılan bu çalışmada ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı; .92 olarak bulunmuştur.

3.4.1.3.2. İlişki Doyumu Ölçeği (İDÖ)

Romantik ilişkide ilişki doyumunu ölçen İlişki Doyumu Ölçeği 7 maddelik 7'li likert tipinde öz bildirim ölçeğidir. Orijinal adı Relationship Assessment Scale (RAS) olan Hendrick tarafından 1988 yılında geliştirilen RAS'ın maddeler arasındaki korelasyonun yeterli ($r: .57 - .76$) bulunduğu tek faktörlü bir ölçektir. 2001 yılında Curun İDÖ'nin Türkçe uyarlamasını yapmıştır. Yapılan faktör analizinde ölçeğin, toplam varyansın % 52'sini açıklayan tek faktörlü yapıda olduğu ve Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısının .86 olduğu gösterilmiştir. Demirtaş (2010) yaptığı çalışmada İDÖ' nün Cronbach Alfa katsayısını .90 olarak bulmuştur. Sarı, Korkut Owen (2016) araştırmalarında bu testin güvenirlik katsayısını .83 olarak bulmuşlardır (Curun, 2001; Sarı, 2008; Sarı ve Korkut Owen, 2016).

İDÖ, 4. ve 7. maddeleri ters puanlanan, toplam 7 maddeden oluşmakta olup, tüm maddeler toplanarak İDÖ toplam puanı bulunmaktadır. Puanların yükselmesi ilişkide alınan doyumun arttığını göstermektedir (Curun, 2001). Yapılan çalışmada İDÖ'nin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .93 olarak bulunmuştur.

3.5. Bağlanma Stilleri ile Partner Şiddeti Arasındaki İlişkide Öz-Anlayış, Boyun Eğici Davranışın Aracılık Etkisinin Araştırılmasında Kullanılan Testler

PAS ölçeğin geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılarak elde edilen sonuçlar doğrultusunda ölçeğin kullanılmasına karar verilerek araştırmanın ikinci kısmına geçilmiştir. Bu bölümde Partner Abuse Skalası (PAS), Yetişkinlerin Bağlanma Stilleri Ölçeği (YİYE II), Öz-anlayış Ölçeği (ÖZAN) ve Boyun Eğici Davranış (BEDÖ) ölçekleri kullanılmıştır. Aşağıda bu ölçekler kısaca anlatılmıştır.

3.5.1. Partner Abuse Skalası (PAS)

PAS geçerlilik ve güvenirlik çalışması 2019 yılında Özdemir ve Deniz tarafından yapılmıştır. Araştırmanın 2. bölümü olan bağlanma stilleri ile partner şiddeti arasındaki ilişkide öz-anlayışın ve boyun eğici davranışın aracılık rolü çalışmasında kullanılan ölçeğin Cronbach's Alpha, .93 olarak bulunmuştur. Yapılan son çalışmada PAS ölçeğinde 7. ile 15. ve 8. ile 1. maddeler arasında olmak üzere iki

adet modifikasyon yapılmıştır. Yapılan çalışmada PAS toplam $\alpha = .94$, Ciddi alt boyut $\alpha = .75$, Duygusal alt boyut $\alpha = .89$, Fizik alt boyut $\alpha = .94$ ve Taciz alt boyut $\alpha = .85$ olarak bulunmuştur.

Bağlanma stilleri ile partner şiddeti arasındaki ilişkide öz-anlayışın ve boyun eğici davranışın aracılık rolü çalışmasında ölçeğe ait yapılan DFA'nın uyum iyiliği değerleri; serbestlik derecesi (df) = 397, Chi-Square (X^2) = 1266.66 ($p < 0.001$), Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = .077, Normed Fit Index (NFI) = .93, Non-Normed Fit Index (NNFI) = .95, Comparative Fit Index (CFI) = .96, Incremental Fit Index (IFI) = .96, Relative Fit Index (RFI) = .93, Root Mean Square Residual (RMR) = .13, Standardized RMR = .071, Goodness of Fit Index (GFI) = .81, Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = .78 olarak bulunmuştur.

3.5.2. Öz-anlayış Ölçeği (ÖZAN)

Öz-anlayış ölçeği toplamda 26 maddeden ve 6 alt ölçekten oluşan bir ölçektir. Ölçekte işaret edilen durumla ilgili olarak ne kadar sıklıkla hareket ettiklerini “Hemen hemen hiçbir zaman: 1” ve “Hemen hemen her zaman: 5” puan arasında değişen 5’li Likert tipinde derecelendirmeleri istenir. 2003 yılında Neff’in geliştirdiği Öz-anlayış Ölçeği’nin Türkçe’ye güvenirlik ve geçerlilik çalışmasını 2008 yılında Deniz, Kesici ve Sümer yapmıştır. Türkçe’ye uyarlanan Öz-anlayış Ölçeği orijinalinden farklı bir şekilde tek faktörlü bir yapı göstermiştir. Ölçeğin iç tutarlığı=.89 ve test-tekrar test sonuçları $r = .83$ olarak bulunmuştur. Öz-anlayış Ölçeği’nin ölçüt bağıntılı geçerliliği çalışmasında, öz-anlayış ile yaşam doyumu arasında $r = .45$, benlik saygısı arasında $r = .62$, pozitif duygu arasında $r = .41$ ve negatif duygu arasında ise $r = -.48$ düzeyinde ilişki bulunmuştur (Deniz, Kesici ve Sümer, 2008; Özyeşil, 2011). Ölçekte tersten puanlanan 11 madde bulunmaktadır (1, 3, 5, 7, 10, 12, 15, 17, 19, 22, 23). Sümer, yaptığı çalışmada Öz-Anlayış Ölçeği puan ortalamasını 78.37, standart sapmasını 13.18 bulmuştur. ≤ 65 puan, düşük puan, 66-90 puan, orta düzey puan ve ≥ 91 puan, yüksek öz-anlayış puanı olarak tanımlamıştır (A. S. Sümer, 2008).

Ölçeğin 2007 yılında Akın ve arkadaşları tarafından da Öz-Duyarlık Ölçeği olarak Türkçe uyarlama çalışması yapılmış olmasına rağmen güncel ve üç ayrı örnekleme çalışıldığı için Deniz ve arkadaşları tarafından geliştirilen form

çalışmada kullanılmıştır (Akın, Akın ve Abacı, 2007; Deniz, Kesici ve Sümer, 2008; Dilmaç ve diğerleri, 2009; Deniz ve Sümer, 2010; Deniz ve diğerleri, 2012).

Yapılan bu çalışmada Öz-Anlayış Ölçeği için $\alpha = .94$ olarak bulunmuştur. Yapılan DFA'nın uyum iyiliği değerleri: $df: 236$, $X^2 = 510.86$ ($p < 0.001$), RMSEA = .056, NFI = .97, NNFI = .98, CFI = .98, IFI = .98, RFI = .96, RMR = .080, Standardized RMR = .044, GFI = .90'dır.

3.5.3. Yetişkinlerin Bağlanma Stilleri Ölçeği (YİYE II)

Fraley, Waller ve Brennan 2000 yılında yetişkin bağlanma stillerini belirlemek için Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II' yi geliştirmişlerdir. Yapılan faktör analizi sonucunda iki faktörlü bir yapı bulmuşlardır. Yetişkinlikte bağlanma davranışını yakın ilişkilerinde kaygı ve başkalarıyla yakınlaşmaktan kaçınma olmak üzere iki temel boyutta tanımlamışlardır (Fraley ve diğerleri, 2000). 2005 yılında Selçuk ve arkadaşları ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması çalışmasında ölçeğin orijinal formuna benzer şekilde iki boyutlu faktör yapısına sahip olduğunu belirtmişlerdir. Selçuk ve arkadaşları (2005) ölçekte bulunan faktör yapılarını incelediklerinde; kaçınmalı ve kaygılı bağlanma stili olarak iki boyut elde etmişlerdir. Bu testin kaygılı ve kaçınmalı boyutlarının oldukça yüksek düzeyde iç tutarlığa sahip olduğu görülmüştür. Cronbach alfa katsayısını sırası ile .86 ve .90 olarak bulurken, yapılan test-tekrar test güvenirliğini kaygı boyutunda $r=.82$ ve kaçınma boyutunda ise $r=.81$ olarak bulmuşlardır (Selçuk ve diğerleri, 2005; Sümer, 2006; Selçuk ve diğerleri, 2010).

Toplam 36 maddeden oluşan ölçekte, kaçınma ve kaygı boyutunda 18'er madde yer alırken her iki boyutta tersten puanlanan toplam 14 madde (4, 8, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 26, 30, 32, 34 ve 36) bulunmaktadır. Ölçekte yer alan tek sayılı maddelerin ortalaması kaygılı bağlanma boyutunu ölçerken, çift sayılı maddelerin ortalaması ise kaçınmalı bağlanma boyutunu ölçmektedir.

Çalışmamızda ölçeğin kaygı ve kaçınmalı bağlanma boyutlarının oldukça yüksek düzeyde iç tutarlığa sahip olduğu, sırası ile Cronbach alfa katsayısı .92, .88 ve 36 maddelik tüm ölçek için ise $\alpha = .90$ olarak bulunmuştur. Bu çalışmada yapılan DFA uyum iyiliği değerleri; $df = 576$, $X^2 = 2136.63$ ($p < 0.001$), RMSEA = .086, NFI = .89, NNFI = .91, CFI = .92, IFI = .92, RMR = .44, GFI = .76 'dır.

3.5.4. Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği (BEDÖ)

Özgün adı Submissive Acts Scale (SAS) olan ölçek, Buss ve Craik (1986)'in boyun eğici davranışlara yönelik madde örneklerini verdikleri çalışmalara dayandırılarak boyun eğici toplumsal davranışları ölçmek için 1994-95 yılında Gilbert ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir (Buss ve Craik, 1986; Gilbert ve Allan, 1994; Allan ve Gilbert, 1995). Yapılan güvenirlik çalışmalarında test-tekrar test ve iç tutarlılık değerlendirmeleri yüksek düzeyde güvenirlik göstermiştir. En az 16, en fazla 80 puan arasında değişen, 16 maddeden oluşan, 5'li Likert tipi bir özdeğerlendirme ölçeğidir. Ölçekten alınan yüksek puan daha fazla boyun eğici davranışın olduğunu belirtir (Buss ve Craik, 1986).

Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği'nin Cronbach α değeri klinik popülasyon için .92, öğrenci popülasyonu için .85 olarak bulunmuştur. Ölçeğin test-tekrar test güvenirliğini; $r=.84$, bulurken iç tutarlılığını; Cronbach $\alpha = .89$ olarak bulmuşlardır. 1992 yılında Hisli Şahin ve Şahin tarafından Türkçe'ye uyarlama çalışmaları yapılmıştır. Testin Cronbach $\alpha = .74$ 'tür. Ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerlilik çalışmasında, Beck Depreyon Ölçeği ile korelasyonu .32 iken Sosyotropi Ölçeği ile korelasyonu .36 olarak bulunmuştur. Ölçeğin kesme noktası bulunmamaktadır (Şahin ve Şahin, 1992; Gilbert ve Allan, 1994; Savaşır ve Şahin, 1997:100-103).

Çalışmamızda ölçeğin Cronbach $\alpha = .90$ olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ölçek için yapılan DFA uyum iyiliği değerleri; $df = 100$, Chi-Square = 229.29 ($p < 0.001$), RMSEA = .059, NFI = .96, NNFI = .98, CFI = .98, IFI = .98, RFI = .96, RMR = .079, GFI = .93 'tür. Çalışmamızda ölçeğin Cronbach $\alpha = .90$ olarak bulunmuştur.

3.6. Yapılan işlemler ve Kullanılan Analiz Yöntemleri

3.6.1. PAS'ın Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması

Çalışmamız için Trakya Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik kurul izni alınmıştır. Çalışmanın birinci bölümü olan Partner Abuse Skalası (PAS)'nın geçerlilik ve güvenirlik çalışması için gerekli veriler Trakya Üniversitesi Rektörlüğünden izinler alınarak 2018-2019 eğitim öğretim yılında toplanmıştır. Trakya Üniversitesi'nde okuyan, şu anda veya son bir yıl

içerisinde romantik ilişki yaşamış katılımcılar bilgilendirme yapılarak, araştırmamıza dahil edilmiştir.

Ölçme araçlarından PAS öğrencilere araştırmacı tarafından sınıf ortamında ders dışında uygulanmıştır. Katılımcıların bu uygulaması ortalama olarak 10-15 dakika sürmüştür. Katılımcılara cevapların gizliliğinin garantisi, araştırmacının kimliği ve iletişim bilgileri verilerek ölçme araçlarının doldurulması sağlanmıştır.

PAS'nın geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılması sırasında CAS, PAS, BDI ve İDÖ ölçeklerinden toplanan veriler Excel programına girilerek, gerektiğinde ilgili paket programlara aktarılmıştır. Bu bölümde verilerin analizinde tanımlayıcı istatistik olarak aritmetik ortalama±standart sapma ve ortanca (Min-Maks) kullanılmıştır. Normal dağılıma uymadığı için istatistiksel değerlendirmede; Spearman's Rho korelasyon analizi ve Wilcoxon Eşleştirilmiş T testi uygulanmıştır.

Araştırmamız sırasında elde edilen veriler Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) istatistiği ve Bartlett Küresellik testi ile faktör analizi için uygunluğuna ve yeterliliğine bakılmıştır. PAS'nın kaç faktöre ayrıldığını belirlemek için açıklayıcı faktör analizi yapmadan, direkt olarak DFA yapılmıştır. PAS'nın ölçüt bağımlı çalışmasında istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar alındıktan ve yapı geçerliliği çalışmalarından sonra araştırmamızın ikinci bölümüne geçilmiştir.

3.6.2. Bağlanma Stilleri ile Partner Şiddeti Arasındaki İlişkide Öz-Anlayışın- Boyun Eğici Davranışın Aracılık Rolü Çalışması

Çalışmamızın birinci bölümünde yaşanan sınırlılıklar ve sıkıntılar nedeniyle ikinci bölümünde örneklem değişikliği yapıldığı için tekrar Trakya Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik kurul izni alınmıştır.

Çalışmamızın ikinci bölümünde kişisel bilgi formu verileri, PAS, YİYE II, ÖZAN, BEDÖ, verileri DFA ile incelenerek bu testlerin gerçekten ölçmek istediğimiz unsurları ölçüp ölçmediğine karar vermek için ölçeklerin uyum iyiliği değerlerine bakılmış ve gereken modifikasyonlar yapılmış olup ölçeklerin uyum iyiliği değerleri (Ki-kare, Df, RMSEA, RMR, SRMR, GFI, CFI, NFI, NNFI, IFI,) yorumlanmıştır.

Testlerin uygulama aşamasında değişkenler arası ilişkilerin değerlendirilmesinde, Excel Office programında formül yazılarak Biserial korelasyon analizi kullanılmıştır. Ayrıca Eta korelasyon analizi ile değerlendirmede; SPSS 22.00 programlarından faydalanılmıştır.

Son olarak kurulan modeli test etmek için ölçmede hata paylarını sıfıra indirerek hassas ölçüm yaptığı bilinen ve üç ya da daha çok faktörün ilişkisini aynı anda değerlendirebilen Yapısal Eşitlik Modeli (YEM) kullanılmıştır. İstatistiksel değerlendirmede LISREL 8.50 programından faydalanılarak yapısal modelin uyum iyiliği değerleri incelenmiştir. Aslında en yaygın bilinen uyum istatistiği Ki-kare (χ^2) olup bir modelin anlamlı olarak kabul edilebilmesi için χ^2 değerinin anlamlı çıkmaması beklenir. Ancak bir araştırmada χ^2 'nin aldığı değer örneklem büyüklüğünden etkilendiği için alternatif uyum iyiliği istatistikleri üretilmiştir. Bunlar içinde yaygın olarak kullanılan uyum iyiliği indeksleri; AGFI, GFI ve CFI olup, bu değerlerin .95'den büyük olmaları iyi bir uyum iyiliği değerinin, .90'dan büyük olması ise kabul edilebilir bir uyum iyiliği değerinin göstergesidir. SRMR ve RMSEA'nın .08 altında olması kabul edilebilirken, .05'ten daha küçük olması ise iyi bir uyum değerinin göstergesidir (Kocayörük ve Şimşek, 2018; Şimşek, 2007:14).

Yapısal eşitlik modelinde tek boyutlu ölçeklerde maddeleri kendi arasında daha küçük faktörlere ayırmak için parsel yapılmıştır.

Özetle çalışmamızda çalışma modeline ilişkin değerlendirmemiz Ki-kare/df, RMSEA; CFI, NNFI, NFI, IFI RMR; SRMR; GFI; uyum iyiliği değerleri incelenerek yapılmıştır.

4. BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Partner Abuse Scalasının Geçerliliği Çalışması

4.1.1. Partner Abuse Scalasının Kapsam Geçerliliği Çalışması

Önce Composite Abuse Scale'nın orijinal formu 5 akademisyene verilerek Türkçe'ye çevrilmesi sağlanmıştır. Yapılan 5 çeviri, alanda uzman 3 akademisyen tarafından incelenerek tek scale haline getirilmiştir. Partner Abuse Scalası (PAS)'nın kapsam geçerliliğini test etmek için uzman görüşleri için orijinal İngilizce Scale ve Türkçe Scale alt alta yazılarak İngilizceyi ve Türkçeyi iyi bilen 5 akademisyene verilerek değerlendirmeleri istenmiştir.

PAS'ın kapsam geçerliliğinde; uzman görüşlerinin derecelendirilmesinde, İngilizce maddeler ile Türkçe maddelerin uygun olup olmadığının belirlenmesi için her maddenin Lawshe'nin kapsam geçerliliği oranları kullanılarak ölçek maddelerinin tamamının partner şiddetini ölçmede kapsam geçerliliğini sağladığı bulunmuştur. Kapsam geçerliliği çalışması ile nihai Türkçe Scale'ya ulaşılmıştır (Alpar, 2018: 499-501).

4.1.2. Partner Abuse Scalasının Dilsel Eşdeğerlilik Çalışması

Orijinal test maddelerinin Türkçe ifadelerinde eşdeğerliliğini ölçmek ve ölçek maddelerinin taşıdıkları anlamları ne oranda yansıttığını tesbit etmek için dilsel eşdeğerlilik çalışması yapılmıştır.

İngilizce formu ile PAS'ın Türkçe formu iki hafta ara ile her iki dili iyi bilen Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde çalışan 90 lisansüstü eğitim öğrencisi ve araştırma görevlisine verilmiştir. 86 kişiden yanıt alınmış olup, 5 veri araştırma dışında bırakılarak 81 kişiden alınan veriler değerlendirilmiştir.

Verilerin normal dağılıma uygunluğu çarpıklık ve basıklık (Skewness, Kurtosis) katsayıları ile incelenmiştir. Çarpıklık ve basıklık katsayılarının normal dağılım varsayımlarını karşılamadığı görülmüştür. Shapiro-Wilk testi uygulanarak, sonuçta nicel veriler normal dağılıma uymadığı için ($p < 0.05$) non-parametrik testlerden Spearman's Rho korelasyon analizi ve Wilcoxon T testi kullanılmıştır.

Ölçeğin dilsel eşdeğerliği için korelasyon analizi yapılarak İngilizce formuyla Türkçe formu arasındaki Spearman Rho korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. İki değişken arasındaki korelasyon katsayısı .00-.19 arasında bulunduğunda önemsizlenecek düzeyde ilişki, .20- .39 arasında bulunduğunda zayıf düzeyde ilişki, .40-.69 arasında bulunduğunda orta düzeyde ilişki, .70-.89 arasında bulunduğunda yüksek düzeyde ilişki, .90- 1.00 arasında bulunduğunda ise çok yüksek düzeyde ilişki şeklinde yorumlanmaktadır (Alpar, 2018: 409).

15 gün ara ile yapılan İngilizce ve Türkçe uygulamalar arasında maddeler düzeyinde Spearman's Rho korelasyonu ve Wilcoxon Eşleştirilmiş T testi ile incelenmiştir. Türkçe ve İngilizce formda yer alan maddeler arasındaki korelasyon düzeyi incelendiğinde bütün maddeler için çok yüksek düzeyde ilişki olduğu, Türkçe ve İngilizce formda yer alan maddeler arasındaki ilişkinin $r = .678 - .999$ arasında değişmekte olduğu görülmüştür ($p < 0.001$). z değeri incelendiğinde 30 maddenin İngilizce ve Türkçe formlarıyla elde edilen puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı söylenebilir. Yine yapılan t testi toplam puanlar arasında da istatistiksel yönden anlamlı bir fark çıkmamıştır ($z = -.738$; $p > 0.05$). İngilizce form ile Türkçe form arasında yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı bir farklılığın bulunmadığı söylenebilir.

Tablo 1. CAS ve PAS için Spearman's Rho Korelasyonu ve Wilcoxon Eşleştirilmiş T testi Sonuçları

		İtem	İtemler	r	p	z	p
CİDDİ	İngilizce	8	2,4,7,15,18,22, 25,26	.88	.001	.535	.593
	Türkçe						
DUYGUSAL	İngilizce	11	1,5,8,9,12,19,20, 21,24,28,29	.93	.001	1.908	.560
	Türkçe						
FİZİKSEL	İngilizce	7	6,10,14,17,23, 27,30	.88	.001	.141	.888
	Türkçe						
TACİZ	İngilizce	4	3,11,13,16	.92	.001	.420	.675
	Türkçe						
CAS - PAS TOPLAM	İngilizce Türkçe	30	1-30	.93	.001	.738	.461

Toplam CAS puanı $6,09 \pm 13,25$ aritmetik ortalama $\pm$ standart sapma, 0 (0-61) Ortanca (Min-Maks) değerlere sahipken toplam PAS puanı $5,73 \pm 12,32$

aritmetik ortalama $\pm$ standart sapma, 0(0-61) ortanca (Min-Maks) değerlere sahip olduğu bulunmuştur.

Tablo 1 incelendiğinde; CAS ve PAS'ın tüm alt boyutlarında (ciddi, duygusal, fiziksel, taciz) İngilizce ve Türkçe uygulamaları arasında çok yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = .88 - .92$; $p = 0.001$). CAS ve PAS toplam şiddet skala puanları arasında da çok yüksek düzeyde ilişki olduğu görölmektedir ($r = .933$; $p = 0.001$). Bütün bulgular ışığında ölçeğin tam olarak dilsel eşdeğerliliğinin sağlandığı yani oluşturulan Türkçe skalanın orijinal İngilizce formunu tam olarak temsil ettiğini söyleyebiliriz.

4.1.3. Partner Abuse Scalasının Ölçüt Bağıntılı Geçerliliği Çalışması

Ölçüt bağıntılı geçerlilik çalışması; bir ölçekten alınan puanlar ile bir ya da birden fazla ölçüt arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılmaktadır. Böylesi bir çalışma geçerliliğe katkı sağlarken aynı zamanda da güvenirliliğe katkı sağlamaktadır (Hergüner, 2010:1-7).

Partner Abuse Scalasının ölçüt bağıntılı geçerlilik çalışmasında Trakya Üniversitesi'nde evli ya da son 12 ay içinde partner ilişkisinde olan ve en az yarısı şiddet yaşamış 350 kadın öğrenciden veri toplanmış 21 kayıp ya da eksik veri çalışma dışı bırakılmıştır. Değerlendirilmeye alınan 329 kişinin verilerinin normal dağılıma uygunluğu Shapiro-Wilk testi ile değerlendirilerek çarpıklık ve basıklıklarına (Skewness, Kurtosis) bakılmış ve normallik varsayımlarını karşılamadığı için non-parametrik olarak Spearman's Rho korelasyon analizi kullanılmıştır. Geçerlilik ve güvenirlik çalışmasını yaptığımız PAS ile İlişki Doyumu Ölçeği, Beck Depresyon Envanterine ait istatistik bulguları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. PAS ve Alt Boyutları ile Depresyon ve İlişki Doyumu Ölçeklerine Ait İstatistik Bulguları

	N	Cronbach's Alpha	A.Ort±SS
PAS Toplam	329	.944	14.22±19.50
Beck Depresyon	329	.919	15.25±11.26
İlişki Doyumu	329	.932	30.86±12.01
Ciddi	329	.749	1.71±3.61
Duygusal	329	.896	7.22±9.78
Fizik	329	.943	3.24±5.89
Taciz	329	.845	2,06±3,65

PAS'nın ölçüt bağıntılı geçerlilik çalışmasında kullanılan testlerin güvenirlik analizleri yapılmış ve sonuçlar bize bu ölçeklerden elde ettiğimiz verilerin güvenilir olduğunu göstermiştir.

Tablo 3. PAS ve Alt Boyutları ile Depresyon ve İlişki Doyumu Ölçeğinin Spearman's Rho Korelasyon Analiz Sonuçları

		PAS toplam	Ciddi	Duygusal	Fizik	Taciz
Depresyon	r	.58	.38	.55	.42	.35
	P	<0.001	<0.001	<0.001	<0.001	<0.001
İlişki Doyumu	R	-.70	-.44	-.65	-.51	-.45
	P	<0.001	<0.001	<0.001	<0.001	<0.001

Tablo 3'de görüldüğü gibi PAS'nın toplam puanları ile ilişki doyumu ve depresyon testleri arasındaki ilişki Spearman's Rho korelasyon analizi ile incelenmiştir. PAS toplam puanı ile ilişki doyumu arasındaki ilişki; -.70 bulunurken, depresyon düzeyi puanı arasındaki ilişki .58 bulunmuştur (sırasıyla $p<0.001$, $p<0.001$).

PAS'nın alt boyutları ile de depresyon ve ilişki doyumu ilişkileri incelenmiş PAS'nın ciddi şiddet alt boyutu ile depresyon arasındaki ilişki .38 ken ilişki doyumu arasındaki ilişki -.44 bulunmuştur (sırasıyla $p<0.001$, $p<0.001$). PAS'nın fiziksel şiddet alt boyutu ile depresyon arasındaki ilişki; .42, ilişki doyumu arasındaki ilişki -.51, PAS'nın duygusal şiddet alt boyutu ile depresyon arasındaki ilişki. 55, ilişki doyumu arasındaki ilişki; -.65 bulunmuştur (sırasıyla $p<0.001$, $p<0.001$, $p<0.001$,

$p<0.001$). PAS'nın taciz alt boyutu ile depresyon arasındaki ilişki .35; bulunurken, ilişki doyumu -.45 bulunmuştur (sırasıyla $p<0.001$, $p<0.001$).

Ayrıca Partner Abuse Scalasının (PAS) toplam puanı ile PAS'nın alt boyutları arasındaki korelasyon katsayıları incelenmiştir. Yapılan korelasyon analizine göre PAS'nın toplam puanı ile PAS'nın ciddi şiddet alt boyutu arasındaki korelasyon katsayısı .71, duygusal şiddet ile korelasyon katsayısı .94 bulunurken, fiziksel şiddet .76 ve taciz usandırma alt boyutu arasındaki korelasyon katsayısı .69 bulunmuştur (sırasıyla $p<0.001$, $p<0.001$, $p<0.001$, $p<0.001$). Ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerlilik çalışmasından sonra DFA'ne geçilmiştir.

4.1.4. Partner Abuse Scalasının Yapı Geçerliliği Çalışması

Bir ölçme aracının ölçmesi beklenen özelliği doğru ve tam olarak ölçebilme derecesi geçerlilik çalışması ile belirlenir (Ercan ve Kan, 2004). Partner Abuse Scalasının yapı geçerliliği için 350 kişiden veri toplanmış 15 kayıp ya da eksik veri çıkartıldıktan sonra toplanan verilerin 335'si değerlendirmeye alınmıştır. z skorları 3.70'den yüksek olan 16 veri değerlendirmeden çıkartılmıştır. 319 kadın öğrenciden toplanan veriler ile yapı geçerliliği çalışması yapılmıştır.

Bu çalışmada önce PAS'nın yapı geçerliliğini tespit etmek için yapısal eşitlik modeli ile skalanın içerdiği yapılar arasındaki ilişkiler ve bu ilişkilerin yönünü belirlemek amacıyla en az yarısı partner/eş şiddetine maruz kalmış 319 kadın öğrenciden toplanan veriler açımlayıcı faktör analizi yapmadan doğrudan DFA yoluyla değerlendirilmiştir.

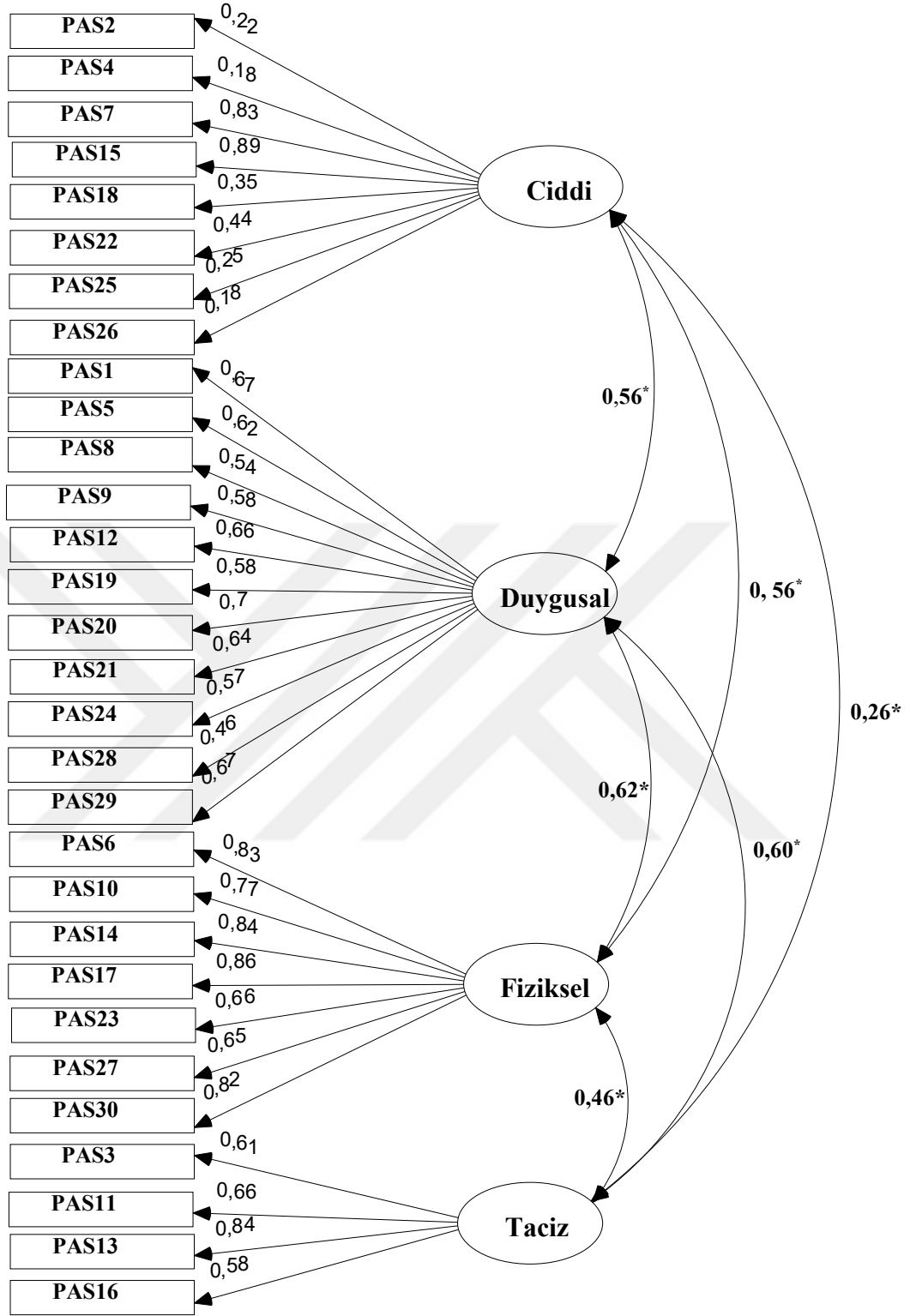
Partner Abuse Scalası'nın yapı geçerliliğinin değerlendirilmesinde; DFA için örneklem büyüklüğü Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) ile değerlendirilmiş olup, yeterli ($KMO=.85$) olduğu bulunmuştur. Örneklem uygunluğu ise Bartlett's Test of Sphericity ile incelenmiş, ($\text{Chi-Square: } 4365.29$, $p<0.001$) anlamlı olduğu bulunmuş ve örneklem DFA için uygun olduğu görülmüştür. Daha sonra da DFA yapılmıştır.

PAS'a ilişkin verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek üzere Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testi kullanılmış olup, Partner Abuse Scalasından elde edilen verilerin normal dağılmadığı görülmüştür. Bu nedenle istatistiksel değerlendirmede parametrik olmayan yöntemler kullanılmıştır.

Çalışmamızda ölçme ve yapısal modelin doğruluğunu test ederken ki-kare, ki-kare/df, NFI (Normed Fit Index), NNFI (Non-Normed Fit Index), GFI (Goodness of Fit Index), CFI (Comparative Fit Index), IFI (Incremental Fit Index), SRMR (Standardized Root Mean Square Residual) ve RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) uyum iyiliği indeksleri kullanılmıştır (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2016: 251-285).

4.1.4.1. Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Partner Abuse Scalası'nın orijinal ölçeğinde 4 faktörlü bir yapı vardır. Bu doğrultuda açımlayıcı faktör analizi yapılmadan 4 faktörlü yapıya göre DFA yapılmıştır.

Chi-Square=1291.27, df=399, P-value=0.00000, RMSEA=0.084

Şekil 2. Partner Abuse Scalası'nin DFA Standartlaştırılmış Çözüm Değerleri

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapıldığında χ^2 p değerinin anlamlı olmaması, RMSEA değerinin ise 0,05'den küçük olması beklenir ve aynı zamanda

diyagram üzerinde istatistiksel olarak anlamlı olan parametrelerin 1.96'dan büyük olması ve t-değerlerinin kırmızı renkle görünmemesi beklenmektedir (Çelik ve Yılmaz, 2016:117,150).

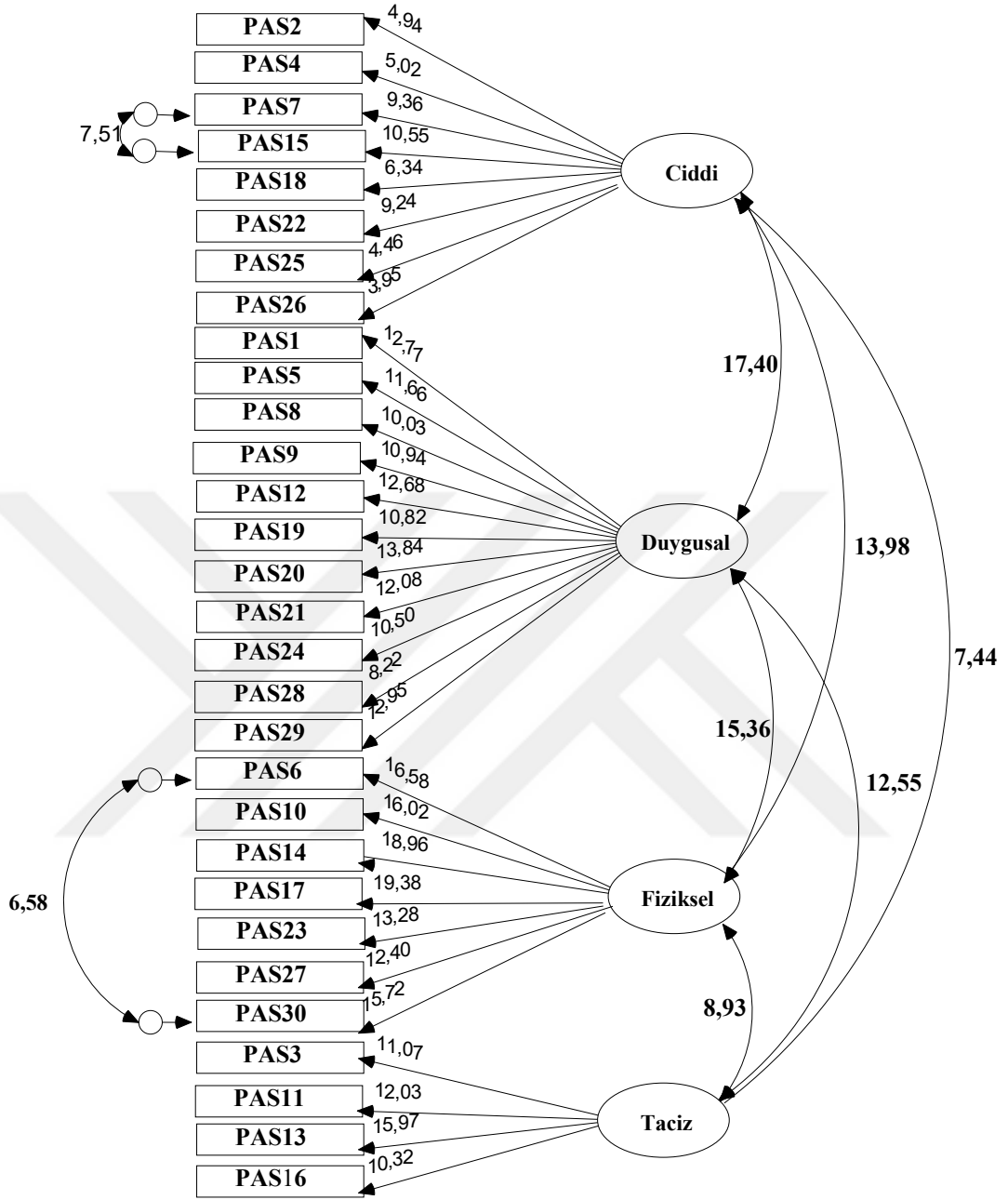
Çalışmamızda, PAS'ın 30 maddesinin de t- değeri ve χ^2 değerine ait p değeri anlamlı ($p < .05$) bulunurken, RMSEA değerinin 0,05'den yüksek olduğu, ancak kabul edilebilir uyum olan .084 değerini aldığı ve diyagram üzerinde t-değerlerinin anlamlı olduğu görülmüştür.

DFA sonucunda uyum incelenirken standart olarak hangi uyum iyiliği değerlerinin kullanılması gerekli olduğuna dair kesin bir fikir birliği yoktur. Yine de uyumuna karar verilirken bir takım uyum indekslerinden yararlanılır. Bu çalışmada uyum indeksi χ^2 , p değeri, χ^2/df , SRMR, RMSEA ve RMR ile NFI, NNFI, CFI, IFI, GFI, DFA kullanılarak incelenmiştir. PAS'a ait uyum indeksi bulguları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Partner Abuse Scalası'na İlişkin Uyum İyiliği Değerleri

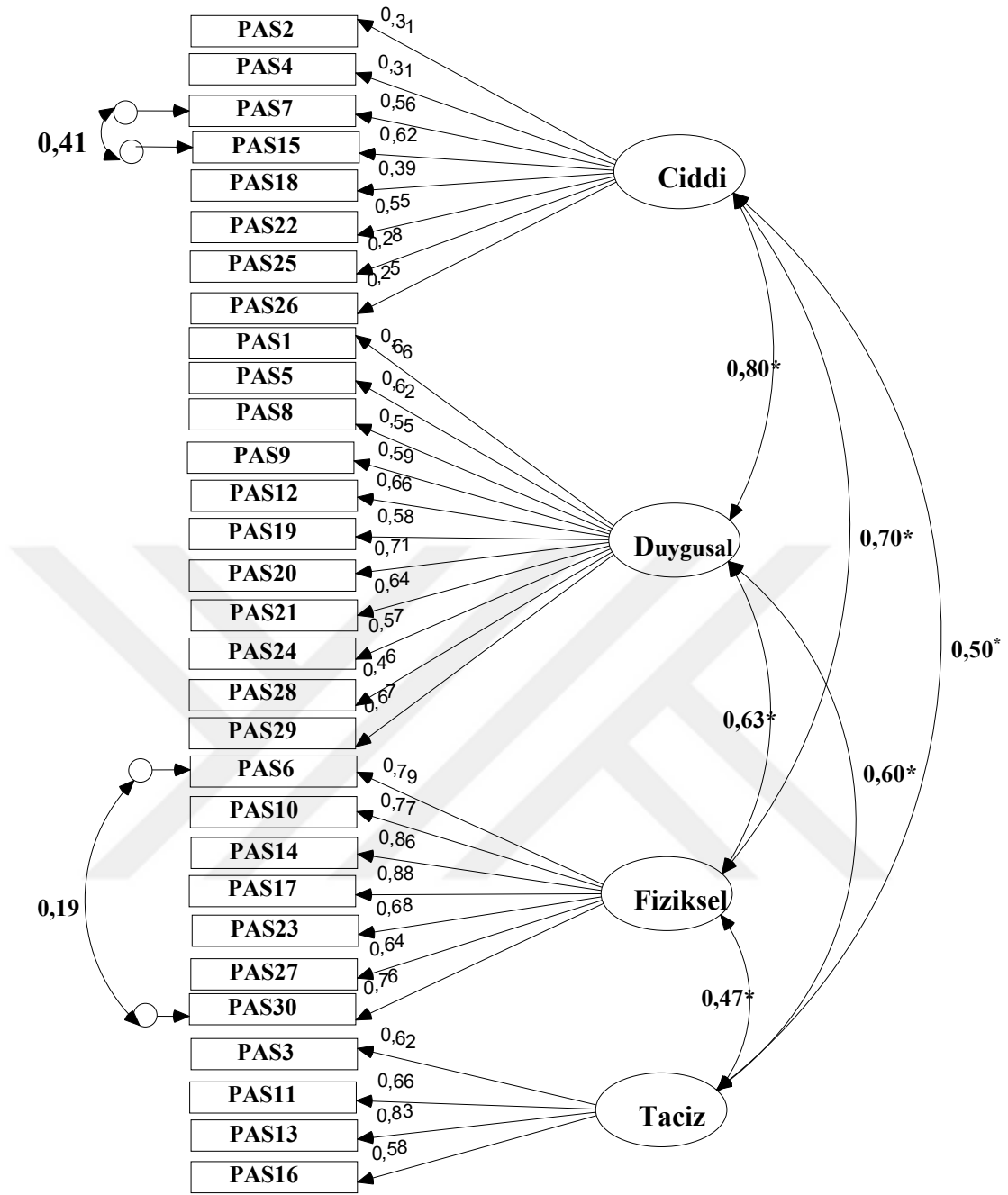
	Gözlenen Değer	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Uyum
χ^2	1291,27			
Df	399			
P	P<0.00		P<0.05	İyi uyum
χ^2/df	3.236	<2	<5	Kabul Edilebilir Uyum
RMSEA	.084	< .05	< .06- .08	Kabul Edilebilir Uyum
NFI	.90	> .95	> .90	Kabul Edilebilir Uyum
NNFI	.92	> .95	> .90	Kabul Edilebilir Uyum
CFI	.93	> .95	> .90	Kabul Edilebilir Uyum
IFI	.93	> .95	> .90	Kabul Edilebilir Uyum
GFI	.75	> .95	> .90	Kötü uyum
SRMR	.058	< .05	< .06-.08	Kabul Edilebilir Uyum
RMR	.085	< .05	> .90	Kabul Edilebilir Uyum

Tablo 4'te PAS için DFA'deki uyum iyiliği değerleri incelendiğinde çoğunun kabul edilebilir uyum düzeyine sahip olduğu görülmektedir. PAS'ın DFA'da kurulan modelin uyumunu artırmak için PAS 6 ile PAS 30 arasında yapılacak olan modifikasyon için χ^2 : 70.8 ve PAS 7 ile PAS 15 arasında yapılacak olan modifikasyon için χ^2 : 59.7 azalma önermektedir. Önerilen 2 modifikasyon yapıldıktan sonra modele ait DFA t-değerleri Şekil-3 de, standartlaştırılmış çözüm değerleri Şekil 4'te verilmiştir.

Chi-Square=1195.14, df=397, P-value=0.00000, RMSEA=0.080

Şekil 3. Partner Abuse Scalası'nin t- Değerleri

Chi-Square=1195.14, df=397, P-value=0.00000, RMSEA=0.080

Şekil 4.Partner Abuse Skalası'nın Modifikasyonlu DFA Standartlaştırılmış Çözüm Değerleri

PAS 30 ile PAS 6 arasında yapılan 1 modifikasyondan sonra χ^2 1291,27'den 1235.10'a düşmüştür. Farkın 0.05 düzeyinde anlamlı olması için en az 1 df için 3.84 olması gerekir, fark 56.17 olduğu için bu modifikasyonun modele katkı sağladığı

görülmüş ve 2. modifikasyon yapılmıştır. PAS 7 ile PAS 15 arasında yapılan 2 modifikasyondan sonra χ^2 değeri 1235.10'dan değeri 1195.14'e düşmüştür. Farkın 39.96 olduğu ve yapılan 2. modifikasyonun da modele katkı sağladığı görülmüş, böylece ölçeğin DFA çalışması sonlandırılmıştır. Şekil 4'de PAS'nın DFA analizinden sonra bulunan standardize edilmiş katsayılar verilmiştir. Gizil değişkenlerden gözlenen değişkenlere giden oklar her bir gözlenen değişkenin faktör üzerindeki standartlaştırılmış faktör yükünü gösterir. Tablo 5'te Partner Abuse Scalası'na ait uyum iyiliği değerleri verilmiştir.

Tablo 5. Partner Abuse Scalası'na Ait Uyum İyiliği Değerleri

	Gözlenen Değer	Normal Değer (İyi Uyum)	Kabul edilebilir Uyum	Uyum düzeyi
χ^2	1195.14			
Df	397			
P	P<0.001		P< .05	
χ^2 / Df	3.010	< 2	<5	
RMSEA	.080	< .05	< .06- .08	Kabul Edilebilir Uyum
NFI	.91	> .95	> .90	Kabul Edilebilir Uyum
NNFI	.93	> .95	> .90	Kabul Edilebilir Uyum
CFI	.94	> .95	> .90	Kabul Edilebilir Uyum
IFI	.94	> .95	> .90	Kabul Edilebilir Uyum
GFI	0.80	> .95	> .90	Kötü uyum
SRMR	.071	< .05	< .06-.08	Kabul Edilebilir Uyum
RMR	.05	< .05	< .06-.08	İyi Uyum

PAS'nın DFA uyum iyiliği değerleri; $\chi^2=1195.14$, $df=397$, $p<0.001$, $RMSEA=.080$, $NFI=.91$, $NNFI=.93$, $CFI=.94$, $IFI=.94$, $GFI=.80$, $RMR=.05$, $SRMR=.07$ 'dir. Tablo 5'te PAS için DFA'deki uyum iyiliği değerleri incelendiğinde çoğunun kabul edilebilir uyum düzeyine sahip olduğu görülmektedir. PAS'na ilişkin t-değerleri, faktör yükleri ve açıklanan varyans değerleri (R^2) Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Partner Abuse Scalası'nın DFA Analizine İlişkin İstatistik Bulgular

Maddeler	Faktör Yüğü	t- Değeri	R ²
PAS-1	.66	12.77	.44
PAS-2	.31	4.94	.094
PAS-3	.62	11.07	.38
PAS-4	.31	5.02	.097
PAS-5	.62	11.66	.38
PAS-6	.79	16.58	.63
PAS-7	.56	9.36	.32
PAS-8	.55	10.03	.30
PAS-9	.59	10.94	.35
PAS-10	.77	16.02	.60
PAS-11	.66	12.03	.44
PAS-12	.66	12.68	.44
PAS-13	.83	15.97	.69
PAS-14	.86	18.96	.75
PAS-15	.62	10.55	.39
PAS-16	.58	10.32	.34
PAS-17	.88	19.38	.77
PAS-18	.39	6.34	.15
PAS-19	.58	10.82	.34
PAS-20	.71	13.84	.50
PAS-21	.64	12.08	.40
PAS-22	.55	9.24	.30
PAS-23	.68	13.28	.46
PAS-24	.57	10.50	.32
PAS-25	.28	4.46	.078
PAS-26	.25	3.95	.061
PAS-27	.64	12.40	.41
PAS-28	.46	8.22	.21
PAS-29	.67	12.95	.45
PAS-30	.76	15.72	.58

Tablo 6 incelendiğinde; PAS'ın en yüksek faktör yüküne on yedinci maddenin (.88), en düşük madde yüküne ise yirmi altıncı maddenin (.25) sahip olduğu görölmektedir. Tablo 6' da göröldüğü gibi PAS'ı en çok madde 17 ($R^2 = .77$) ve en az madde 26 ($R^2 = .061$) açıklamıştır. İstatiksel olarak anlamsız olmadığı için T değerlerinde düşük faktör yüküne ve R^2 değerlerine rağmen hiçbir madde silinmeyerek ölçekte bırakılmıştır.

Ölçeğin yapılan geçerlilik ve güvenirlik çalışması sunucunda ulaşılan bulgulara göre PAS'ın partner şiddetini ölçebilecek geçerlilik ve güvenirlik düzeyi yüksek bir ölçek olduğu kabul edilerek araştırmanın ikinci bölümüne geçilmiştir.

4.2. Pas'ın Güvenirlik Çalışmaları

4.2.1. Partner Abuse Test Tekrar Test Güvenirliği

Test tekrar test güvenirliği çalışması, iki hafta (15 gün) ara ile Trakya Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nun, çeşitli bölümlerinde okuyan 1. ve 2. sınıf kadın öğrencilere uygulandı. Test tekrar test güvenirliği çalışmasına 100 kişi ile başlanmış 85 kişiye ikinci uygulama için ulaşılmıştır. Çalışma grubunun yaşı $20,52 \pm 2,202$, aritmetik ortalama $\pm$ standart sapma, 20,00 (17-35) ortanca (Min-Maks) değerlere sahiptir.

Her iki uygulamada toplanan verilerin normal dağılıma uygunluğu Shapiro-Wilk testi, çarpıklık ve basıklık (Skewness, Kurtosis) katsayıları incelenerek değerlendirildi. Normal dağılıma uymadığı için Spearman's Rho korelasyon analizi ve Wilcoxon T testi kullanılmıştır. Test tekrar test uygulamalar arasında maddeler düzeyindeki ilişki Spearman's Rho korelasyon analizi, fark ise Wilcoxon Eşleştirilmiş T testi ile incelenmiştir. Her iki uygulama verileri maddeler arasındaki korelasyon düzeyi incelendiğinde bir çok madde için çok yüksek ilişkiye sahip olduğu görülmüştür. Yapılan test tekrar test uygulamalarında maddeler arasında ilişkinin .703 – .999 arasında değişmekte olduğu bulunmuştur ($p < 0.001$).

Tablo 7. Partner Abuse Scalası Test Tekrar Test Güvenirlik Çalışması İçin Spearman Rho Korelasyon Analizi ve Wilcoxon Eşleştirilmiş T Testi Sonuçları

		N	$\bar{X}$	SS	Ort (Min-Mak)	r	p	T	P
PAS	1.Uyg.	85	5.57	11.034	1,00 (0.00-58.00)	.945	0.001	-1.236	0.216
	2.Uyg.		5.15	9.933	1,00 (0.00-59.00)				

İki uygulamada PAS toplam puanları arasında çok yüksek düzeyde ilişki olduğu görülürken ($r = .945$; $p < 0.001$) test tekrar test değerlendirmesinde toplam puanlar arasında da istatistiksel yönden anlamlı bir fark çıkmamıştır ($z = -1.236$,

$p>0.05$). Ayrıca PAS birinci uygulamanın cronbach's alpha katsayısı; .923 iken, ikinci uygulamanın cronbach's alpha katsayısı .916' olarak bulunmuştur.

Test tekrar test yöntemi ile gerçekleştirilen güvenirlik çalışmalarında Spearman's Rho korelasyon analizi sonucunda ölçme aracının kullanıldığı iki uygulama arasında anlamlı bir ilişki bulunması ve Wilcoxon T testi sonucunda ise iki uygulama arasında anlamlı bir farklılığın bulunmaması beklenir. Bu açıklama doğrultusunda PAS'ın iki uygulaması arasında anlamlı bir ilişki ($p<0,05$) olduğu ve iki uygulama arasında Wilcoxon T testi analizinde anlamlı bir farklılığın ($p>0,05$) olmadığı bulunmuştur. Uygulamalar ve yapılan istatistiksel işlemler sonucunda PAS'ın güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir (Hergüner, 2010: 1-7).

4.2.2. Partner Abuse Scalasının İç Tutarlılık Güvenirlik Çalışması

Bu çalışmada iç tutarlılık güvenirliğini tespit etmek amacıyla Cronbach Alfa analizi yapılmıştır. Cronbach's Alfa katsayısı, ölçme aracında var olan farklı maddelerin belirli bir kavramsal niteliğini ölçerken maddelerin birbirleri ile olan benzerliğini ortaya koymaktadır. Kaç boyutlu olursa olsun ölçek maddelerinin birbirleriyle ilişkili olarak aynı yapıyı ölçmesi beklenir. Maddelerin kavramsal yapı ile ilişkisi değişir, bazıları büyük ilgili iken bazıları düşük ilgilidir. Bu düşük ilgiye sahip madde silindiğinde ölçeğin güvenirliği artar. Böylece ölçeğin kavramsal yapıyı temsil etme düzeyi artar (Şencan, 2005: 24; Şenocak, 2009:202).

Partner Abuse Scalasının yapı geçerliliği için 350 kişiden veri toplanmış 15 kayıp ya da eksik veri çıkartıldıktan sonra toplanan verilerin 335'si değerlendirmeye alınmıştır. z skorları 3.70'den yüksek olan 16 veri değerlendirmeden çıkartılmıştır. PAS 'ın toplam puanı 9.85 ± 12.27 ortalama ve standart sapmaya sahiptir.

8 maddeden oluşan ciddi şiddet alt boyutunun Cronbach's Alfa değeri .58; 11 maddeden oluşan duygusal şiddet alt boyutunun Cronbach's Alfa değeri .84; 4 maddeden oluşan taciz şiddet alt boyutunun Cronbach's Alfa değeri .72; 7 maddeden oluşan fiziksel şiddet alt boyutunun Cronbach's Alfa değeri .91; 319 kişi üzerinde 30 maddeden oluşan PAS toplam Cronbach's Alfa değeri .91 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar bize ölçekten elde ettiğimiz verilerimizin güvenilir olduğunu göstermiştir. Araştırmanın ikinci bölümüne bağlanma stilleri ile partner

şiddeti arasındaki ilişkide öz-anlayışın ve boyun eğici davranışın aracılık rolünün etkisi araştırılarak devam edilmiştir.

4.3. Bağlanma Stilleri ile Partner Şiddeti Arasındaki İlişkide Öz-Anlayış ve Boyun Eğici Davranışın Aracılık Rolü Çalışmasına İlişkin Betimsel İstatistikler

Çalışma grubuna katılanların yaşları 18-55 aralığında olup ortalama ve standart sapmaları $38,0 \pm 9,5$ olarak bulunmuştur. Çalışmada yer alan 370 kişiden 4'ü mesleklerini bildirmemiştir. Çalışmaya katılanların meslek gruplarına ait veriler incelendiğinde; 19 (%5.2)'u teknik meslek (mimar, mühendis, grafiker), 44 (%12)'ü sağlık (hemşire, doktor, diş hekimi, veteriner, psikolog, sağlık teknikeri vb.), 48 (%13.1)'i eğitim (öğretmen, akademik personel), 63 (%17.2)'ü genel meslek grupları (memur, banka-finance, avukat), 38 (%10.4)'i öğrenci, 38 (%10.4)'i yardımcı işler, 19 (%5.2)'u emekli ve 97 (%26.5)'si ev hanımı şeklinde olduğu görülmüştür.

Bu bölümde araştırmada ele alınan değişkenlerin (PAS, boyun eğici davranış, kaygılı bağlanma, kaçınılmalı bağlanma, öz-anlayış toplam) demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadıkları test edilmiştir.

Tablo 8. Bağlanma Stilleri, Partner Şiddeti, Öz-Anlayış ve Boyun Eğici Davranışın Etkilenebileceği Düşünülen Değişkenlerle İlişkisi

DEĞİŞKEN	On altı yaşından önce flört ilişkisi*	Son 12 Ay içerisinde ilişki durumu*	Arkadaş/yakınlarının şiddet görme durumu*	Ailenizde şiddet görme durumu*	Ailesinde şiddete tanık olma durumu*	Şiddete maruz kaldıktan sonra ne yaptınız**	İlişkinizin süresi (1-24 ay >24 ay)*
PAS	.15	-.21	.16	.15	.15	.08	.10
BOYUN	.06	-.03	.05	.19	.06	.15	.10
KAYGILI	-.01	.11	.18	.20	-.01	.07	-.12
KAÇINMALI	-.12	-.22	.07	.09	.08	.09	-.05
ÖZANLAYIŞ	-.11	-.10	-.06	-.17	.01	.12	.06
CİDDİ	.15	-.24	.11	.04	-.04	.08	.18
DUYGUSAL	.02	-.15	.21	.18	.06	.06	.01
TACİZ	.15	-.04	.09	.11	-.14	.22	-.12
FİZİK	.09	-.23	.06	.09	.13	.22	.22

*: Biserial korelasyon analizi, **: Eta korelasyon analizi, $p < 0.05$

Tablo 8 incelendiğinde on altı yaşından önce flört ilişkisi ile PAS, kaçınılmalı bağlanma, öz anlayış, ciddi ve taciz şiddet alt boyutları arasında zayıf bir ilişki vardır (sırasıyla .15,- .12, -.11, .15 ve .15).

Son 12 ay içerisinde ilişki durumuna göre PAS, kaygılı bağlanma, kaçınmalı bağlanma, öz-anlayış ciddi, duygusal ve fiziksel şiddet alt boyut puanları arasında zayıf bir ilişki vardır (sırasıyla -.21, .11, -.22, -.10, -.24, -.15 ve -.23).

Çalışmamıza katılan kadınların arkadaşlarının ya da yakınlarının şiddet görmesine tanık olma durumuna göre PAS, kaygılı bağlanma, ciddi ve duygusal şiddet alt boyut puanları bakımından istatistiksel yönden anlamlı fakat zayıf bir ilişki vardır (sırasıyla .16, .18, .11, .21).

Ailenizde şiddet gördünüz mü sorusuna evet diyerek cevap verenler ile PAS, boyun eğici, kaygılı bağlanma, öz-anlayış, duygusal ve taciz şiddet alt boyut puanları arasında zayıf bir ilişki vardır (sırasıyla .15, .19, .20, -.17, .18 ve .11).

Ailenizde şiddete tanık oldunuz mu sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde; evet diyenler ile PAS, taciz ve fiziksel şiddet alt boyut puanları arasında zayıf bir ilişki vardır (sırasıyla .15, -.14, ve .13).

Şiddete maruz kaldıktan sonra ne yaptınız sorusu incelendiğinde boyun eğici davranış, öz-anlayış, taciz ve fiziksel şiddet alt boyut puanları arasında zayıf bir ilişki vardır (sırasıyla; .15, .12, .22 ve .22).

İlişkinin süresi sorusu incelendiğinde PAS, boyun eğici davranış, kaygılı bağlanma, ciddi, taciz ve fiziksel şiddet alt boyut puanları arasında zayıf bir ilişki vardır (sırasıyla .10, .10, -.12, .18, -.12 ve .22).

4.4. Araştırmada Test Edilecek Ölçme ve Yapısal Model

Bu bölümde araştırmada test edilecek ölçme ve yapısal modele ait bulgulara yer verilecektir.

4.4.1. Araştırmada Test Edilecek Ölçme ve Yapısal Modeldeki Gözlenen Değişkenlere Ait Betimleyici İstatistiksel Değerler

Araştırmada test edilecek ölçme ve yapısal modeldeki gözlenen değişkenlerimize ait betimleyici istatistiksel değerler Tablo 9’da verilmektedir.

Tablo 9. Gözlenen Değişkenlere Ait Betimleyici İstatistiksel Değerler

Gözlen Değişkenlerimiz	Kısaltma	N	$\bar{X} \pm SS$	Min-Maks
Ciddi	CIDDI	370	3.49 ± 4.76	.00-27.00
Duygusal	DUYGUSAL	370	14.08±11.31	.00-51.00
Taciz	TACIZ	370	3.21±4.28	.00-20.00
Fizik	FIZIK	370	8.56±7.83	.00-35.00
Kaygılı bağlanma parsel1	KAY1	370	25.81±8.65	6.00-42.00
Kaygılı bağlanma parsel2	KAY2	370	23.99±9.37	6.00-42.00
Kaygılı bağlanma parsel3	KAY3	370	23.42± 9.43	6.00-42.00
Kaçınmalı bağlanma parsel1	KAC1	370	19.33±8.11	6.00-42.00
Kaçınmalı bağlanma parsel2	KAC2	370	19.92±7.80	6.00-42.00
Kaçınmalı bağlanma parsel3	KAC3	370	22.97±8.49	6.00-42.00
Boyun Eğici Davranış parsel1	BOYUN1	370	11.72±4.45	5.00-23.00
Boyun Eğici Davranış parsel2	BOYUN2	370	12.95±5.07	5.00-25.00
Boyun Eğici Davranış parsel3	BOYUN3	370	15.12±5.50	6.00-31.00
Öz-anlayış parsel1	OZANLA1	370	13.91±5.35	5.00- 25.00
Öz-anlayış parsel2	OZANLA2	370	8.44±3.49	3.00-15.00
Öz-anlayış parsel3	OZANLA3	370	12.75±4.32	4.00-20.00
Öz-anlayış parsel4	OZANLA4	370	11.21±4.49	4.00-20.00
Öz-anlayış parsel5	OZANLA5	370	11.89±3.91	4.00-20.00
Öz-anlayış parsel6	OZANLA6	370	10.51±4.29	4.00-20.00

4.4.2. Çalışmamızda Kullanılan Ölçme ve Yapısal Modele Ait bilgiler

Bu araştırmada üzerinde çalışmak üzere bir yapısal model belirlenmiştir. Bu modeli test etmeden önce ölçme modeli test edilmiştir. Ölçme modeli ve yapısal modelde kullanılacak gözlenen ve örtük değişkenler açıklanmıştır. Modelimizde PAS'ın her bir alt boyutuna ait toplam puanları PAS örtük değişkeninin gözlenen değişkenleri olarak ele alınmış olup 4 adettir.

Bağlanma stillerini ölçmek amacıyla kullanılan ölçek bağlanma stilleri ölçeği, kaçınmalı ve kaygılı bağlanma stillerinden oluşan 2 örtük değişken olarak alınmıştır. Kaçınmalı ve kaygılı bağlanma tek boyutlu yapıya sahip olduğu için alt boyutları parselleme yapılarak bulunmuş, her bir bağlanma stili maddeleri 3 parsele atanmıştır.

BEDÖ tek boyutlu yapıya sahip olduğu için parselleme yapılarak 3 parsel olarak atanmıştır. Ayrıca çalışmada kullanılan ÖZAN ölçeği de tek boyutlu yapıya sahip olduğu için parselleme yapılarak 6 parsele atanmıştır. Yapılan tüm parseller, örtük değişkenlerin gözlenen değişkeni olarak ölçme ve yapısal modele alınmıştır.

Ölçme ve yapısal modelde kullanılan gözlenen ve örtük değişkenlere ait bilgiler Tablo 10’da verilmiştir.

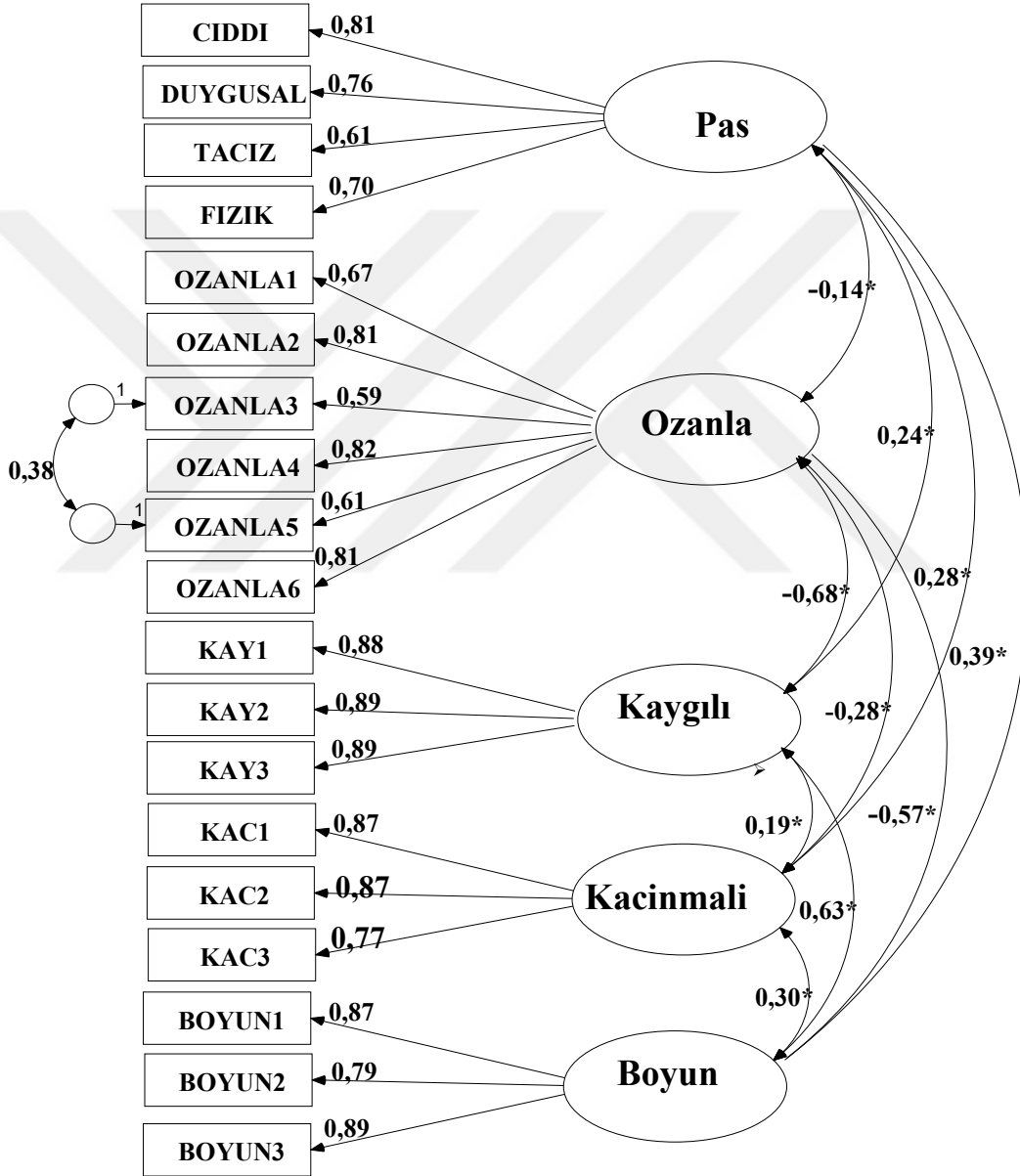
Tablo 10. Ölçme Yapısal Modelde Kullanılan Gözlenen ve Örtük Değişkenlerin Tanımlanması

Örtük Değişken		Gözlenen Değişken	Gözlenen Değişkenlerin Oluşturulması
Partner Abuse Skala (Pas)	1. Alt boyut	CIDDI	2,4,7,15,18,22,25,26. Maddeler toplamı
	2. Alt boyut	DUYGUSAL	1,5,8,9,12,19,20,21,24,28,29 Maddeler toplamı
	3. Alt boyut	TACIZ	3,11,13,16 Maddeler toplamı
	4. Alt boyut	FİZİK	6,10,14,17,23,27,30 Maddeler toplamı
Kaygılı Bağlanma Stili (Kaygılı)	Parsel1	KAY1	9,11,15,19,21,27 Maddeler toplamı
	Parsel2	KAY2	3,13,17,23,29,31 Maddeler toplamı
	Parsel3	KAY3	1,5,7,25,33,35 Maddeler toplamı
Kaçınmalılı bağlanma Stili (Kacınmalı)	Parsel1	KAC1	2,14,16,18,24,34 Maddeler toplamı
	Parsel2	KAC2	8,10,12,20,22,28 Maddeler toplamı
	Parsel3	KAC3	4,6,26,30,32,36 Maddeler toplamı
Öz- anlayış (Ozanla)	Parsel1	OZANLA1	4,11,18, 21 Maddeler toplamı
	Parsel2	OZANLA2	7,10,15, 24 Maddeler toplamı
	Parsel3	OZANLA3	2,6,9,14 Maddeler toplamı
	Parsel4	OZANLA4	5,12,17,23 Maddeler toplamı
	Parsel5	OZANLA5	8,13,16,20 Maddeler toplamı
	Parsel6	OZANLA6	1,3,19,22 Maddeler toplamı
Boyun Eğici Davranış (Boyun)	Parsel1	BOYUN1	5,6,8,9,11 Maddeler toplamı
	Parsel2	BOYUN2	2,4,7,13,15 Maddeler toplamı
	Parsel3	BOYUN3	1,3,10,12,14,16 Maddeler toplamı

Tablo 10’da verilen örtük ve gözlenen değişkenler ile ölçme ve yapısal model test edilmiştir.

4.5. Örneklemeye Ait Ölçme Modelinin Test Edilmesi

Modeli test etmek için iki aşamalı yaklaşım benimsenmiş, belirlenen yapısal modeli test etmeden önce modelin ölçüm modeli test edilmiştir. Çalışmamızın ölçme modelinde öz-anlayış 3 ile öz-anlayış 5 arasında önerilen 1 adet modifikasyon yapılmıştır. Yapılan analizden elde edilen ölçme modeli Şekil 5 'de, ölçme modeline ilişkin standardize edilmiş yol katsayı değerleri Tablo 18'de verilmiştir.

Chi-Square=510.08, df=141, P-value=0.00000, RMSEA=0.084

Şekil 5. Bağlanma Stilleri ile Partner Şiddeti Arasındaki İlişkide Öz-Anlayışın ve Boyun Eğici Davranışın Aracılık Rolü Ölçme Modeli

Şekil 5'te görüldüğü gibi araştırma modeline ilişkin standardize edilmiş yol katsayı değerleri incelenmiştir. İncelenen analiz sonuçlarına göre kaygılı bağlanmadan öz anlayışa ($r = -.68, p < .05$), boyun eğici davranışa ($r = .63, p < .05$), partner şiddetine giden ($r = .24, p < .05$), kaçınmalı bağlanmadan PAS'a ($r = 0.28, p < .05$), öz anlayışa ($r = -.28, p < .05$) ve boyun eğici davranışa ($r = .30, p < .05$) giden yol katsayılarının istatistiksel olarak anlamlı olduğu ayrıca boyun eğici davranış'tan PAS'a ($r = .39, p < .05$), öz-anlayış'tan boyun eğici davranışa ($r = -.57, p < .05$) ve PAS'a ($r = -.14, p < .05$) giden yol katsayılarının anlamlı olduğu bulunmuştur.

Araştırmada test edilecek hipotetik modele geçmeden önce araştırmada kullanılan örtük değişkenler arasındaki doğrusal ilişkiler incelenmiş tüm değişkenler arası ilişki değerlerinin .80'nin altında olduğu görülmüş, yapısal eşitlik modeli ön koşullarından biri sağlanmıştır. Araştırma modelinde bulunan örtük değişkenlere (bağlanma stilleri, öz anlayış, PAS, boyun eğici davranış) ait korelasyon değerleri Tablo 11' de verilmiştir.

Tablo 11. Araştırmada Bulunan Örtük (Gizil) Değişkenlere Ait Korelasyonlar

Örtük değişken	1	2	3	4
1.Kaygılı Bağlanma	-			
2. Kaçınmalı Bağlanma	.19*	-		
3.PAS	.24*	.28*	-	
4.Öz-anlayış	-.68*	-.28*	-.14*	-
5. Boyun Eğici Davranış	.63*	.30*	.39*	-.57*

* $P < 0.05$

Tablo 11'de görülen korelasyon değerleri incelendiğinde, araştırmamızda örtük değişken olan PAS, bağlanma stilleri (kaygılı ve kaçınmalı bağlanma), öz anlayış, boyun eğici davranış arasındaki tüm ilişkilerin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Bu örtük değişkenler içinde en yüksek ilişkinin, kaygılı bağlanma ile öz-anlayış arasında negatif yönde ve yüksek düzeyde ($r = -.68, p < .01$) olduğu gözlenirken, en düşük korelasyonun ise PAS ile öz-anlayış arasında negatif yönde düşük düzeyde ($r = -.14, p < .01$) olduğu gözlenmiştir. Araştırmamızda kullanılan bütün örtük değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olduğu görülmüştür.

Yapılan 1 modifikasyondan sonra oluşan ölçme modeline ait uyum iyiliği değerleri Tablo 12’de verilmiştir.

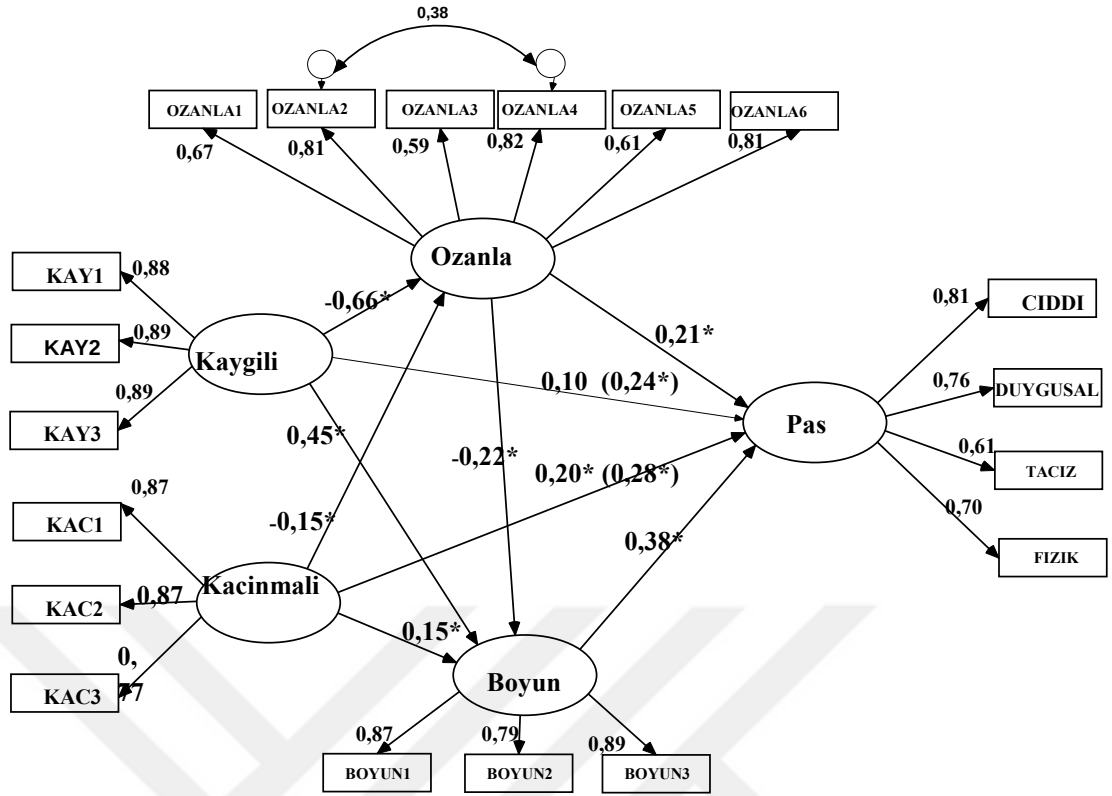
Tablo 12. Bağlanma Stilleri ile Partner Şiddeti Arasındaki İlişkide Öz-Anlayışın ve Boyun Eğici Davranışın Aracılık Rolü Ölçme Modeline Ait Uyum İyiliği Değerleri

	Gözlenen Değer	İyi Uyum	Kabul edilebilir Uyum	Uyum düzeyi
χ^2	510.08			
Df	141			
P	P<0.001		P<0.05	
χ^2 / Df	3.617	< 2	<5	Kabul Edilebilir Uyum
RMSEA	.084	< .05	< .06- .08	Kabul Edilebilir Uyum
NFI	.94	> .95	> .90	Kabul Edilebilir Uyum
NNFI	.94	> .95	> .90	Kabul Edilebilir Uyum
CFI	.95	> .95	> .90	İyi Uyum
IFI	.95	> .95	> .90	İyi uyum
GFI	.87	> .95	> .90	Kabul Edilebilir Uyum
SRMR	.062	< .05	< .06- .08	Kabul Edilebilir Uyum

Tablo 12’de görülen modele ait uyum iyiliği değerlerine bakıldığında modele ait ölçme modelinin veri ile kabul edilebilir uyum ve iyi uyum iyiliği değerleri gösterdiği bulunmuştur. Modelin verilere uyum sağladığı görülmüş ve daha sonra araştırmamızın yapısal modelinin test edilmesine geçilmiştir.

4.6. Araştırmadaki Yapısal Modelin Test Edilmesi

Araştırma kapsamında örneklemin test edilmesi için modele dair ölçme modeli test edildikten sonra yapısal model test edilmiştir. Ölçüm modeli testinde bütün yolların istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendiğinden, yapısal modelin testinde hiçbir yol çıkartılmamıştır. Araştırmamızda test edilecek yapısal modelde bulunan gözlenen değişkenler arasındaki β değerleri Şekil 6 ‘da verilmiştir.

Chi-Square=510.08, df=141, P-value=0.00000, RMSEA=0.084

Şekil 6. Bağlanma Stilleri ile Partner Şiddeti Arasındaki İlişkide Öz-Anlayış ve Boyun Eğici Davranışın Aracılık Rolü Yapısal Model

Şekil 6’da araştırma modeline ilişkin standardize edilmiş yol katsayı değerleri analiz sonuçlarına göre, örtük değişkenler arasındaki en yüksek ilişki kaygılı bağlanma ile öz-anlayış arasında pozitif yönde ve yüksek düzeyde ($\beta=.66$, $p<.01$) gözlenirken, en düşük ilişki ise kaygılı bağlanma ile PAS ($\beta=.10$, $p>.05$) arasındadır. Kaygılı bağlanmadan öz anlayışa ($\beta=-.66$, $p<.05$) ve boyun eğici davranışa giden yol katsayılarının ($\beta=.45$, $p<.05$) anlamlı olduğu bulunurken, kaygılı bağlanmadan PAS’a giden yol katsayısının ($\beta=.10$, $p>.05$) istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Önceden yapılan ölçme modelinde bu değişkenler arasında anlamlı ilişki olduğu görülmesine rağmen yapısal modelde bu ilişkinin anlamlı çıkmaması, modelde yer alan diğer değişkenlerin bu ilişkilere etki ettiğini göstermiştir.

Kaçınmalı bağlanmadan PAS’a $\beta=.20$, ($p<.05$), öz anlayışa $\beta=-.15$ ($p<.05$) ve boyun eğici davranışa giden yol katsayıları $\beta=.15$ ($p<.05$)’tir. Kaçınmalı

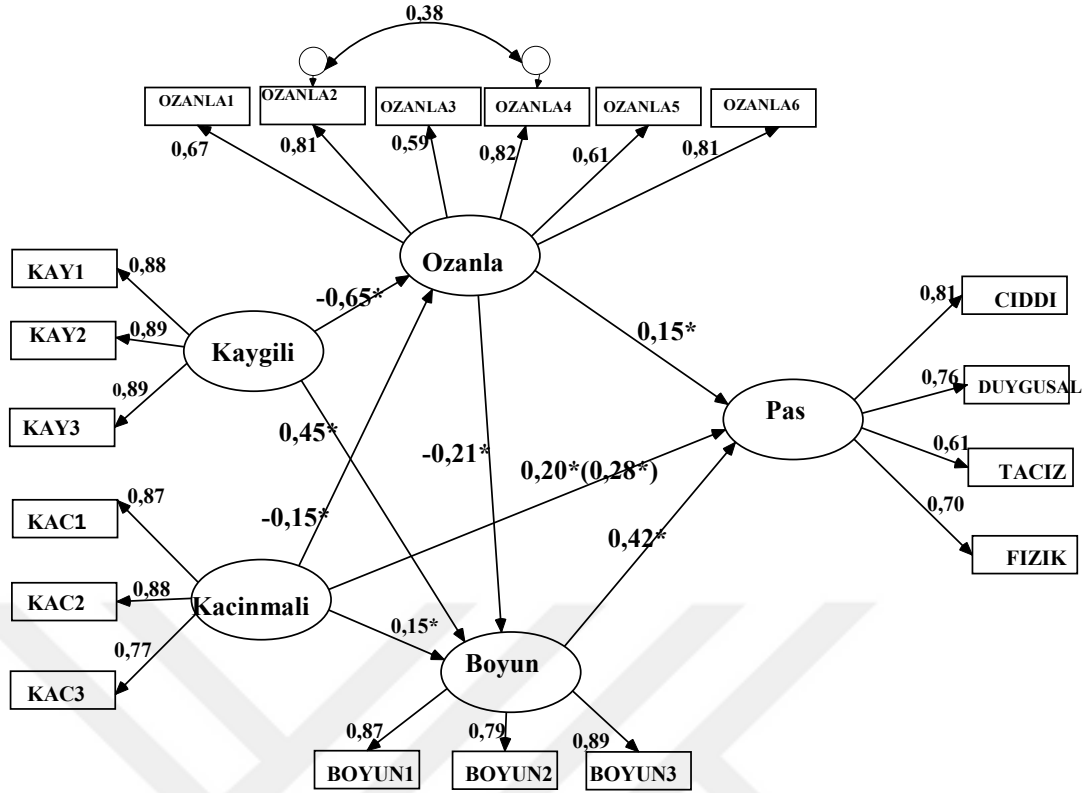
bağlanmadan boyun eğici davranışa, öz anlayışa, giden yol katsayılarının zayıf ama istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Kaygılı bağlanma ile PAS arasındaki ilişki dışındaki tüm ilişkilerin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir.

Tablo 13. Bağlanma Stilleri ile Partner Şiddeti Arasındaki İlişkide Öz-Anlayış ve Boyun Eğici Davranışın Aracılık Rolü Yapısal Modele Ait Uyum İyiliği Değerleri

	Gözlenen Değer	İyi Uyum	Kabul edilebilir Uyum	Uyum düzeyi
χ^2	510.80			
Df	141			
P	P<0.001		P<0.05	
χ^2 / Df	3.6175	<2	<5	İyi Uyum
RMSEA	.084	< .05	< .06- .08	Kabul edilebilir Uyum
NFI	.94	> .95	> .90	Kabul edilebilir Uyum
NNFI	.94	> .95	> .90	Kabul edilebilir Uyum
CFI	.95	> .95	> .90	İyi Uyum
IFI	.95	> .95	> .90	İyi Uyum
GFI	.87	> .95	> .90	Kötü uyum
SRMR	.062	< .05	< .06- .08	Kabul edilebilir Uyum

Modelin uyum iyilik değerleri, kabul edilebilir ve iyi uyum düzeyine sahip olmasına rağmen kaygılı bağlanma ile PAS arasındaki yolun anlamsız olduğu görülmüştür. Bu yol çıkartılarak model yeniden test edilerek incelenmiştir.

Chi-Square=513.42, df=142, P-value=0.00000, RMSEA=0.084

Şekil 7. Bağlanma Stilleri ile Partner Şiddeti Arasındaki İlişkide Öz-Anlayış ve Boyun Eğici Davranışın Aracılık Rolü Kaygılı Bağlanmadan PAS'a Giden Yol Kaldırıldığında Yapısal Model

Şekil 7’de araştırma modeline ilişkin standardize edilmiş yol katsayı değerleri analiz sonuçlarına göre kaygılı bağlanmadan öz anlayışa giden ($\beta = -.65$, $p < .05$) ve boyun eğici davranışa giden ($\beta = .45$, $p < .05$) yol katsayıları anlamlıdır.

Kaçınmalı bağlanmadan PAS’a $\beta = .20$, ($p < .05$), öz anlayışa $\beta = -.15$ ($p < .05$) ve boyun eğici davranışa giden yol katsayıları $\beta = .15$ ($p < .05$)’tir. Ayrıca öz anlayıştan boyun eğici davranışa giden yol katsayıları $\beta = -.21$ ($p < .05$)’dir. Kaçınmalı bağlanmadan boyun eğici davranışa, öz anlayışa giden yol katsayılarının zayıf ama istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Kaygılı bağlanma ile PAS arasındaki yol çıkarılarak model incelendiğinde, birinci modelin χ^2 değeri 510.80, ikinci modelin χ^2 değeri 513.42, iki model

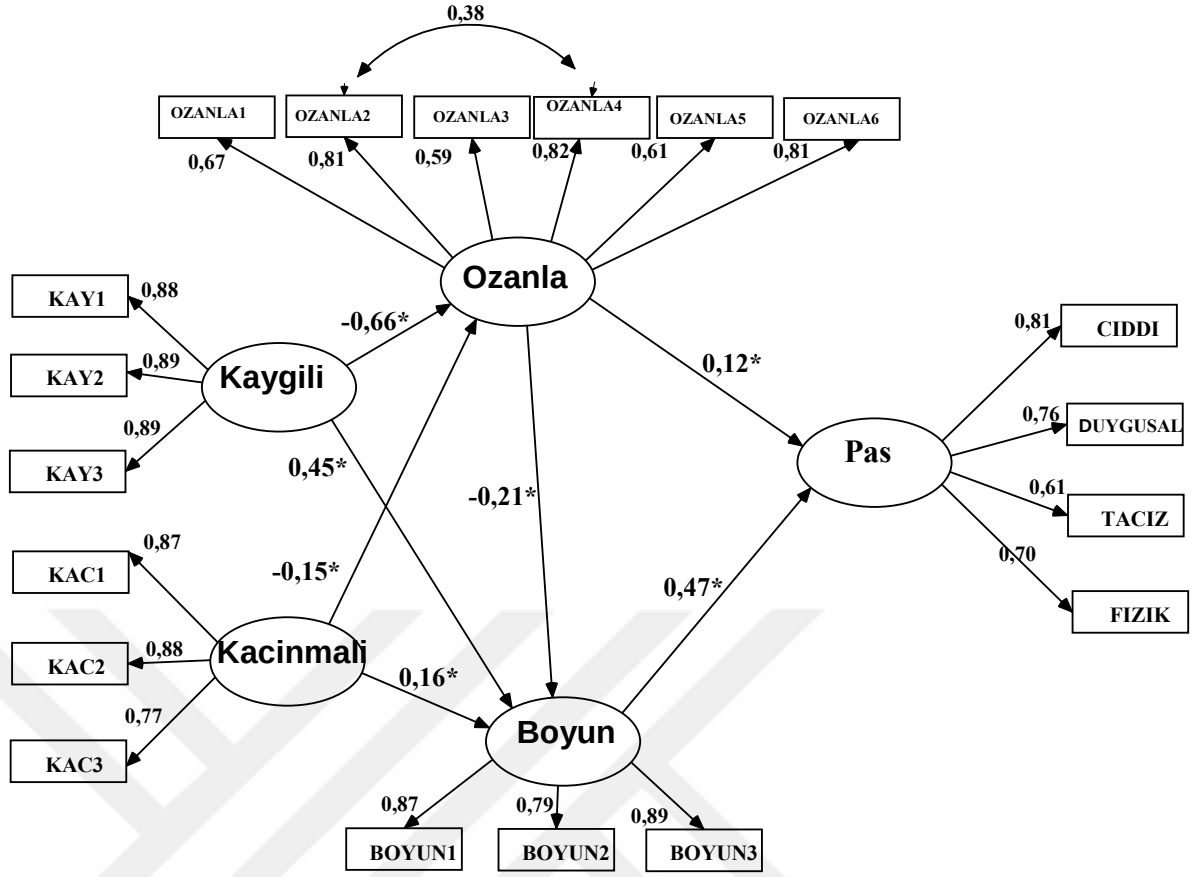
arasındaki χ^2 farkın 2.62 olarak bulunmuştur. İki model arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmüştür. 1 df farkın istatistiksel olarak anlamlı olması için 3.84'lük bir farkın olması gerekmektedir.

Sonuç olarak, kaygılı bağlanma ile PAS arasındaki yol çıkarılarak model incelendiğinde yapılan işlem modelde anlamlı bir bozulmaya sebep olmadığı için ikinci modelin, yani kaygılı bağlanma ile PAS arasında bir yolun olmadığı modelin daha iyi bir model olduğu kabul edilmiştir.

Tablo 14. Bağlanma Stilleri ile Partner Şiddeti Arasındaki İlişkide Öz-Anlayış ve Boyun Eğici Davranışın Aracılık Rolü Kaygılı Bağlanmadan PAS'a Giden Yol Kaldırıldığında Yapısal Modele Ait Uyum İyiliği Değerleri

	Gözlenen Değer	İyi Uyum	Kabul edilebilir Uyum	Uyum düzeyi
χ^2	513.42			
Df	142			
P	P<0.001		P<0.05	
χ^2/ Df	3.61	≤ 3	<5	Kabul edilebilir Uyum
RMSEA	0.084	< .05	< .06- .08	Kabul edilebilir Uyum
NFI	0.94	> .95	> .90	Kabul edilebilir Uyum
NNFI	0.94	> .95	> .90	Kabul edilebilir Uyum
CFI	.95	> .95	> .90	İyi uyum
IFI	.95	> .95	> .90	İyi uyum
GFI	.87	> .95	> .90	Kötü uyum
SRMR	.060	< .05	< .06- .08	Kabul edilebilir Uyum

Kaygılı bağlanmadan PAS'a giden yol kaldırılıp yapısal modele ait uyum iyiliği değerleri incelendiğinde; modelin uyum iyiliği değerlerinin kabul edilebilir, iyi uyum düzeyine sahip olduğu görülmüştür. Model daha sonra kaçınmalı bağlanmadan PAS'a giden yol kaldırılarak test edilmiş ve Şekil 8 'de gösterilmiştir.

Chi-Square=523.52, df=143, P-value=0.00000, RMSEA=0.085

Şekil 8. Bağlanma Stilleri ile Partner Şiddeti Arasındaki İlişkide Öz-Anlayış ve Boyun Eğici Davranışın Aracılık Rolü Kaygılı ve Kaçınmalı Bağlanmadan Pasa Giden Yol Kaldırıldığında Yapısal Model

Kaçınmalı bağlanmadan PAS'a giden yol sıfıra sabitlenerek kaldırıldığında model tekrar test edildiğinde fark istatistiksel olarak anlamlı olduğu için (1 df için $\chi^2 = 10.10$, $p < 0.05$) bu yolun model için önemli bir yol olduğu görülmüş, bir önceki modelin daha iyi model olduğu kabul edilmiştir.

Özetle kaygılı bağlanma stilinden öz-anlayışa, boyun eğici davranışa, öz-anlayıştan boyun eğici davranışa, kaçınmalı bağlanmadan öz-anlayışa, PAS'a ve boyun eğici davranıştan PAS'a giden yollar tek tek sıfıra sabitlenerek model tekrar test edildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup, bu yolların olduğu modelin daha iyi bir model olduğuna karar verilmiştir. Bu nedenle bu yolların hiçbirisi modelden çıkartılmamıştır.

Modelde hem öz-anlayışın hem de boyun eğici davranışın aracılık rolü vardır. Bu aracılık ilişkilerini açıklayacak olursak;

1. Kaygılı bağlanma ile partner şiddeti arasındaki ilişkide öz-anlayış ve boyun eğici davranışın tam aracılık etkisi vardır.
2. Kaçınmalı bağlanma ile partner şiddeti arasındaki ilişkide öz-anlayış ve boyun eğici davranışın kısmi aracılık etkisi vardır.
3. Kaygılı bağlanma ile boyun eğici davranış arasındaki ilişkide öz-anlayışın kısmi aracılık etkisi vardır.
4. Kaçınmalı bağlanma ile boyun eğici davranış arasındaki ilişkide öz-anlayışın kısmi aracılık etkisi vardır.
5. Öz-anlayış ile partner şiddeti arasındaki ilişkide boyun eğici davranışın kısmi aracılık etkisi vardır.

Genel olarak modelde açıklanan varyanslar değerlendirildiğinde; öz-anlayış, boyun eğici davranış ve kaçınmalı bağlanma birlikte PAS'daki varyansın %20'sini ($R^2 = .20$) açıklamaktadır. Ayrıca bağımsız değişken olan kaygılı ve kaçınmalı bağlanma birlikte PAS'daki varyansın % 10'unu ($R^2 = .10$) açıklamaktadır.

Modele göre öz-anlayış, kaygılı ve kaçınmalı bağlanma stilleri birlikte boyun eğici davranışdaki varyansın % 45'ini ($R^2 = .45$) açıklarken, bağımsız değişken olan kaygılı ve kaçınmalı bağlanma birlikte boyun eğici davranıştaki varyansın % .43'ünü ($R^2 = .43$) açıklamaktadır.

Modele göre, kaygılı ve kaçınmalı bağlanma stilleri birlikte öz-anlayışdaki varyansın %49'unu ($R^2 = .49$) açıklarken, bağımsız değişken olan kaygılı ve kaçınmalı bağlanma birlikte öz-anlayışdaki varyansın % .49'unu ($R^2 = .49$) açıklamaktadır.

5. BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu bölümde araştırma analizlerinden elde edilen bulgular literatür eşliğinde tartışılacaktır. Türkçe'ye uyarlanan PAS'ın dil eş değeri Türkçe ve İngilizce maddeleri arasındaki ilişki Spearman's Rho Korelasyonu ve Wilcoxon Eşleştirilmiş T testi ile incelenmiştir. Türkçe ve İngilizce formda yer alan maddeler arasındaki ilişkinin ($r = .678-999$, $p < 0.001$) arasında değişmekte olduğu görülmüştür. İngilizce form ile Türkçe form arasında yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı bir farklılığın bulunmadığı söylenebilir ($z = -.738$; $p > 0.05$). Sonuç olarak Türkçe'ye uyarlanan PAS'ın kullanılabilir bir ölçek olduğu görülmüştür.

Ölçeğin ölçüt bağıntılı çalışmasında; PAS ile İlişki Doyumu Ölçeği, Beck Depresyon Envanteri'ne ait istatistik bulgular incelendiğinde, Beck Depresyon Cronbach's α katsayısı .92, PAS toplam Cronbach's α katsayısı .94, ilişki doyumu Cronbach's α katsayısı .93 olup bu bulgular bize ölçüt bağıntılı geçerlilik çalışmasından elde ettiğimiz verilerin güvenilir olduğunu göstermiştir. PAS toplam puanı ile ilişki doyumu arasındaki ilişki; -.69 bulunurken, depresyon düzeyi puanı arasındaki ilişki .58 bulunmuştur. İlgili literatür incelendiğinde bulgularımız literatür ile uyumlu bulunmuştur. Romantik ilişkide şiddeti araştıran çalışmalarda romantik ilişkide şiddet ile ilişki doyumu arasındaki ilişki -.76 bulunurken (Kılınçer, 2012; Kılınçer ve Dost, 2013) yakın ilişkilerde şiddet ile depresyon arasında ilişki bulunduğunu gösteren çalışmalar da vardır (Cleveland, Herrera ve Stuewig, 2003; Flannery, Wester ve Singer, 2004; Gilchrist ve diğerleri, 2010; Cutter-Wilson ve Richmond, 2011; Devries ve diğerleri, 2013; Exner-Cortens, Eckenrode ve Rothman, 2013; Denhof ve Spinaris, 2014; Brown, Serovich ve Kimberly, 2016). Bütün bu bulgular eşliğinde şiddet ile ilişki doyumu arasında istatistiksel yönden anlamlı negatif ilişki olduğu, şiddet düzeyi arttıkça kişilerin ilişkilerinden aldıkları doyum düzeyinin azaldığı görülmektedir. Şiddet ile depresyon arasında ise istatistiksel yönden anlamlı pozitif ilişki olduğu yani şiddet düzeyi arttıkça kişilerin depresyon düzeylerinin de arttığı görülmektedir. Böylece PAS'nın kriter geçerliliği sağlanmıştır.

Ölçeğin puan değişmezliği için yapılan test tekrar test güvenilirliği çalışmasında; PAS toplam puanları arasında çok yüksek düzeyde istatistiksel yönden

anlamli pozitif iliski olduğu görülürken ($r = .945$; $p < 0.001$), test tekrar test değerlendirmesinde Wilcoxon T testi sonucuna göre toplam puanlar arasında istatistiksel yönden anlamli bir fark çıkmamıştır ($z = -1.236$, $p > 0.05$). Uygulamalar ve yapılan istatistiksel değerlendirmeler sonucunda PAS'nın güvenilir bir  l me aracı olduğu söylenebilir.

PAS'nın iç tutarlılığı çalışmasında Cronbach's α katsayıları incelendiğinde; ciddi şiddet alt boyutu .58, duygusal şiddet alt boyutu .84; taciz şiddet alt boyutu .72; fiziksel şiddet alt boyutu .91, toplam PAS .91 olarak bulunmuştur. Bu bulgular orijinal form olan CAS'ın bulguları ile uyumlu bulunmuştur. Orjinal  l  eğin değerlendirmesinde; Cronbach's α katsayıları toplam CAS'ın > 0.85 , ciddi şiddet alt boyutunun .91, duygusal şiddet alt boyutunun .93, fiziksel şiddet alt boyutunun .94, taciz şiddet alt boyutunun .87 olduğu görülmüştür (Hegarty ve diğerleri, 2005). Sadece ciddi şiddet alt boyutunun Cronbach's α katsayısının orjinal formda olduğundan düşük olduğu görülmüş olup, bu durum kadınların bu şiddet türünü saklamaları ya da seçilen örneklem farklılığından kaynaklanmaktadır. Bizim örneklemimizin klinik örneklem olmaması, adli makamlara ya da acil servise başvuran kadınlardan oluşmaması yani örneklemelerin farklı olması ile açıklanabilmektedir. Araştırmamız sırasında yapılan içsel tutarlılık yöntemi ile hesaplanan Cronbach α katsayıları 0.58–0.91 arasında değişmektedir. Ciddi şiddet alt boyutu düşük güvenirlikte bulunurken, taciz şiddet alt boyutu oldukça güvenirlikte, duygusal, fizik alt boyutları ve PAS toplam oldukça yüksek güvenirlikte olduğu bulunmuştur ( zdamar, 2004, 633; Kalaycı, 2009, 405).

Yine  lkemizde yapılan benzer araştırmalarda cinsel şiddetin Cronbach's α katsayısı .52 bulunmuştur (Kaya ve Bilgin, 2012). Bu sonuçlar Türk kültüründeki egemen görüşler (Kol kırılır yen içinde kalır, kan kusup kızılı k şerbeti içmek, koca değil mi? d ver de s ver de, ailede olan ailede kalır, bu konunun mahremiyeti vardır vb. mitler) ile ilişkilendirilmiştir. Diğer faktörlere göre Cronbach α katsayısı düşük olan bu faktörün de katsayısının kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmüştür. Bütün bu sonuçlar bize PAS'ın güvenirlik düzeyinin orjinal form olan CAS iç tutarlılık düzeyi ile benzer olduğunu ve verilerimizin güvenilir olduğunu göstermektedir.

PAS'ın yapı geçerliliği DFA ile yapılmıştır. DFA'da uyumunu artırmak için 2 modifikasyon yapılmıştır. PAS'ın DFA uyum iyiliği değerleri; Chi-Square=1195.14, df=397, P-value<0.001, χ^2/ Df : 3.010, RMSEA=.080, NFI=.91, NNFI= .93, CFI=.94, IFI= .94, GFI=.80, RMR=.05, SRMR= .071' dir. GFI dışındaki NFI, NNFI, CFI, IFI RMR, SRMR ve RMSEA'nın uyum iyiliği değerlerinin mükemmel ve iyi uyum olduğu görülmüştür. Bu bağlamda PAS'nın ölçmek istediğimiz yapıyı ölçtüğü sonucuna varabiliriz.

PAS'nın DFA analizinden; PAS'ın en yüksek faktör yüküne on yedinci maddenin (.88), en düşük madde yüküne ise yirmi altıncı maddenin (.25) sahip olduğu görülmektedir. PAS'ın en çok madde on yedi ($R^2 = .77$) ve en az madde yirmi altı ($R^2 = .061$) açıklamaktadır. T değerlerinde istatistiksel olarak anlamsız olmadığı için düşük faktör yüküne ve R^2 değerlerine rağmen hiçbir madde ölçekten çıkarılmamıştır. 1999 yılında oluşturulan formda faktör yükleri .64- .90 arasında değişirken (Hegarty ve diğerleri, 1999), geçerlilik ve güvenirlik çalışmasını yaptığımız orjinal formda faktör yükleri .52- .89 arasında değişmektedir (Hegarty ve diğerleri, 2005). Bizim çalışmamızda bazı faktörler çok düşük çıkmıştır. Bu durumun çalıştığımız örneklemin farklılığından kaynaklandığını düşünmekteyiz. Ayrıca örnekleminizin adli makamlara ve acil servise başvuran klinik örneklemden oluşmadığı için faktör yüklerinin düşük olduğu şeklinde yorumlayabiliriz

Ölçeğin yapılan geçerlilik ve güvenirlik çalışması sonucunda ulaşılan bulgulara göre PAS'nın başka araştırmalarda da kullanılabileceği düşünülmektedir.

Ölçeği oluşturanlar ve geliştirenler alt ölçek skorlarını değil tüm ölçek skorlarının kullanılmasını önermişlerdir (Hegarty ve diğerleri, 1999; Hegarty ve diğerleri, 2005; Loxton ve diğerleri, 2013; Ford-Gilboe ve diğerleri, 2016). Ancak bizim çalışmamızda hem alt ölçekler hem de toplam ölçek puanları kullanılarak PAS'nın geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır.

Araştırmaya katılan kadınların meslekleri incelendiğinde PAS ve alt ölçekleri açısından anlamlı bir fark çıkmamıştır.

Araştırmada ele alınan PAS, şiddet alt boyutları, boyun eğici davranış, kaygılı ve kaçınılmalı bağlanma, öz-anlayış ölçek puanlarının, on altı yaşındayken flört ilişkisi, son 12 ay içerisinde ilişkisinin olup olmaması, arkadaşlarının ya da

yakınlarının şiddet görmesine tanık olma, ailede şiddet görme, ailede şiddete tanık olma, partner/eş şiddetine maruz kaldıktan sonraki davranış ve ilişki süresi gibi değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadıkları test edilmiştir.

On altı yaşındayken flört ilişkiniz oldu mu sorusuna verilen yanıtlar incelendiğinde, yapılan korelasyon analizi sonrasında, on altı yaşındayken flört ilişkisi olma durumu ile PAS, ciddi şiddet ve taciz şiddet puanları arasında zayıf pozitif anlamlı ilişki bulunurken kaçınmalı bağlanma ve öz-anlayış ile yine zayıf ama negatif ilişki bulunmuştur. On altı yaşından önce flört ilişkisi olanlarla PAS, ciddi şiddet ve taciz şiddet puanları arasında zayıf pozitif yönde ilişki olmasının nedeninin erken yaşlarda yakın ilişki deneyim etkisinin olduğu düşünülmektedir. Öz-anlayışın yüksek olmasının nedeni ise erken yaşlarda yakın ilişkilerden uzak durması ya da o yaşlarda bu tür ilişkilere ihtiyaç duymaması ile açıklanabilir. Bu soruya verilen evet yanıtlarıyla kaçınmalı bağlanma arasında negatif ilişki olması, kaçınmalı bağlanma stiline sahip kişilerin yakın ilişkilerden uzak durduğu, bu uzaklık nedeniyle erken yaşta partnerlerinin olmadığı düşünülmektedir. Kaçınmalı bağlanma stiline sahip kişiler yakın ilişkilerden kaçınırlar literatür bilgisi ile tutarlı olduğu düşünülmektedir (Najafizadeh ve diğerleri, 2015).

Son 12 ay içerisinde ilişki durumuna göre yapılan korelasyon analizi sonrasında son 12 ay içerisinde ilişki durumuna göre PAS, kaygılı bağlanma, kaçınmalı bağlanma, öz-anlayış, ciddi şiddet, duygusal şiddet ve fiziksel şiddet alt boyut puanları bakımından istatistiksel yönden anlamlı ilişki vardır. Son 12 ay içerisinde ilişki durumu ile PAS, kaçınmalı bağlanma, öz-anlayış, ciddi, duygusal ve fizik şiddet alt boyut puanları arasında zayıf negatif anlamlı ilişki bulunmuş olup, son 12 ay içerisinde ilişkinin olmamasının bu kişilerin partner ilişkilerini bitirmiş olmalarıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. Kaygılı bağlanma ile son 12 ay içerisinde ilişki durumu arasında zayıf ancak pozitif yönde bir ilişki bulunmuş olup, son 12 ay içerisinde ilişkinin olması, kaygılı bağlanan kişilerin kendilerini değerli görmedikleri için şiddete maruz kalmayı önemsemedikleri düşünülmektedir. Literatürde belirtildiği üzere (Najafizadeh ve diğerleri, 2015) kaygılı bağlanan bireylerin yakın ilişkiler kurmak için yoğun isteklerinin olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Yine duygusal şiddet alt puanı yüksek olanların bu şiddet türünün Türk toplumundaki kadınlar tarafından şiddet olarak algılanmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmamıza katılan kadınların arkadaşlarının ya da yakınlarının şiddet görmesine tanık olma durumuna göre yapılan korelasyon incelemesinde; PAS, kaygılı bağlanma, ciddi ve duygusal şiddet puanları açısından zayıf ve pozitif korelasyon bulunmuştur. Herhangi bir ortamda şiddete maruz kalan ya da tanık olan kişilerin şiddete maruz kaldığı literatür bilgisiyle uyumlu bulunmuştur (Flannery ve diğerleri, 2004; Bell ve Naugle, 2008).

Yapılan korelasyon analizi sonrasında, ailenizde şiddet gördünüz mü sorusuna evet cevabı verenler ile PAS, boyun eğici davranış, kaygılı, duygusal ve taciz arasında zayıf pozitif ilişki olduğu görülürken öz-anlayış puanları arasında zayıf negatif ilişki olduğu görülmüştür. Bu durum kadınlarda ailelerinde şiddet görme ya da şiddete tanık olma ile partner/eş şiddetine maruz kalma arasında bir ilişki vardır hipotezimizi desteklemekte olup, bulgular literatür ile uyumlu bulunmuştur (Flannery, Singer ve Wester, 2001; Hegarty ve Bush, 2002; Allwood ve Bell, 2008; Bell ve Naugle, 2008; Bowlby, 2014a:123; Karabacak ve Çetinkaya, 2015).

Çalışmalarda, ailede şiddete uğramanın daha sonraki dönemde şiddete maruz kalmada önemli bir etken olduğu bulunmuştur (Allwood ve Bell, 2008). Ayrıca ailelerinde şiddet gördüklerini söyleyenlerin boyun eğici davranışları ve kaygılı bağlanma ortalama puanlarının yüksek olduğu görülürken öz-anlayış ortalama puanlarının düşük olduğu bulunmuştur. Bu bulgular, şiddet ile öz-anlayış arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmaların sonuçlarını desteklemektedir. Bu çalışmaların bir kısmı çocuklukta kötü muamele ile öz-anlayış arasındaki ilişkiye odaklanmış olup çocuklukta kötü muamele ile öz-anlayış arasında, anlamlı bir negatif ilişki olduğunu göstermiştir (Tanaka ve diğerleri, 2011; Vettese ve diğerleri, 2011; Miron ve diğerleri, 2014;). Öz-anlayış ile duygu düzenleme arasında negatif ilişki olduğu ve çocuklukta kötü muamele görme ile ilerleyen dönemlerde duygu düzenleme bozukluğu gelişmesinde öz-anlayışın aracılık ettiği de bulunmuştur (Vettese ve diğerleri, 2011). Bu bulgular öz-anlayış temelli terapilerin önemli bir tedavi hedefi olabileceğini düşündürmektedir (Miron ve diğerleri, 2014). Sonuç olarak ailelerinde şiddet görenler incelendiğinde; öz-anlayış düzeyleri ile ters yönde bir ilişki görülürken, boyun eğici davranış ve kaygılı bağlanma ile pozitif bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu iki durum içsel çalışma modelleri ile açıklanabilir. Ayrıca boyun eğici davranışın öz-anlayış tarafından negatif bir şekilde yordandığı literatür bilgisiyle de uyumlu bulunmuştur (Akin, 2009). Bu nedenle öz-anlayış düzeyi

düşerken boyun eğici davranış puanlarının yükselmesinin beklenen bir durum olabileceği söylenebilir.

Bell ve Naugla (2008), şiddet olaylarına tanık olma, şiddet kullanmaya yönelik tutumlar, ebeveyn şiddeti, şiddetin daha önceki ilişkide kullanılması gibi faktörlerin şiddetin başlatıcıları olduğunu ifade etmişlerdir. Gençlik döneminde şiddete maruz kalan kadınların yetişkin dönemlerinde de partner şiddetine maruz kalma oranlarında artış olduğu bildirilmektedir (Exner-Cortens ve diğerleri, 2013). Ailesinde ve arkadaş çevresinde şiddet gören ya da tanık olanların modelleme yolu ile bunu öğrendikleri ve daha sonraki yaşamlarında aktif ya da pasif olarak şiddete maruz kaldıkları düşünüldüğünde ailede şiddetin engellenmesinin önemi ortaya çıkmaktadır (Bell ve Naugle, 2008).

Bizim sonuçlarımıza göre ailenizde şiddete tanık oldunuz mu sorusuna verilen yanıtlara göre yapılan korelasyon analizi sonrasında, ailenizde şiddete tanık oldunuz mu sorusuna evet cevabı verenler ile PAS ve fiziksel şiddet arasında zayıf pozitif bir ilişki olduğu, taciz şiddetle de arasında zayıf negatif bir ilişki olduğu görülmüştür. Ailesinde şiddet görenlerin yoğun bir şekilde etki altında kalmaları bunun sonucunda aktif ve pasif bir şekilde şiddet mağduru olma riskini arttırdığı bilgisi bizim bulgularımız ile tutarlı bulunurken (O'Keeffe, Brockopp ve Chew, 1986; Chisholm, 1995; Loeber ve Stouthamer-Loeber, 1998; Mohr, 2006; Adler-Baeder ve diğerleri, 2007; Sabri ve diğerleri, 2014; Yount ve diğerleri, 2014) partnerlerine şiddet gösteren erkeklerin, çocuklukta doğrudan şiddete maruz kalma deneyimlerinin olmadığını bildiren bilgiler ile tutarlı bulunmamıştır (Lawson ve Brossart, 2009). Yapılan bir çalışmada ebeveynlerinden olumsuz davranışlara (şiddete) maruz kalanların şiddeti kabul etme düzeylerinin aile içi şiddete maruz kalmayanlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur (Karabacak ve Çetinkaya, 2015). Bu durumun ailelerinde şiddet gören ya da şiddete tanık olan kadınların şiddete maruz kalmasında önemli bir faktör olduğu, bu maruziyetin, kadınlara uygulanan şiddetin artmasına ve şiddetin normal olarak algılanmasına neden olabileceği düşünülmektedir.

Aile içinde fiziksel şiddet varlığının boyun eğici davranışı etkilediğini gösteren çalışmalar mevcutken (Kaya ve diğerleri, 2004), bizim çalışmamızda anne

ve baba arasında şiddet varlığı ile boyun eğici davranış arasında bir ilişki bulunmamıştır (Lawson ve Brossart, 2009).

Partner/eş şiddetine maruz kalan kadınlarda bu ilişkiyi bitirme durumları sorgulandığında 237 (%72)'si ilişkisine devam ederken 63 (%19)'u ayrılmış ve 30 (%9)'u şikayet etmiştir. Partner/eş şiddetine maruz kaldıktan sonra ne yaptınız sorusu incelendiğinde boyun eğici davranış, öz-anlayış, taciz ve fiziksel şiddet alt boyutları arasında zayıf pozitif korelasyon olduğu görülmüştür. Ailede sıklıkla tartışmaya maruz kalan kişilerde boyun eğici davranışın daha yaygın olduğu bilgisi ile tutarlı bulunmuştur (Yıldırım, 2004). Partner/eş şiddetine maruz kalan kadınlardan bu ilişkiyi bitirenlerle bu ilişkiyi bitirmeyip devam edenler arasında bağlanma stilleri ile ilişki vardır hipotezimiz desteklenmemiştir.

İlişkinin süresi ile yapılan korelasyon analizi sonrasında, ilişkinin süresine göre ölçek puanları değerlendirildiğinde PAS, boyun eğici davranış, ciddi ve fiziksel şiddet arasında zayıf pozitif korelasyon ilişkisi bulunurken kaygılı bağlanma ve taciz arasında zayıf negatif korelasyon ilişkisi bulunmuştur. Bu bulgulara göre partner/eş şiddetine maruz kalan kadınlarda ilişkilerinin süresi ile maruz kaldıkları şiddeti arasında anlamlı bir ilişki olduğu hipotezimiz desteklenmiştir. Yani şiddet ile ilişkinin süresi birbirinden bağımsız değildir ve partner ilişkilerinde kadına yönelik sergilenen şiddet davranışlarının ilişkinin süresinden etkilendiği görülmüş olup bulgularımız ilgili literatür ile uyumlu bulunmuştur (O'Keeffe, Brockopp ve Chew, 1986; Kepir-Savoly, Özlem ve Demirtaş-Zorbaz, 2014; Kılınçer ve Dost, 2014).

Partner şiddetine maruz kalan kadınlarda ilişkilerinin süresi ile maruz kaldıkları şiddeti arasında anlamlı bir ilişki görülmüştür. Oysa romantik ilişkide memnuniyet ile ilgili yapılan çalışmalarda ilişkinin süresi ile memnuniyet arasında pozitif ilişki bulunan çalışmalar vardır (Mayda ve diğerleri, 2009; Mapalad ve Psych, 2014; Kumcağız ve diğerleri, 2018). Çalışmamızdaki bu sonucun ilişkinin başlarında çiftlerin gerçek duygu ve düşüncelerini gizlemesi ya da ilerleyen zamanda tutkunun, aşkın azalması ile açıklanabilmesi yönündedir. Literatür incelendiğinde ilişkinin süresi ile ilgili çalışmaların oldukça kısıtlı olduğu görülmüştür. İlişki süresinin şiddet davranışlarına olan etkisinin daha iyi araştırılmasının, şiddeti önleme çalışmalarının zamanlaması açısından önemli olabileceği düşünülmektedir (Kepir-Savoly, Ulaş ve Demirtaş-Zorbaz, 2014).

Çalışmamızda kaygılı bağlanmanın, partner şiddetini yordama düzeyi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu bulgu çeşitli çalışma bulguları ile paralellik gösterirken (Doumas ve diğerleri, 2008; Kılınçer, 2012; Kılınçer ve Dost, 2014) bazı çalışma sonuçları ile paralellik göstermemektedir (Bartholomew ve Horowitz, 1991; Bookwala ve Zdaniuk, 1998; Kesner ve McKenry, 1998; Gormley, 2005; Levesque ve diğerleri, 2010; Demirli Yıldız ve diğerleri, 2017).

Çalışmamızda kaçınmalı bağlanma boyutunun partner şiddetini istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı bulunmuştur. Konuyla ilgili benzer çalışmalar incelendiğinde kaçınmalı bağlanma ile partner şiddeti arasında anlamlı ilişkinin olduğu görülmüştür (Kılınçer, 2012; Kılınçer ve Dost, 2014). Literatürde kaygılı bağlanma stiline sahip bir kadın partnerin, kaçınmalı bağlanma stiline sahip bir erkekle çift olmasının, hem erkek hem de kadın tarafından uygulanan şiddet ile ilişkili olduğu ifade edilmiştir. Kaçınmalı bağlanan kadınların diğer bağlanma tarzına sahip erkeklerden daha fazla istismara maruz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde, kaçınmalı bağlanma tarzına sahip üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerinde istismara maruz kalmaları ile bağlanma tarzları arasında olumlu yönde ilişki bulunmuştur (Craparo ve diğerleri, 2014; Doumas ve diğerleri, 2008; Kılınçer, 2012; Kılınçer ve Dost, 2014). Çalışmamız sadece kadınlar üzerinde yapılmış olmasına rağmen bulgular ilgili literatür ile paralellik göstermektedir. Kaçınmalı bağlanma stiline sahip kadınların ilişkilerine dair negatif beklentileri olabilir, partnerlerine güvenmekte zorlanabilirler ve partnerleri ile yakınlık kurmaktan kaçınabilirler. Böylelikle bu durumun partnerlerinde şiddet davranışlarını artırabileceği düşünülmektedir.

Kesner ve McKenry (1998), korkulu ve kaçınmalı bağlanma stillerine sahip olan kişilerin ilişkilerinde daha fazla şiddete yöneldiklerini bulurken, özellikle kaçınmalı bağlanma stiline sahip erkeklerin şiddet uyguladığını belirtmişlerdir. Ayrıca bazı çalışmalarda kaçınmalı bağlanan bireylerin stres düzeyi arttığında, duygusal şiddet uygulama davranışının da arttığı bildirilmiştir (Gormley ve Lopez, 2010). Araştırmalar ilişkilerinde şiddet uygulayan kişilerin daha güvensiz bağlanma stiline sahip olduğunu göstermektedir (Bookwala ve Zdaniuk, 1998; Kesner ve McKenry, 1998; Allen ve diğerleri, 2002; Bookwala, 2002; Gormley, 2005; Doumas ve diğerleri, 2008; Lawson ve Brossart, 2009).

Yetişkin bağlanmaları üzerinde yapılan çalışmalar, bağlanmayı, kaygılı bağlanma ve kaçınmalı bağlanma olarak ele aldığı için; çalışmamızda da bağlanma stilleriyle öz-anlayış arasındaki ilişki her iki bağlanma çeşidi açısından incelenmiş ve bağlanma stilleriyle öz-anlayış arasındaki ilişki anlamlıdır hipotezimiz desteklenmiştir. Çalışmamızda kaygılı bağlanmanın öz-anlayışı anlamlı olarak yordadığı bulgusuna erişilmiştir. Bu bulgular alanyazındaki bulgular ile paralellik göstermektedir (Irons, 2007; Neff ve McGehee, 2010; Raque-Bogdan ve diğerleri, 2011; Wei ve diğerleri, 2011; Neff ve Beretvas, 2013; Moreira ve diğerleri, 2016; Bayar ve Tuzgöl Dost, 2018). Daha önceden de ifade edildiği gibi bağlanma kuramındaki içsel çalışan modeller, yetişkin bağlanmalarını açıklamada da kullanılmaktadır (Brennan ve diğerleri, 1998).

Öz-anlayışın, bağlanma ve bağlılığı içeren davranışsal sistemlerden ortaya çıkan gelişmiş bir kapasite olduğu savunulmaktadır. Yüksek kaygılı bağlanan kişiler kendilerine yönelik olarak negatif benlik modeli benimsedikleri için kendilerine karşı negatif değerlendirmelerde bulunabilirler. Kendi başarısızlıklarıyla ilgili endişe yaşarlar, böyle durumlarda acı veren düşünce ve duygulara kapılabilirler (Gilbert, 2013:351-410). Bu nedenle bağlanmanın kaygılı boyutu gibi öz-anlayış da içsel değerlendirme süreci gerektirir. Düşük öz-anlayış düzeyi olan bireyler başarısızlık ve acılarında bu olayların insanlığın ortak deneyimleri olduğunu göremezler ve kendilerine yargılayıcı bir biçimde yaklaşırlar (Neff, 2003b). İlgili literatür incelendiğinde kaygılı bağlanmanın öz-anlayışı yordadığı çalışmaların yanı sıra, bağlanmanın öz-anlayış tarafından yordandığı çalışmalara da rastlanmaktadır (Neff ve McGehee, 2010).

Neff ve McGehee'nin (2010) çalışmasında vurguladığı gibi kaygılı bağlanmanın düşük olması kişinin kendini değerli görmesini sağlar ve böylece güvenli bağlanması kişinin öz-anlayışını arttırabilir. Bu doğrultuda, güvensiz bağlanmayı işaret eden kaygılı bağlanma ile öz-anlayış arasında negatif bir yordama ilişkisi kurulması ve bağlanmanın kaygı boyutunun, öz-anlayışı anlamlı olarak açıklaması olası bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Partnerlerinden şiddet gören kadınlarda kaçınmalı bağlanma ile öz-anlayış arasında zayıf fakat istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. Bulgularımız bazı literatür bilgileri ile paralellik göstermektedir. İlgili literatür incelendiğinde,

kaçınmalı bağlanma ile öz-anlayış arasında ilişkinin zayıf fakat istatistiksel olarak anlamlı olduğu çalışmalar mevcuttur (Raque-Bogdan ve diğerleri, 2011; Wei ve diğerleri, 2011). Bunun yanı sıra kaçınmalı bağlanma ile öz-anlayış arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı çalışmalar da bulunmaktadır (Irons, 2007; Neff ve McGehee, 2010; Neff ve Beretvas, 2013; Rosen, 2013; Pepping ve diğerleri, 2014; Bolt, 2015; Moreira ve diğerleri, 2016; Bayar ve Tuzgöl Dost, 2018). İçsel çalışan modeller açısından incelendiğinde, yüksek kaçınmalı bağlanan kişiler, olumsuz başkaları modelini benimsediği için (Hazan ve Shaver, 1987) diğer insanların kendilerine ilgi ve sevgi göstereceğine, ihtiyaçlarını karşılayacağına dair şüpheler duymaktadırlar (Bartholomew ve Horowitz, 1991). İlişki ile ilgili duygu ve düşüncelerini bastırma veya reddetme eğiliminde olan kaçınmalı bağlananlar, insan ilişkilerinden uzak dururken; öz-anlayış düzeyleri artacaktır. İstenmeyen yaşantılarının, insanlığın ortak deneyiminin bir sonucu olduğunu düşünüp öz-eleştiri yerine öz-şefkat ile yaklaşacaklardır. Ayrıca kaçınmalı bağlanma düzeyleri yüksek olan bireyler duyguları anlamak ve ifade etmekte gelişmemişlerdir (Mikulincer ve Shaver, 2007). Bu sebeple, diğerlerine ilişkin olumsuz değerlendirmeleri ön planda olan, duyguları bastıran, kaçınmalı bağlanmanın kişinin öz-anlayışının anlamlı yordayıcısı olduğu söylenebilir (Bayar ve Tuzgöl Dost, 2018).

Modele göre, bağımsız değişkenler olan kaygılı ve kaçınmalı bağlanma stilleri birlikte öz-anlayışdaki varyansın %49'unu açıklamaktadır. Bu sonuçlara göre; kaygılı bağlanmanın kaçınmalı bağlanmadan daha yüksek öz-anlayış varyansına sahip olduğu gözlenmiştir. Bu bulgu literatürle (Hazan ve Shaver, 1987; Raque-Bogdan ve diğerleri, 2011) uyumlu olup, her iki bağlanma modelinin doğasındaki farklılıktan kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir.

Partner/eş şiddeti ve öz-anlayış arasındaki ilişki anlamlı olup, öz-anlayışın partner şiddetini yordadığı bulunmuştur. Bu bulgu öz-anlayış gösterme ile şiddet arasında bir bağlantı olduğunu kanıtlayan diğer araştırma bulgularıyla tutarlıdır (Játiva ve Cerezo, 2014; Zeller ve diğerleri, 2015; Bensimon, 2017; Blanden ve diğerleri, 2018).

Ayrıca öz-anlayış ile şiddet suçları arasında bir bağlantı olduğunu kanıtlayan çalışmalar da vardır. Öz-anlayış düzeyinin, şiddet ve suçluluğun öngörücüsü olabileceği bulunmuş, mahkumlar üzerinde yapılan bir çalışmada öz-anlayışın

suçluluk belirleyicisi olduğu gösterilmiştir (Bensimon, 2017; Morley, 2015; Morley ve diğerleri, 2016).

Partner/eş şiddeti ve boyun eğici davranış arasındaki ilişki anlamlıdır ve boyun eğici davranışın partner şiddetini yordadığı bulunmuştur. Bu bulgu boyun eğici davranış ile şiddet arasında bir bağlantı olduğunu kanıtlayan diğer araştırma bulgularıyla tutarlıdır (Kaya ve diğerleri, 2004; Mayda ve diğerleri, 2009; Kumcağız ve diğerleri, 2018). Literatürde otorite figürünün yüksek saygınlığa sahip olması boyun eğici davranışı arttırırken şiddete maruz kalma düzeyini de arttırdığı görülmüştür (Kaya ve diğerleri, 2004). Çalışmamızda da partner/eş şiddetine maruz kalan kadınların eşlerini otorite figürü olarak görmeleri nedeniyle, boyun eğici davranışların artmasına sebep olabileceği aynı zamanda şiddete maruz kalmalarını da arttırabileceği yönündedir.

Çalışmamızda bağlanma stilleriyle (kaygılı, kaçınmalı) boyun eğici davranış arasındaki ilişki anlamlıdır ve bağlanma stillerinin boyun eğici davranışı yordadığı bulunmuştur. Kaygılı bağlanan kadınlarda, terk edilme ve reddedilme korkusunun boyun eğici davranışların artmasına sebep olduğu, bu durumun da şiddete maruz kalmada bir risk faktörü olabileceği şeklinde yorumlanmıştır. Bu bulgu bağlanma stilleri ile boyun eğici davranış arasında bir bağlantı olduğunu kanıtlayan diğer araştırma bulgularıyla tutarlıdır (Wood, 2012; Runtz ve diğerleri, 2013; Çolakkadioğlu, Akbaş, Uslu, 2017).

Çalışmamızda boyun eğici davranış ile şiddet arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur. Ebeveynlerin olumsuz tutumları çocuğun kırılğan bir kendilik algısına sahip olmasına sebep olabilir. Bu durum kişinin yaşamı boyunca birçok ilişkisinde olduğu gibi partner ilişkilerinde de şiddete maruz kalmayı arttırabilir. Ailesinden destek görmeyenlerin, ailesinde sert tartışma yaşayanların boyun eğici davranış yönelimlerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu nedenle çalışmamızda da boyun eğici davranışın şiddete maruz kalma düzeyini etkilediği düşünülmektedir (Özen, 2006; Yıldırım, 2004).

Çalışmamızda öz-anlayış ve boyun eğici davranış arasında negatif bir ilişki olduğu ortaya konulurken boyun eğici davranışın öz-anlayış tarafından yordandığı da bulunmuştur. Bu bulguların diğer araştırma bulgularıyla tutarlı olduğu görülmüştür (Gilbert ve Irons, 2004; Akın, 2009; Castilho ve diğerleri, 2014; Gupta ve Mishra,

2016). Öz-anlayış ile boyun eğici davranış arasında negatif bir ilişki olup, öz-anlayış düzeyi artarken boyun eğici davranışın azaldığı gözlenmiştir.

Konu ile ilgili literatür tarandığında bağlanma stilleri, partner şiddeti, öz-anlayış ve boyun eğici davranış değişkenlerinin birlikte incelendiği herhangi bir çalışma olmadığı için araştırma sonucunda ulaştığımız bulgular benzer çalışmalarla ilişkilendirilerek tartışılarak yorumlanmıştır. Çalışmamızda kaygılı bağlanma ile partner şiddeti arasında düşük ama istatistiksel olarak anlamlı korelasyon bulunurken yapılan nedensellik ilişkisinde kaygılı bağlanma ile partner şiddetine maruz kalma arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamıştır. Bu durum ise ilişkide başka aracı değişkenlerin var olması ile açıklanabilmektedir.

Çalışmamız Baron ve Kenny tarafından tanımlanan aracılık modeli ile test edilmiştir (Baron ve Kenny, 1986). Yapılan çalışmada kaygılı bağlanma ile partner şiddeti arasındaki ilişkide öz-anlayışın tam aracılık etkisinin olduğu bulunurken, kaçınmalı bağlanma ile partner şiddeti arasındaki ilişkide öz-anlayışın kısmi aracılık etkisinin olduğu bulunmuştur. Çalışmamızda bağlanma stilleri ile partner şiddeti arasındaki ilişkide öz-anlayışın aracılık rolü vardır hipotezimiz desteklenmiştir.

Literatürde bağlanma stilleri ile partner şiddeti arasındaki ilişkide öz-anlayışın aracılık rolü araştırılmamasına rağmen bağlanma stilleri ile fiziksel sağlık, öznel iyi oluş, diğerlerine karşı empati duygusu, dikkatli ebeveynlik düzeyleri, aileden ve arkadaşan algılanan sosyal destek, depresyon arasındaki ilişkide öz-anlayışın aracılık ettiğini belirten bulgularla uyumlu bulunmuştur (Neff ve McGehee, 2010; Raque-Bogdan ve diğerleri, 2011; Wei ve diğerleri, 2011; Pepping ve diğerleri, 2014; Moreira ve diğerleri, 2016; Bayar ve Dost, 2016; Set, 2016; Set, Şimşek ve Altınok, 2016).

Çalışmamızda kaygılı bağlanma ile partner şiddeti arasındaki ilişkide öz-anlayışın aracılık rolü vardır hipotezimiz de desteklenmiştir. Yine yapılan çalışmalar da kaygılı bağlanma ile fiziksel sağlık, öznel iyi oluş, diğerlerine karşı empati duygusu, dikkatli ebeveynlik düzeyleri arasındaki ilişkide öz-anlayışın aracılık ettiğini belirten bulgularla uyumlu bulunmuştur (Neff, 2003a; Neff, 2003b; Neff ve McGehee, 2010; Raque-Bogdan ve diğerleri, 2011; Wei ve diğerleri, 2011; Pepping ve diğerleri, 2014; Moreira ve diğerleri, 2016).

Çalışmamızda kaçınmalı bağlanma ile partner şiddeti arasındaki ilişkide öz-anlayışın aracılık rolü vardır hipotezimiz desteklenmiştir. Yapılan çalışmalarda kaçınmalı bağlanma ile fiziksel sağlık, öznel iyi oluş, diğerlerine karşı empati duygusu, dikkatli ebeveynlik düzeyleri, depresyon arasındaki ilişkide öz-anlayışın aracılık etkisinin olmadığına dair bulgular var olmasına rağmen (Pepping ve diğerleri, 2014; Bayar ve Dost, 2016) bizim bulgularımızla uyumlu çalışmalar da mevcuttur (Raque-Bogdan ve diğerleri, 2011; Wei ve diğerleri, 2011; Moreira ve diğerleri, 2016; Set, 2016; Set, Şimşek ve Altınok, 2016). Çalışma sonuçlarındaki bu farklılığın örneklem ve konu farklılığından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmamızda bağlanma stilleri ile partner/eş şiddeti arasında boyun eğici davranışın aracılık ettiği bulunmuştur. Kaygılı bağlanma ile partner şiddeti arasındaki ilişkide boyun eğici davranışın tam aracılık etkisi bulunurken, kaçınmalı bağlanma ile partner şiddeti arasındaki ilişkide boyun eğici davranışın kısmi aracılık etkisi olduğu bulunmuştur. Bu bulgu bağlanma stilleri ile boyun eğici davranış arasında bir ilişki olduğunu kanıtlayan diğer araştırma bulgularıyla tutarlıdır. Kaygılı bağlanan kadınlarda boyun eğici davranışın daha çok görüldüğünü belirten literatür ile uyumludur (Wood, 2012; Runtz ve diğerleri, 2013). Hem kaygılı hem de kaçınmalı bağlananlarda boyun eğici davranış olduğunu gösteren çalışmalar da vardır (Çolaklıoğlu, Akbaş ve Uslu, 2017).

Özetle, kaçınmalı bağlanma ile partner/eş şiddeti arasındaki ilişkide, hem öz-anlayış hem de boyun eğici davranış kısmi aracılık ederken kaygılı bağlanma ile partner/eş şiddeti arasında öz-anlayış ile boyun eğici davranışın tam aracılık ettiği bulunmuştur.

Gelecekteki çalışmalarda, öz-anlayış ve şiddete maruz kalma arasındaki bağlantının daha fazla araştırılması gereklidir. Öz-anlayışı arttıracak çalışmaların yapılabilmesi için kişilerde öz-anlayışın nasıl oluştuğu ve öz-anlayışın hangi değişkenlerden etkilenebileceğinin araştırılmasının da önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Şiddet, öz-anlayış, boyun eğici davranış ve şiddete maruz kalma ilişkileri incelendiğinde öz-anlayışı arttıracak boyun eğici davranışları azaltacak eğitimlere öncelik verilmesinin önemi ortaya çıkmıştır. Şiddetle mücadele etmek, ancak şiddet döngüsünü kırarak eğitimlerle mümkün olabilir. Kadınlara şiddetten korunma

yolları, çatışma çözme yöntemleri, yakın ilişkilerde şiddet ve istismarı önleme programları, şiddete maruz kaldıklarında kime nereye başvuracakları ile ilgili konularda çeşitli eğitimler verilmelidir.

Öz-anlayış özelliklerini erken çocukluk deneyimlerinden alıyor olsa da, öz-anlayış becerilerinin sonradan öğretilabilir ve geliştirilebilir olduğu bilinmektedir. Öz-anlayış becerilerini öğretmek için Paul Gilbert, tarafından CMT ile grup bazlı terapi eğitim programı geliştirilmiştir (Gilbert ve Procter, 2006; Neff ve Dahm, 2015). Yine Mindful Self-Compassion (MSC) olarak bilinen Chris Germer ve Kristin Neff tarafından geliştirilen genel popülasyona öz-anlayış becerilerini öğretmek için tasarlanmış bir eğitim programı da vardır. MSC'nin yapısı Farkındalık Temelli Stres Azaltması (MBSR) üzerinde modellenmiştir (Neff ve Dahm, 2015). Yakın eş şiddeti mağdurlarında, hem kadın hem de erkekler için müdahaleler önemlidir, Literatürde seyrek olmasına rağmen partner şiddeti yaşayanlar için MSC' nin bir tedavi tekniği olarak kullanıldığını gösteren bir çalışma bulunmaktadır (Tesh, Learman ve Pulliam, 2015).

Şiddet çalışmalarında, şiddetle ilgili ulaşılan oranları, buzdağının sadece görünen küçük bir kısmı olarak düşünmek gereklidir. Konunun özelliği nedeniyle kadınlar yaşadıkları şiddeti ifade etmemektedirler. Türk kültüründe yer alan bazı atasözlerinde ‘ kol kırılır yen içinde kalır’, ‘kan kusup kızılık şerbeti içmek’, ‘koca değil mi? döverde söverde’, ‘ailede olan ailede kalır’, ‘bu konuların mahremiyeti vardır’ vb. olduğu gibi kalıp yargılara sahip olan kadınların bu tür çalışmalarda doğru yanıt vermeyecekleri ya da bu tür çalışmalara katılmak istemeyecekleri aşikardır. Bu sebeple kadına yönelik şiddetin daha iyi anlaşılması için şimdiki ve/veya geçmiş şiddet hikayesi daha detaylı incelenmeli, tutarsızlıklara dikkat edilmeli, bu kadınlar doğru bir biçimde yönlendirilmeli ve desteklenmelidir (Yetim, 2008).

Çalışmamızın, PAS'nın Türkçeye uyarlanması, geçerlilik ve güvenirlik çalışması ve bağlanma stilleri ile partner şiddeti arasındaki ilişkide hem öz-anlayışın hem de boyun eğici davranışın aracılık ettiğini ortaya koyan ilk çalışma olması gibi önemli katkılarının yanı sıra birtakım sınırlılıkları da bulunmaktadır. Araştırma kendini anlatmaya dayalı (self-report) ölçme araçları kullanılarak yürütülmüştür. Çalışmanın verileri internet ortamında toplandığı için teknoloji kullanmaya alışık olmayan kadınlar araştırma dışında kalmıştır. Bu nedenle, internet üzerinden elde

edilen verilerin genel kadın popölasyonuna genellenmesinin uygun olmadığı düşünölmektedir. Ayrıca örneklemin sadece heteroseksüel kadınlardan oluşması nedeniyle cinsel yönelimi biseksüel ve lezbiyen olan kadınlara genellenemez.

Şiddet ile ilgili yapılan çalışmaların birçoğı sadece kadına karşı yapılan partner istismarına odaklanmaktadır. Fakat bu durum erkeklerin de şiddete maruz kaldığı gerçeğini inkar ettiremez. Bu nedenle bu tip çalışmaların hem erkek hem de kadınlar üzerinde ve her iki cins için partner şiddetini ölçen ölçeklerin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasının yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

KİTAPLAR

- Adak, N. (2012). *Değişen Toplumda Değişen Aile*. Ankara: Siyasal Yayınevi
- Ainsworth, M. D.S, Blehar, M. C., Waters, E. Ve Wall, S. (1978). *Patterns Of Attachment: A Psychological Study of The Strange Situation and At Home*. New York: Taylor & Francis.
- Alpar, R. (2018): *Spor, Sağlık ve Eğitim Bilimlerinde Örneklerle Uygulamalı İstatistik ve Geçerlik-Güvenirlik*. 5. Baskı. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Brennan, K. A., Clark C.L. ve Shaver P. R. (1998). Self-report measurement of adult romantic attachment: An integrative overview. J. A. Simpson ve W. S. Rholes (Eds.). In *Attachment theory and close relationships*. 46-76. New York: Guilford Press.
- Bowlby, J. (1969, 1982). *Attachment and Loss. Vol. 1. Attachment*. New York Basic Books.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and Loss: Vol. 2 Separation Anxiety and Anger*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1979). *The Making and Breaking of Affectional Bonds*. London 68,129. Tavistock Publication
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and Loss. Vol. 3 Loss Sadness and Depression*. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (2015). *Kaybetme, Üzüntü ve Depresyon*. N. Nirven ve N. Diner (çev.). İstanbul: Pinhan Yayıncılık (1980).
- Bowlby, J. (2014a). *Güvenli Bir Dayanak*. S. Güneri (çev.) 2. Baskı. İstanbul: Acar Matbaacılık (1998/2008).
- Bowlby, J. (2014b). *Ayrılma*. M. Günay (çev.) İstanbul: Pinhan Yayıncılık (1973)

- Bowlby, J. (2018). *Bağlanma*. T. V. Soylu (çev.) 3 Baskı. İstanbul: Pinhan Yayıncılık (1969-1982)
- Cassidy, J. ve Shaver, P. R. (2008). *Handbook of attachment: Theory, research and clinical applications (2. baskı)*. New York: Guilford Publications.
- Çelik, H. E., Yılmaz, V. (2016). *LISREL 9.1 ile yapısal eşitlik modellemesi: Temel kavramlar-uygulamalar-programlama*. 3. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Chisholm, F. J. (1995). *Violent youth: Reflections on contemporary child-rearing practices in the united states as an antecedent cause*. L.L. Adler ve F.L. Denmark (Ed.). In *Violence and the prevention of violence*. London: Praeger Publishers, 47-59.
- Çokluk, Ö., Büyüköztürk, Ş., Şekercioğlu, G. (2016). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve LISREL Uygulamaları*. 4. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Gilbert, P. (2013). *The compassionate mind*. Third Edition. United Kingdom: Constable and Robinson.
- Hergüner, S., (2010) Ölçme Araçlarının Kullanımı İle İlgili Temel Kavramlar. S. Hergüner ve B. Özbaran (Ed.). *Çocuk ve Ergen Psikiyatrisinde Ölçütler ve Ölçekler: Yaygın Gelişimsel Bozukluklar Yıkıcı Davranış Bozuklukları içinde*. İstanbul:Nobel kitabevi, 1-7 <https://www.researchgate.net/publication/281107511> erişim 11.3.2019
- Jansen, H. A. F. M., Yüksel, İ. ve Çağatay, P. (2009). Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı. H. A. F. M. Jansen, S. Üner, F. Kardam (Ed.). *Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet* içinde. Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık, 45-69.
- Kalaycı, Ş. (2009). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. 4. Baskı. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2008). *Günümüzde İnsan ve İnsanlar, Sosyal Psikolojiye Giriş*. 12. Baskı. İstanbul: Sistem Matbaacılık.

- Mikulincer, M. ve Shaver, P. R. (2004). Security-based self-representations in adulthood. Contents and Processes. W. S. Rholes ve J. A. Simpson (Ed.) *Adult attachment: Theory, research, and clinical implications*. New York: The Guilford Press. 159-195.
- Mikulincer, M. ve Shaver, P. R. (2007). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change*. New York: The Guilford Press.
- Moses, R.(1996). Cogito Şiddet. A. Kul (çev.). Şiddet Nerede Başlıyor? İstanbul: Yapı Kredi Yayınları Özel Sayı 6-7, 23-27.
- Neff, K. D. (2008). Self-compassion: Moving beyond the pitfalls of a separate self-concept. J.Bauer ve H. A. Wayment (Eds.) *Transcending Self-Interest: Psychological Explorations of the Quiet Ego* in. Washington DC: APA Books, 95-105.
- Neff, K. D. ve Dahm, K. A. (2015). Self-compassion: What it is, what it does, and how it relates to mindfulness. B. D. Ostafin, M. D. Robinson, B. P. Meier, (Eds.). In *Handbook of mindfulness and self-regulation*. ebook 121-137. DOI: 10.1007/978-1-4939-2263-5_10.
- Offenhauer, P. ve Buchalter A. (2011) . Teen dating violence: A literature review and annotated bibliography. United States: A Report Prepared by the Federal Research Division. <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/grants/235368.pdf>
- Özdamar, K. (2004). *Paket programlar ile İstatistiksel Veri Analizi*. 5. Baskı Eskişehir: Kaan Yayınları.
- Öztürk, M., O., Uluşahin, A. (2008). *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları I*. 11. Baskı. Ankara: Nobel Tıp Kitabevleri.
- Savaşır, I. ve Şahin, N. H. (1997). *Bilişsel-Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler*: Özyurt Matbaacılık
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenilirlik ve Geçerlilik*. Ankara: Seçkin. Kitabevleri.
- Şenocak, M. Ş. (2009). *Klinik Biyoistatistik*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri,

Şimşek, Ö. F. (2007). Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş: (Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları). İstanbul: Ekinoks Yayıncılık.

Yörükan, T. (2011). Bağlanma ve Sonraki Yaşlarda Görülen Etkileri. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. 1. Basım. İstanbul: Kültür Yayınları.

BİLDİRİ VE MAKALELER

Abbondandolo, S.ve Sigal, M. (2018). Self-compassion and proactive coping: Moving beyond ordinary to extraordinary coping. *International Journal of Educational Studies*. 5.1, 21-26.

Adler-Baeder, F., Kerpelman, J. L., Schramm, D. G., Higginbotham, B. ve Paulk, A. (2007). The impact of relationship education on adolescents of diverse backgrounds. *Family Relations*. 56.3, 291-303.

Adıbelli, D., Saçan S. ve Türkoğlu N. (2018). Üniversite öğrencilerinde Şiddet Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi *Anatolian Journal of Psychiatry*. 19.2, 202-209. DOI: 10.5455/apd.274483.

Ainsworth, M. S. (1979). Infant–mother attachment. *American Psychologist*. 34.10, 932-937. <http://dx.doi.org/10.1037/0003-066X.34.10.932> 27.5.2018.

Ainsworth, M. D. S. (1989). Attachments Beyond Infancy. *American Psychologist*. 44, 709-716. DOI:10.1037/0003-066X.44.4.709.

Ainsworth, M. D. S. ve Bowlby, J. (1991). An ethological approach to personality development. *American Psychologist*. 46.4, 333-341.

Akın A. (2009). Self-compassion and Submissive Behavior (Özduyarlık ve Boyun Eğici Davranış), *Eğitim ve Bilim Education and Science*, 34.152,138-147.

Akın A. (2011). Self-Compassion And Self-Deception (Öz-Duyarlık Ve Öz-Aldatma), *Educational Research Association The International Journal of Educational Researchers*. 2.3, 25-33. http://www.eab.org.tr/public/ijer/2/3/ahmet_akin.pdf

- Akın, Ü., Akın, A., ve Abacı, R. (2007). Öz-Duyarlık Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 33.33, 1-10.
- Allan, S. Gilbert, P. (1995). A social comparison scale: psychometric properties and relationship to psychopathology. *Personality and Individual Differences*. 19, 293-299. doi:10.1016/0191-8869(95)00086-L
- Allan, S. ve Gilbert, P. (1997). Submissive behavior and psychopathology. *British Journal of Psychopathology*. 36, 467–488.
- Allan, S. ve Gilbert, P. (2002). Anger and anger expression in relation to perceptions of social rank, entrapment and depressive symptoms. *Personality and individual differences*. 32.3, 551-565.
- Allen, J.P., Marsh, P., McFarland, C., Boykin McElhaney, K., Land, D. J., Jodl, K. M. ve Peck, S. (2002). Attachment and Autonomy as Predictors of the Development of -Social Skills and Delinquency During Midadolescence, *J Consult Clin Psycho*. 70.1, 56–66.
- Allwood, M. A., Bell, D. J.(2008). A preliminary examination of emotional and cognitive mediators in the relations between violence exposure and violent behaviors in youth *Journal of Community Psychology*. 36.8, 989-1007. DOI:10.1002/jcop.20277
- Arielle Scoglio, A., Rudat, D. A., Garvert, D., Jarmolowski, M., Jackson, C., ve Herman, J. L. (2018). Self-compassion and responses to trauma: The role of emotion regulation. *Journal of interpersonal violence*. 33.13, 2016-2036. DOI: 10.1177/0886260515622296.
- Arslandaş, H., Adana, F., Bağcı, S., ve Ayva E. (2012). Hemşirelik ve ebek öğrencilerinin klinik uygulamalarında karşılaştıkları şiddetin boyun eğici davranışlar ve bazı değişkenlerle ilişkisi. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*. 20.1, 53-61.
- Aslan, D., Vefikulucay, D., Zeyneloğlu, S., Erdost, T.ve Temel, F. (2008). Ankara'da İki Hemşirelik Yüksekokulunun Birinci ve Dördüncü Sınıflarından Okuyan Öğrencilerinin Flört Şiddetine Maruz Kalma, Flört İlişkilerinde Şiddet

Uygulama Durumlarının ve Bu Konudaki Görüşlerinin Saptanması Araştırması. Kadın Sorunları Araştırma Merkezi, Hacettepe Üniversitesi. Teknik Rapor, Ankara.

Arslan, Özkan İ., Özen, A. (2008). Öğrenci Hemşirelerde Boyun Eğici Davranışlar ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki, *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*. 7.1,53-58.

Babcock, J. C., Jacobson, N. S., Gottman, J. M., ve Yerington, T. P. (2000). Attachment, emotional regulation, and the function of marital violence: Differences between secure, preoccupied, and dismissing violent and nonviolent husbands. *Journal of family violence*. 15.4, 391-409. DOI:10.1023/A:1007558330501.

Baron, R. M., ve Kenny, D. A. (1986). The moderator–mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*. 51.6, 1173–1182. doi:<https://doi.org/10.1037/0022-3514.51.6.1173>

Bartholomew, K. ve Horowitz, L. (1991). Attachment Styles Among Young Adults: A Test Of A Four Category Model. *Journal of Personality and Social Psychology*. 61, 226-241.

Bayar, Ö., Tuzgöl Dost, M. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Öz-Şefkatin Yordayıcıları Olarak Bağlanma Tarzı ve Algılanan Sosyal Destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 33.3, 689-704. doi: 10.16986/HUJE.2017029306

Beck, A.T., Ward, C.H., Mendelson, M., Mock, J., Erbaugh, J. (1961). An inventory for measuring depression. *Arch Gen Psychiatry*. 4,561-571.

Bell, K. M., Naugle, A.E. (2008). Intimate partner violence theoretical considerations: Moving towards a contextual framework. *Clinical Psychology Review*. 28, 1096-1107. DOI:[10.1016/j.cpr.2008.03.003](https://doi.org/10.1016/j.cpr.2008.03.003)

- Bensimon, M. (2017). Victimization in light of self-compassion: Development towards communal Compassion, *Aggression and Violent Behavior*. 35, 44–51.
- Berger, L., McMakin, D. ve Furman, W. (2005). The Language Of Love: Romantic Relationships In Adolescence, 129-145.
<https://www.researchgate.net/publication/251914691>. 19.5.2018
- Bernier, A. ve Dozier, M. (2002). Assessing Adult Attachment: Empirical sophistication and conceptual bases. *Attachment ve Human Development*. 4.2, 171–179.
- Bettmann, J. E. (2006) Using Attachment Theory To Understand The Treatment Of Adult Depression. *Clinical Social Work Journal*. 34.4, 531-542 DOI: 10.1007/s10615-005-0033-1
- Bettmann, J. (2007). Changes in adolescent attachment relationships as a response to wilderness treatment. *Journal of the American Psychoanalytic Association*. 55.1, 259-265. DOI: 10.1177/00030651070550010103.
- Bilgin, Şahin B., Erbay Dünder, P. (2017). Kadına Yönelik Şiddet ve Yaşam Kalitesi, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*. 18.3, 203-210.
- Blanden, G., Butts, C., Reid, M. ve Keen, L. (2018). Self-Reported Lifetime Violence Exposure and Self-Compassion Associated With Satisfaction of Life in Historically Black College and University Students. *Journal Of Interpersonal Violence*. 1-18. doi:10.1177/0886260518791596.
- Bolt, O. C. (2015). An investigation of mechanisms underlying the association between adult attachment insecurity and romantic relationship dissatisfaction. *Doctoral Dissertation*. Canterbury Christ Church University. United Kingdom.
- Bookwala, J., ve Zdaniuk, B. (1998). Adult attachment styles and aggressive behavior within dating relationships. *Journal of Social Personal Relationships*. 15.2, 175-190.

- Bookwala, J. (2002). The role of own and perceived partner attachment in relationship aggression. *Journal of Interpersonal Violence*. 17.1, 84-100. <https://doi.org/10.1177/0886260502017001006>
- Bowlby, J. (1977). The making and breaking of affectional bonds. I: Aetiology and psychopathology in the light of attachment theory, II: Some principles of psychotherapy. *British Journal of Psychiatry*. 130, 201-210.
- Brenning, K., Soenens, B. ve Braet, C. (2015). Testing the Incremental Value of a Separate Measure for Secure Attachment Relative to a Measure for Attachment Anxiety and Avoidance A Study in Middle Childhood and Early Adolescence. *European Journal of Psychological Assessment*. 33.1,5-13 DOI: 10.1027/1015-5759/a000264.
- Bretherton I. (1992). The Origins of Attachment Theory, *Developmental Psychology*. 28.5,759-775. DOI: 10.1037/0012-1649.28.5.759.
- Brown, M. J., Serovich, J. M. ve Kimberly, J. A. (2016). Depressive symptoms, substance use and partner violence victimization associated with HIV disclosure among men who have sex with men. *AIDS and Behavior*. 20.1, 184-192. DOI: 10.1007/s10461-015-1122-y
- Buss, D. M. ve Craik, K. H. (1986). Acts, dispositions, and clinical assessment: The psychopathology of everyday conduct. *Clinical Psychology*. 6, 387-406.
- Cantazaro, A., ve Wei, M. (2010). Adult attachment, dependence, self-criticism, and depressive symptoms: A test of a mediational model. *Journal of Personality*. 78.4, 1135-1162.
- Carnelley, K. B., Pietromonaco, P. R. ve Jaffe, K. (1994). Depression, working models of others, and relationship functioning. *Journal of personality and social psychology*. 66.1, 127-140.
- Castilho, P., Pinto-Gouveia, J., Amaral, V. ve Duarte, J. (2014). Recall of threat and submissiveness in childhood and psychopathology: The mediator effect of self-criticism. *Clinical psychology & psychotherapy*. 21.1, 73-81.

- Cleveland, H. H., Herrera, V. M. ve Stuewig, J. (2003). Abusive males and abused females in adolescent relationships: Risk factor similarity and dissimilarity and the role of relationship seriousness. *Journal of Family Violence*. 18.6, 325-339.
- Craparo, G., Gori, A., Petruccelli, I., Cannella, V. ve Simonelli, C. (2014). Intimate partner violence: relationships between alexithymia, depression, attachment styles, and coping strategies of battered women. *J Sex Med*. 11.6, 1484–1494. DOI: 10.1111/jsm.12505.
- Cutter-Wilson, E. ve Richmond, T. (2011). Understanding teen dating violence: practical screening and intervention strategies for pediatric and adolescent healthcare providers. *Current opinion in pediatrics*, 23.4, 379-383.
- Çalışır M. (2009). Yetişkin Bağlanma Kuramı ve Duygulanım Düzenleme Stratejilerinin Depresyonla İlişkisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 1, 240-255.
- Çelik, E. ve İskender, M. (2015). Ambivalent Sexism, Submissive Behaviors, and Positive and Negative Affect as Predictor of Marital Adjustment. *International Journal of Educational Researchers*. 6.3, 1-14.
- Çetin H.(2011).The Validity and Reliability for the Adolescents' Attitudes toward Violence Scale, *Elementary Education Online*, 10.1, 68-79. <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Çolakkadioğlu, O., Akbaş, T. ve Karabulut Uslu, S. K. (2017). Comparison between Couple Attachment Styles, Stress Coping Styles and Self-esteem Levels. *Universal Journal of Educational Research*. 5.12A,176-187. doi: 10.13189/ujer.2017.051324.
- Delevi R., Sökmez, A. B., Avcı, D. (2018). Technology Use, Attachment Styles, And Gender Roles in The Dissolution Of Romantic Relationships in Turkey. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. 7. 2, 1020-1033.
- Demirli Yıldız, A., Çokamay, G. ve Artar, M. (2017). Romantic Relationship Satisfaction Levels of Female University Students in Turkey: Examining

through Attachment Dimensions, Perceived Abuse in Relationship and Future Time Orientation of Relationship. *Bartın University Journal of Faculty of Education*. 6.1,365-384. Doi: 10.14686/buefad.285018.

Denhof, M. ve Spinaris, C. (2014). The Violence Injury and Death Exposure Scale (VIDES). Desert Waters Correctional Outreach.

Deniz, M. E., Kesici, Ş.ve Sümer, A. S.. (2008). The Validity And Reliability of The Turkish Version of The Self-Compassion Scale. *Social Behavior and Personality*. 36.9, 1151-1160.

Deniz, M. E., Sümer, A. S. (2010). Farklı Öz-anlayış Düzeylerine Sahip Üniversite Öğrencilerinde Depresyon, Anksiyete ve Stresin Değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*. 35.158, 115-127.

Deniz, M. E., Arslan, C., Özyeşil, Z. ve İzmirli, M. (2012). Öz-Anlayış, Yaşam Doyumu, Negatif Ve Pozitif Duygu: Türk ve Diğer Ülke Üniversite Öğrencileri Arasında Bir Karşılaştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 12.23, 428 – 446.

Devries, K. M., Mak, J. Y., Bacchus, L. J., Child, J. C., Falder, G., Petzold, M. ve Watts, C. H. (2013). Intimate partner violence and incident depressive symptoms and suicide attempts: a systematic review of longitudinal studies. *PLOS Medicine*. 10.5, 1-11.

Dikmen, Y., Yılmaz, D. ve Yıldırım Usta, Y. (2017). Examining the association between submissive behaviors and perceived social support in nursing students. *European Journal of Therapeutics*. 23.1, 12-19. DOI: 10.5152/EurJTher.2017.02021.

Dillon G, Hussain R, Loxton D, Rahman S .(2013). Mental and Physical Health and Intimate Partner Violence against Women: A Review of the Literature. *International Journal of. Family Medicine*. 1-15. DOI: 10.1155/2013/313909.

Dilmaç, B., Deniz, M., Deniz, M. E. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Öz-Anlayışları İle Değer Tercihlerinin İncelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*. 7. 18, 9-24.

- Doumas, D. M., Pearson, C. L., Elgin, J. E. ve McKinley, L. L. (2008). Adult attachment as a risk factor for intimate partner violence. *Journal of Interpersonal Violence*. 23.5, 616-634.
- Dutton, M. A., Hohnacker, L. C., Halle, P. M. ve Burghardt, K. J. (1994). Traumatic responses among battered women who kill. *Journal of Traumatic Stress*, 7.4, 549-564.
- Dutton, D. G., Van Ginkel, C. ve Starzomski, A. (1995). The role of shame and guilt in the intergenerational transmission of abusiveness. *Violence and victims*. 10.2, 121-131.
- Ercan, İ. ve Kan, İ. (2004). Ölçeklerde geçerlik ve güvenirlik. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*. 30.3, 211-216.
- Kemph, J. P. (1969). Erik H. Erikson. Identity, youth and crisis. New York: W. W. Norton Company, 1968. Book Review. *Behavioral Science*. 14.2, 154-159. DOI: 10.1002/bs.3830140209.
- Erşanlı, K., Yılmaz, M., Özcan, K. (2013). Algılanan Duygusal İstismar Ölçeği (Adiö): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32.1.
- Exner-Cortens, D., Eckenrode, J. ve Rothman, E. (2013). Longitudinal associations between teen dating violence victimization and adverse health outcomes. *Pediatrics*. 131.1, 71-78.
- Feldman, SS ve Gowen, LK (1998). Conflict Negotiation Tactics in Romantic Relationships in High School Students. *Journal of Youth and Adolescence*. 27.6, 691-717.
- Fernández-González, L., Calvete, E. ve Orue, I. (2017). The Acceptance of Dating Violence scale (ADV): Psychometric properties of the Spanish version *Psicothema*. 29.2, 241-246 doi: 10.7334/psicothema2016.229.
- Flannery, D. J., Singer, M. I. ve Wester, K. L. (2001). Violence exposure, psychological trauma, and suicide risk in a community sample of dangerously

violent adolescents. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*. 40.4, 435-442.

Flannery, D. J., Wester, K. L. ve Singer, M. I. (2004). Impact of exposure to violence in school on child and adolescent mental health and behavior. *Journal of Community Psychology*. 32.5, 559-573 DOI 10.1002/jcop.20019

Ford-Gilboe, M., Wathen, C. N., Varcoe, C., MacMillan, H. L., Scott-Storey, K., Mantler, T. ve Perrin, N. (2016). Development Of A Brief Measure Of Intimate Partner Violence Experiences: The Composite Abuse Scale (Revised)–Short Form (CASR-SF). *BMJ Open*. 6.12, 1-13. DOI:10.1136/bmjopen-2016-012824

Foshee, V., Bauman, K., Linder, F., Rice, J. ve Wilcher, R. (2007). Typologies of adolescent dating violence identifying typologies of Adolescent Dating Violence Perpetration. *Journal of Interpersonal Violence*. 22.5, 498-519.

Fraley, R. C., Waller, N. G. ve Brennan, K. A. (2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*. 78, 350–365.

Fraley, R. C. ve Shaver, P. R. (2000). Adult romantic attachment: Theoretical developments, emerging controversies, and unanswered questions. *Review of General Psychology*. 4, 132-154.

Furman, W. (2002). The emerging field of adolescent romantic relationships. *Current Directions in Psychological Science*. 11, 117-180.

Baştuğ, G., Akandere, M. ve Aydın, A. (2014). Ergenlerde Boyun Eğici Davranış Yöneliminin Egzersize Bağlı İncelenmesi. *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 1, 17-23.

Gilbert P. ve Allan S. (1994). Assertiveness, submissive behavior and social comparison. *British Journal of Clinical Psychology*. 33, 295-306. DOI:10.1111/j.2044-8260.1994.tb01125.x.

Gilbert, P., Cheung, M. S. P., Grandfield, T., Campey, F. ve Irons, C. (2003). Recall

of threat and submissiveness in childhood: Development of a new scale and its relationship with depression, social comparison and shame. *Clinical Psychology & Psychotherapy*. 10.2, 108-115.

Gilbert, P. ve Irons, C. (2004). A pilot exploration of the use of compassionate images in a group of self-critical people. *Memory*.12.4, 507-516. DOI:10.1080/09658210444000115

Gilbert, P. ve Procter, S. (2006). Compassionate Mind Training for People with High Shame and Self-Criticism: Overview and Pilot Study of a Group Therapy Approach. *Clinical Psychology & Psychotherapy*. 13.6, 353-379. DOI:10.1002/cpp.507

Gilchrist, G., Hegarty, K., Chondros, P., Herrman, H., ve Gunn, J. (2010). The association between intimate partner violence, alcohol and depression in family practice. *BMC family practice*. 11.72, 1-10.

Gormley, B. (2005). An adult attachment theoretical perspective of gender symmetry in intimate partner violence. *Sex Roles*. 52.11, 785-795.

Gormley, L. ve Lopez, G. (2010). Psychological abuse perpetration in college dating relationships contributions of gender, stress, and adult attachment orientations. *Journal of Interpersonal Violence*. 25.2, 204-218.

Grossmann, K. E., Grossmann, K., Winter, M. ve Zimmermann, P. (2002). Attachment relationships and appraisal of partnership: From early experience of sensitive support to later relationship representation. *Paths to successful development*, 73-105. DOI:10.1017/CBO9780511489761.004.

Gupta, S. ve Mishra, J. (2016). Mindlessness, Submissive Behavior And Thought Suppression: A Perceptual Buffering Of Self-Compassion To Psychological Vulnerabilities Among Indians. *Journal Depress Anxiety*. 5.4, 1-6 DOI: 10.4172/2167-1044.1000246.

Güler, N., Tel, H. ve Özkan Tuncay, F. (2005). Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakışı. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*. 27.2, 51–56.

- Hamamcı, Z. ve Esen Çoban, A. (2010). Dysfunctional relationship beliefs of late adolescence in adjustment to university. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 2, 300–304.
- Hamberger, L. K., Guse, C., Boerger, J., Minsky, D., Pape, D. ve Folsom, C. (2004). Evaluation of a Health Care Provider Training Program, to Identify and Help Partner Violence Victims. *Journal of Family Violence*. 19.1, 1-11.
- Haskan, Ö. ve Yıldırım, İ. (2012). Şiddet Eğilimi Ölçeği'nin Geliştirilmesi Development of Violence Tendency Scale. *Eğitim ve Bilim*. 37.163, 165-177.
- Hazan, C. ve Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*. 52, 511- 524.
- Hazan, C. ve Shaver, P. R. (1990). Love and work: An attachment theoretical perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*. 59, 270-280.
- Hegarty, K., Sheehan, M. ve Schonfeld, C. (1999). A Multidimensional Definition of Partner Abuse: Development and Preliminary Validation of the Composite Abuse Scale *Journal of Family Violence*. 14. 4, 399-415.
- Hegarty, K. L. ve Bush, R. (2002). Prevalence and associations of partner abuse in women attending general practice: a cross-sectional survey. *Australian And New Zealand Journal Of Public Health*. 26.5, 437-442.
- Hegarty, K., Bush, R. ve Mary, S. (2005). The composite abuse scale: further development and assessment of reliability and validity of a multidimensional partner abuse measure in clinical settings. *Violence and Victims*. 20. 5, 529-547
- Hisli N. (1988). Beck Depresyon Envanterinin geçerliliği üzerine bir çalışma, *Psikoloji Dergisi*. 6, 118-22.
- Hisli N. (1989). Beck Depresyon Envanterinin üniversite öğrencileri için geçerliliği, güvenirliği. *Psikoloji Dergisi*. 7.23, 3-13.
- Hisli Şahin, N., Yaka, A.İ. (2010). Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri'nin (YİYE-I), Kendilik Algısı, Olumsuz Otomatik Düşünceler ve Psikopatolojik

Belirtiler Bağlamında İncelenmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*. 13.26, 64-76.

Holtzworth-Munroe, A., Smutzler, N. ve Bates, L. (1997). A brief review of the research on husband violence Part III: Sociodemographic factors, relationship factors, and differing consequences of husband and wife violence. *Aggression and Violent Behavior*. 2.3, 285-307.

Hünler, O. S., Gençöz, T. (2003). Boyun Eğici Davranışlar ve Evlilik Doyumu İlişkisi: Algılanan Evlilik Problemleri Çözümünün Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*. 18.51, 99 – 108.

Irons, C. (2007). Early parental rearing, attachment relating, self-attacking, self-compassion and their relationship to depression symptomology in undergraduate students. *Doctoral dissertation*, University of Sheffield England.

Játiva, R. ve Cerezo, M. A. (2014). The mediating role of self-compassion in the relationship between victimization and psychological maladjustment in a sample of adolescents. *Child Abuse and Neglect*. 38.7, 1180–1190.

Kapçı, E. G. ve Hamamcı, Z. (2010). The Relationship Between Family Dysfunction and Psychological Symptomatology: The Meditating Role of Early Maladaptive Schemas. *Turkish Journal of Clinical Psychiatry*. 13.3, 127-136.

Karabacak, A., Kodan, Çetinkaya, S.(2015). Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Kabul Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*. 1.1, 13-21.

Kaya, F. ve Bilgin, H. (2012). Şiddete Maruz Kalma Ölçekleri Türkçe Uyarlaması: Lise öğrencilerinde geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*. 13,151-157.

Kaya, M., Güneş, G., Kaya, B. ve Pehlivan, E. (2004).. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*. 5, 5-10.

Kepir-Savoly, D., Ulaş, Ö. ve Demirtaş-Zorbaz, S. (2014).Üniversite Öğrencilerinin Çiftler Arası Şiddeti Kabul Düzeylerini Etkileyen Etmenler. *Turkish*

- Kesner, J. E. ve McKenry, P. C. (1998). The role of childhood attachment factors in predicting male violence toward female intimates. *Journal of Family Violence*. 13.4, 417-432.
- Kılınçer, A. S. ve Tuzgöl Dost, M. (2013). Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği'nin geliştirilmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*. 4.1, 15-32.
- Kılınçer, A. S. ve Tuzgöl Dost, M. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Algıladıkları İstismar, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5.42, 160-172.
- Kocayörük E., Şimşek Ö.F. (BT). Ergenlerde Anne-Baba Bağlanması ile İyi Oluş İlişkisinde Benlik Saygısının Aracılık Etkisi, <https://www.researchgate.net/publication/268377293> ERİŞİM 22.5. 2018
- Korver-Nieberg, N., Berry, K., Meijer, C. J. ve Haan, L. (2014). Adult attachment and psychotic phenomenology in clinical and non-clinical samples: A systematic review. *Psychology and Psychotherapy*. 87.2, 127–154.
- Kowal J., McWilliams, L. A., Pe'loquin, K., Wilson, K. G., Henderson, P. R. ve Fergusson, D. A. (2015). Attachment insecurity predicts responses to an interdisciplinary chronic pain rehabilitation program. *Journal of Behavioral Medicine*. 38.3, 518–526. DOI: 10.1007/s10865-015-9623-8.
- Körner A., Coroiu, A., Copeland, L., Gomez-Garibello, C., Albani, C., Zenger M. ve Brahler, E. (2015). The Role of Self-Compassion in Buffering Symptoms of Depression in the General Population. *PLOS One*. 10.10, 1-14. DOI:10.1371/journal.pone.0136598.
- Kumcağız, H., Orak, O. S. ve Şahin, C. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Algıladıkları İstismarı Yordamada Algılanan Anne Baba Tutumları ve Boyun Eğici Davranışlar. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 7.2, 389-399.

- Küçükarslan M. ve Gizir C.A. (2014).Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişki İnançlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 5.42, 148-159.
- Lara, L. ve López-Cepero, J. (2018). Psychometric properties of the Dating Violence Questionnaire: Reviewing the evidence in Chilean youths. *Journal of interpersonal violence*. 1-20. DOI: 10.1177/0886260518760612.
- Lawson, D. M. ve Brossart, D. F. (2009). Attachment, Interpersonal Problems, and Treatment Outcome in Group Therapy for Intimate Partner Violence. *Psychology of Men & Masculinity*. 10.4, 288–30. DOI: 10.1037/a0017043.
- Leary, M. R., Tate, E. B., Adams, C. E., Batts Allen, A. ve Hancock, J. (2007). Self-compassion and reactions to unpleasant self-relevant events: The implications of treating oneself kindly. *Journal of Personality and Social Psychology*. 92.5, 887-904. DOI:10.1037/0022-3514.92.5.887.
- Levesque, C., Lafontaine, M. F., Bureau, J. F., Cloutier, P. ve Dandurand, C. (2010). The Influence of Romantic Attachment and Intimate Partner Violence on Non-Suicidal Self-Injury in Young Adults. *Journal of Youth And Adolescence*. 39.5, 474–483. DOI: 10.1007/s10964-009-9471-3
- Loeber, R. ve Stouthamer-Loeber, M. (1998). Development of juvenile aggression and violence: Some common misconceptions and controversies. *American psychologist*. 53,2, 242-259.
- López-Cepero, J., Fabelo, H.E., Rodríguez-Franco, L. ve Rodríguez-Díaz, F. J. (2016). The Dating Violence Questionnaire: Validation of the Cuestionario de Violencia de Novios Using a College Sample From the United States. *Violence and Victims*. 31 .3, 438-456. DOI:10.1891/0886-6708.VV-D-14-00077.
- Loxton, D., Powers, J., Fitzgerald, D., Forder, P., Anderson, A., Taft, A. ve Hegarty K. (2013). The Community Composite Abuse Scale: reliability and validity of a measure of intimate partner violence in a community survey from the ALSWH. *Journal of Women's Health, Issues & Care*. 2.4, 1-7 DOI:10.4172/2325-9795.1000115.

- Magdol, L., Moffitt, T. E., Caspi, A. ve Silva, P. A. (1998). Developmental antecedents of partner abuse: a prospective-longitudinal study. *Journal of abnormal psychology*. 107.3, 375-389.
- Mapalad, M. S. ve Psych, M. A. (2014). Satisfaction in romantic relationship among adolescents: Inputs to guidance program. *Asia Pacific Journal of Multidisciplinary Research*. 2.2, 58-65.
- Mayda, A. S., Gerçek, Ç. G., Güneş, C., Hüseyinoğlu, A., Güler, M. B. ve Yıldırım, A. (2009). Tıp fakültesi öğrencilerinde depresif belirti sıklığının demografik özellikler, sigara, alkol, madde kullanımı, baskın el ve şiddete maruz kalma ile ilişkisi. *TÜBAV Bilim Dergisi*. 2.4, 476-483.
- Meredith, P.J., Strong, J.ve Feeney, J.A. (2007). Adult attachment variables predict depression before and after treatment for chronic pain. *European Journal of Pain*. 11, 164-170. DOI:10.1016/j.ejpain.2006.01.004
- Mikulincer, M. ve Shaver, P. R. (2012). An attachment perspective on psychopathology. *World Psychiatry*. 11.1, 11-5.
- Miller, E., Decker, M., Reed, E., Raj, A., Hathaway, J. ve Silverman, J. (2007). Male partner pregnancy-promoting behaviors and adolescent partner violence: findings from a qualitative study with adolescent females. *Ambulatory Pediatrics*. 7.5, 360-366.
- Miron, L. R., Orcutt, H. K., Hannan, S. M. ve Thompson, K. L. (2014). Childhood abuse and problematic alcohol use in college females: The role of self-compassion. *Self and Identity*. 13.3,364–379 DOI:10.1080/15298868.2013.836131.
- Mohr, A. (2006). Family variables associated with peer victimization: Does family violence enhance the probability of being victimized by peers?. *Swiss Journal of Psychology*. 65.2, 107-116.
- Moreira, H., Carona, C., Silva, N., Nunes, J. ve Canavarro, M. C. (2016). Exploring the link between maternal attachment-related anxiety and avoidance and mindful parenting: The mediating role of self-compassion. *The British*

Psychological Society Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice. 89.4, 369-384. DOI:10.1111/papt.12082

Morley, R. H. (2015). Violent criminality and self-compassion. *Aggression and Violent Behavior*. 24, 226–240.

Morley, R. M., Terranova, A. V., Cunningham, S. N. ve Kraft, G. (2016). Self-Compassion and Predictors of Criminality *Journal Of Aggression, Maltreatment & Trauma*. 25.5, 503–517. DOI:10.1080/10926771.2015.1107170

Moss, B. F. ve Schwebel, A. I. (1993). Defining intimacy in romantic relationships. *Family Relations*. 42.1, 31-37.

Najafizadeh, A., Samaeelvand, N., Yousefi, H., Parhizgari, M., Keiaei, M. (2015). A comparison between the attachment styles and Mate-selection criteria in Urban and rural girls. *International Letters of Social and Humanistic Sciences*. 47, 1-9 DOI:10.18052/www.scipress.com/ILSHS.47.1

Neff, K. (2003a). Self-Compassion: An Alternative Conceptualization of a Healthy Attitude Toward Oneself. *Self and Identity*. 2.2, 85–101. DOI:10.1080/15298860309032

Neff, K. (2003b). The Development and Validation of a Scale to Measure Self-Compassion. *Self and Identity*. 2.3, 223–250. DOI:10.1080/15298860309027

Neff, K. D., Hsie Y. ve DeJitterat, K. (2005). Self-compassion, Achievement Goals, and Coping with Academic Failure. *Self and Identity*. 4.3, 263-287. DOI:10.1080/13576500444000317

Neff, K.D. and M. Pittman.(2010). Self-compassion and Psychological Resilience Among Adolescents and Young Adults. *Self and Identity*. 9.3, 225-240, DOI:10.1080/15298860902979307

Neff, K. D. ve McGehee, P. (2010). Self-compassion and psychological resilience among adolescents and young adults. *Self Identity*. 9.3, 225-240.

Neff, K. D. ve Beretvas, S. N. (2013). The role of self-compassion in romantic

relationships. *Self and Identity*. 12.1, 78-98.

Neff, K. D., Rude, S. S. ve Kirkpatrick, K. L. (2007). An examination of self-compassion in relation to positive psychological functioning and personality traits. *Journal of research in personality*. 41, 908-916.

Neff, K.D., ve Vonk, R. (2009). Self-compassion versus global self-esteem: Two different ways of relating to oneself. *Journal of Personality*. 77.1, 23-50. DOI:10.1111/j.1467-6494.2008.00537.x.

O'Keeffe, N. K., Brockopp, K. ve Chew, E. (1986). Teen dating violence. *Social Work*. 31.6, 465-468.

O'Connor, L. E., Berry, J. W., Weiss, J. ve Gilbert, P. (2002). Guilt, fear, submission, and empathy in depression. *Journal of affective disorders*. 71.1-3, 19-27.

Özen, D. S. (2006). Ergenlerde Akran Zorbalığına Maruz Kalmanın Yaş, Çocuk Yetiştirme Stilleri ve Benlik İmgesi ile İlişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*. 21.58, 77-94.

Özerkmen, N. (2012). Toplumsal Bir Olgu Olarak Şiddet. *Akademik Bakış Dergisi*. 28, 1-19.

Özmen, S. K. (2004). Aile İçinde Öfke ve Saldırganlığın Yansımaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*,. 37.2, 27-39.

Özyeşil, Z., Arslan, C., Kesici, Ş. ve Deniz, M. E. (2011). Bilinçli Farkındalık Ölçeği'ni Türkçeye Uyarlama Çalışması. *Eğitim ve Bilim*. 36.160, 224-235

Page, AZ. ve İnce, M. (2008). Aile İçi Şiddet Konusunda Bir Derleme. *Türk Psikoloji Yazıları*. 11.22, 81-94.

Peker, A., Eroğlu, Y. ve Çitemel, N. (2012). Boyun eğici davranışlar ile siber zorbalık ve siber mağduriyet arasındaki ilişkide cinsiyetin aracılığının incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 9.1, 205-221.

Pepping, C. A., Davis, P.J., O'Donovan, A. ve Pal, J. (2014). Individual Differences

in Self-Compassion: The Role of Attachment and Experiences of Parenting in Childhood. *Self and Identity*. DOI: 10.1080/15298868.2014.955050

Porrúa-García, C., Rodríguez-Carballeira, Á., Escartín, J., Gómez-Benito, J., Almendros, C. ve Martín-Peña, J. (2016). Development and validation of the scale of psychological abuse in intimate partner violence (EAPA-P) *Psicothema*. 28. 2, 214-221 DOI: 10.7334/psicothema2015.197.

Presaghi, F., Manca, M., Rodríguez-Franco, L. ve Curcio G. (2015). A Questionnaire for the Assessment of Violent Behaviors in Young Couples: The Italian version of Dating Violence Questionnaire (DVQ). *PLOS One*. 10.5, 1-12 DOI: 10.1371/journal.pone.0126089.

Raque-Bogdan, T. L., Ericson, S.K., Jackson, J., Martin, H. M. ve Bryan, N. A. (2011). Attachment and Mental and Physical Health: Self-Compassion and Mattering as Mediators. *Journal of Counseling Psychology*. 58.2, 272–278. DOI: 10.1037/a0023041.

Rickert, V., Wiemann, C. Vaughan, R. ve White, J. (2004). Rates and risk factors for sexual violence among an ethnically diverse sample of adolescents. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*. 158.12, 1132-1139.

Reis, S. ve Grenyer, B.F. (2004). Fearful attachment, working alliance and treatment response for individuals with major depression. *Clinical Psychology & Psychotherapy*. 11.6, 414-424.

Rodríguez-Franco, L., López-Cepero, B. J., Rodríguez Díaz, F. J., Bringas Molleda, C., Bellerín, A. ve Pineda, C. E. (2010). Validation of the Dating Violence Questionnaire, DCQ (Cuestionario de Violencia Entre Novios, Cuvino) Among Spanish-Speaking Youth: Analysis of Results in Spain, Mexico and Argentina. *Annuary of Clinical and Health Psychology*. 6, 43-50.

Rosen, M. M. (2013). Relationship between insecure attachment, mediators and depression. *Doctoral Dissertation*, Canterbury Christ Church University, United Kingdom.

- Runtz, M., Godbout, N., Briere, J. ve Slater, V. S. (November 7-13 2013). Sexual Submissiveness and Dominance in Intimate Relationships: The Role of Cumulative Trauma and Attachment. Conference: ISTSS 2013, At Philadelphia, PA. <https://www.researchgate.net/publication/258910635>.
- Sabatelli, R. N. (1988). Exploring relationship satisfaction: a social exchange perspective on the interdependence between theory, research, and practice. *Family Relations*. 37.2, 217-222.
- Sabri, B., Renner, L. M., Stockman, J. K., Mittal, M. ve Decker, M. R. (2014). Risk factors for severe intimate partner violence and violence-related injuries among women in India. *Women & Health*. 54.4, 281-300.
- Samaie, G. ve Farahani, H. A. (2011). Self-compassion as a moderator of the relationship between rumination, self-reflection and stress. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 30, 978-982.
- Saraç, A., Hamamcı, Z., Güçray, S. (2015). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunun yordanması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 5.43, 69-81.
- Sarı T. ve Korkut Owen F. (2016) Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançların ve Bağlanma Boyutlarının İlişki Doyumu Üzerindeki Yordayıcı Rolünün İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 37, 204-216.
- Selçuk, E., Günaydın, G., Sümer, N. ve Uysal, A. (2005). Yetişkin bağlanma boyutları için yeni bir ölçüm: Yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri-II'nin Türk örnekleminde psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8.16, 1-13.
- Selçuk, E., Günaydın, G., Sümer, N., M. Harma, S.Salman, C. Hazan, B. Doğruyol ve Öztürk, A. (2010). Self-reported romantic attachment style predicts everyday maternal caregiving behavior at home. *Journal of Research in Personality*. 44, 544-549. DOI: 10.1016/j.jrp.2010.05.007
- Set, Z., Şimşek, Ö. F. ve Altınok, A. (2016). The Mediator Role of Internalized

- Homophobia and Self-Compassion on the Link between Attachment Styles and Depression in Lesbian, Gay and Bisexual Individuals. *The International Journal of Human Behavioral Science*. 2.2, 8-25.
- Sezer, Ö. (2008). Çiftler arası şiddeti kabul ölçeği' nin Türkçe' ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 9.16, 1-15.
- Shaver, P. R. ve Mikulincer, M. (2002). Attachment-related psychodynamics. *Attachment & Human Development*. 4.2, 133-161.
- Shaver, P. R. ve Mikulincer, M. (2009). An overview of adult attachment theory. J. H. Obegi ve E. Berant (Ed.) *Attachment theory and research in clinical work with adults*. The Guilford Press.17-45.
- Stackert, R. A. ve Bursik, K. (2003). Why am I unsatisfied? Adult attachment style, gendered irrational relationship beliefs, and young adult romantic relationship satisfaction. *Personality and individual differences*.34.8, 1419-1429.
- Subaşı N, Akın, A. (2003). Kadına yönelik şiddet; nedenleri ve sonuçları. Hacettepe Üniversitesi Yayınları. Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi (HÜKSAM) Toplumsal cinsiyet, sağlık ve kadın. 231-47. http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/kadina_yon_siddet.pdf
- Sümer, N. (2006). Yetişkin bağlanma ölçeklerinin kategoriler ve boyutlar düzeyinde karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Dergisi*. 21.57, 1-24
- Şahin, N. H. ve Şahin, N. (June 1992,). Adolescent guilt, shame, and depression in relation to sociotropy and autonomy. In *The World Congress of Cognitive Therapy, Toronto*. 17-21.
- Şahin, N. H. ve Yaka, A. İ. (2010). Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri'nin (YİYE-I), Kendilik Algısı, Olumsuz Otomatik Düşünceler ve Psikopatolojik Belirtiler Bağlamında İncelenmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*. 13.26, 64-76.
- Tanaka, M., Wekerle, C., Schmuck, M. L., Paglia-Boak A. ve The MAP Research Team. (2011). The Linkages Among Childhood Maltreatment, Adolescent Mental Health, and Selfcompassion in Child Welfare Adolescents. *Child*

Abuse and Neglect. 35.10, 887-898.

Türk Dil Kurumu. (2017). Güncel Türkçe Sözlük. Türk Dil Kurumu. <http://www.tdk.org.tr/> Erişim tarihi 5.11.2019.

Terzi Ş. ve Cihangir Çankaya, Z. (2009). Bağlanma Stillerinin Öznel İyi Olmayı Ve Stresle Başa Çıkma Tutumlarını Yordama Gücü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi.* 4.31, 1-11.

Terzioğlu, F., Gönenç, İ. M., Özdemir, F., Güvenç, G., Kök, G., Sezer Yılmaz, N. ve Demirtaş Hiçyılmaz, B. (2016). Flört Şiddeti Tutum Ölçeği Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi.* 19.4, 225-232.

Tesh, M., Learman, J. ve Pulliam, R. M. (2015). Mindful Self-Compassion Strategies for Survivors of Intimate Partner Abuse. *Mindfulness.* 6.2, 192-201.

Uluocak, Ş., Gökulu, G., Bilir, O., Karacık, N. E., Özbay, D. (2014). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Kadına Yönelik Şiddet. *Paradigma Akademi.* 20-24.

Ulusoy, M., Sahin, N. H. ve Erkmen, H. (1998). The Beck Anxiety Inventory: Psychometric Properties. *Journal of Cognitive Psychotherapy.* 12.2, 163-172.

Uysal, R. (2014). Life Satisfaction And Self-Compassion: A Structural Equation Modelling. *International Journal of Current Research.* 6.6, 7251-7256

Uzgören, N., Kara, H., Uzgören, E. (2015). Yöneticilerde Boyun Eğici Davranış Eğilimlerinin Chain Analizi İle İncelenmesi: Yönetici Adayı Öğrenciler Üzerine Bir Araştırma. *Ekev Akademi Dergisi.* 61, 451-462 Eıssn:2148-0710 - Pıssn:1301-6229, Erişim 10.11.19.

Vahip, I. ve Doğan Avşargil, Ö. (2006). Aile İçi Fiziksel Şiddet ve Kadın Hastalarımız. *Türk Psikiyatri Dergisi.* 17.2,107-114.

Valdez, C. E. ve Lilly, M. M. (2016). Self-Compassion and Trauma Processing Outcomes Among Victims of Violence. *Mindfulness.* 7,329–339 DOI: 10.1007/s12671-015-0442-3

- Vettese, L. C., Dyer, C. E., Li, W. L. ve Wekerle, C. (2011). Does self-compassion imitigate the association between childhood maltreatment and later emotion regulation difficulties? A preliminary investigation. *International Journal of Mental Health and Addiction*. 9.5, 480–491. DOI: 10.1007/s11469-011-9340-7.
- Waters, E., Merrick, S., Treboux, D., Crowell, J. ve Albersheim, L. (2000). Attachment Security in Infancy and Early Adulthood: A Twenty-Year Longitudinal Study. *Child Development*, 71.3, 684-689.
- Wei, M., Liao, K. Y., Ku T.Y. ve Shaffer, P. A. (2011). Attachment, Self-Compassion, Empathy, and Subjective Well-Being Among College Students and Community Adults. *Journal of Personality*. 79.1,191-221. DOI: 10.1111/j.1467-6494.2010.00677.
- WHO. (2002). *World report on violence and health*. Geneva: Krug E.G., L.L. Dahlberg, J.A. Mercy. <http://www.who.int/topics/violence/en/> (Erişim Tarihi 2 Haziran 2019).
- WHO. (2005). *WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women: Initial results on prevalence, health outcomes and women's responses*. <https://www.who.int/reproductivehealth/publications/violence/24159358X/en/>
- WHO. (2005). Adressing violence against women and achieving the millennium development goals. Geneva: World Health Organization. https://www.who.int/gender-equityrights/knowledge/who_fch_gwh_05_1/en/
- WHO. (2014). Global status report on violence prevention 2014 https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/status_report/2014/en/ (Erişim tarihi 10.01.2019).
- Yıldırım, İ. (2004). Lise Öğrencilerinde Boyun Eğici Davranışların Yaygınlığı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 26, 220-228.
- Yount, K. M., Pham, H. T., Minh, T. H., Krause, K. H., Schuler, S. R., Anh, H. T., VanderEnde, K. ve Kramer, M. R. (2014). Violence in Childhood, Attitudes About Partner Violence, and Partner Violence Perpetration Among Men in Vietnam. *Annals of epidemiology*. 24.5, 333-339.

Yumuşak, A. ve Şahin, R. (2014). Flörtte Şiddete Yönelik Tutum Ölçeklerinin ve Güvenirlilik ve Geçerlik Çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 13.49, 233-252.

Zeller, M., Yuval, K., Nitzan-Assayag, Y. ve Bernstein, A. (2015). Self-Compassion In Recovery Following Potentially Traumatic Stress: Longitudinal Study Of At-Risk Youth. *Journal of Abnormal Child Psychology*. 43.4,645–653. DOI: 10.1007/s10802-014-9937-y.

TEZLER

Bahadır, Ş.(2006). Romantik İlişkilerde Bağlanma Stilleri, Çatışma Çözme Stratejileri Ve Olumsuz Duygu Durumu Düzeltme Arasındaki İlişki, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara: Ankara Üniversitesi SBE.

Bayar Ö. (2016).Üniversite Öğrencilerinde Öz-Şefkatin Yordayıcıları Olarak Bağlanma Tarzı Ve Algılanan Sosyal Destek, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi E.B.E.

Beştav, G. (2007). Romantik ilişki doyumu ile cinsiyet, bağlanma stilleri, rasyonel olmayan inançlar ve aşka ilişkin tutumlar arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi SBE.

Curun, F. (2001). The effects of sexism and sex role orientation on romantic relationship satisfaction/Cinsiyetçilik, cinsiyet rolü yöneliminin ilişki doyumu üzerine etkileri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara: Ortadoğu Teknik Üniversitesi SBE.

Damka, Z. (2009). Sığınma Evinde Kalan Şiddet Mağduru Kadınlar: Anksiyete Duyarlılığı, Travmaya Bağlı Suçluluk, Travma Sonrası Stres Bozukluğu ve Psikolojik Belirtiler. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi* Ankara: Ankara Üniversitesi, SBE.

Güven, T. (2010). Eşler Arası Şiddete Yönelik Nedensellik-Sorumluluk Yüklemeleri ve Evlilik Doyumu. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi SBE.

- Karaboğa, I. (2013). Şiddete Maruz Kalan Kadınlarda Psikolojik Belirtiler: Kişilik Özellikleri ve Sosyal Destek Algısı Açısından Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi Ankara: Ankara Üniversitesi SBE.
- Kılınçer A.S. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Algıladıkları İstismar. *Yüksek Lisans Tezi Ankara* : Hacettepe Üniversitesi SBE.
- Köktuna Z. S. (2007). Çözüm Odaklı Kısa Terapi Tekniğinin Alt Sosyo Ekonomik Seviyedeki Kadınların Geleceğe Umut ile Bakabilme ve Boyun Eğici Davranışlarına Etkisinin İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Maltepe Üniversitesi SBE.
- Özcan, Ö. (2009) Partneri Tarafından Duygusal ve Fiziksel Şiddete Uğramış Kadınların Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Maltepe Üniversitesi SBE.
- Özyeşil Z. (2011). Üniversite Öğrencilerinin Öz-Anlayış Düzeylerinin Bilinçli Farkındalık Kişilik Özellikleri ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Konya: Selçuk Üniversitesi SBE.
- Sarı, T. (2008). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlar, bağlanma boyutları ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiler. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi SBE.
- Set, Z. (2016). Lezbiyen, Gey Biseksüel Örnekleminde Bağlanma Stilleri ile Arasındaki İlişkide İçselleştirilmiş Homofobi ve Öz Anlayışın Aracı Rolü. *Doktora Tezi*. İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi SBE.
- Sümer, A. S. (2008). Farklı Öz-Anlayış (Self-Compassion) Düzeylerine Sahip Üniversite Öğrencilerinde Depresyon Anksiyete ve Stresin Değerlendirilmesi. *Yüksek lisans Tezi*. Konya: Selçuk Üniversitesi SBE.
- Yetim, D. (2008). Edirne Şehir Merkezinde Kadınlara Yönelik Şiddet Sıklığı ve Etkileyen Faktörler. Uzmanlık Tezi. Edirne: Trakya Üniversitesi SBE.
- Yılmaz, N. (2004). Öfke İle Başa Çıkma Eğitiminin ve Grupla Psikolojik Danışmanın Ergenlerin Öfke İle Başa Çıkabilmeleri Üzerindeki Etkileri.

Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi SBE.

Yumuşak, A. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumları, Toplumsal Cinsiyetçilik Ve Narsisistik Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.* Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi EBE.

Wood, V. (2012). Understanding Attachment Anxiety and Paradoxical Reactions to Conflict with Romantic Partners: The Moderating Role of Attachment-Related Threat. *Master Thesis.* Ontario, Canada: Queen's University Kingston. <https://www.researchgate.net/publication/268406592>

EK1

Kişisel Bilgi Formu

Sayın katılımcı, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Klinik Psikoloji doktora programında " Bağlanma Stilleri İle Partner Şiddeti Arasındaki İlişkide Öz-Anlayışın ve Boyun Eğici Davranışın Aracılık Rolü ' isimli çalışma, danışman Prof. Dr. M. Engin Deniz koordinatörlüğünde öğrencisi H. Deniz Özdemir tarafından yapılmaktadır.

Çalışmamıza katılmanın zorunlu olmadığını ve bu çalışmaya dâhil olup olmamaktan dolayı ödül ya da ceza almayacağınızı belirtmek isterim. Çalışmada paylaştığınız bilgileriniz bütünüyle bilimsel amaçlı olarak kullanılacak ve başkalarıyla paylaşılmayacaktır. Bütün bu şartlar dâhilinde çalışmamıza katılmanız istenilmektedir Çalışmamızın sonuçlarının doğruluğu için soruları dikkatli okumanız ve eksiksiz doldurmanız son derece önemlidir. Göstermiş olduğunuz dikkat ve özen için teşekkür ederim.

1. Mesleğiniz?

2. Kaç yaşındasınız?

3. Arkadaşlarınızın ya da yakınlarınız şiddet görmesine tanık oldunuz mu?

0) Hayır 1) Evet

4. Ailerinde şiddet gördünüz mü? 0) Hayır 1) Evet

5. Ailerinde şiddete tanık oldunuz mu? 0) Hayır 1) Evet

6.Eşinizden/partnerinizden şiddetine maruz kaldınız mı ? 0. Hayır 1. Evet

7. Eşinizden/partnerinizden şiddetine maruz kaldıktan sonra ne yaptınız?

1).İlişkiye devam ettim 2). Ayrıldım 3). Şikayet ettim 4). Bir süre sonra barışıp ilişkiye devam ettim

8. İlişkinizin süresi: 1) 1-6 ay 2) 7-12 ay 3) 13-18ay 4) 19-24 ay 5) 25 aydan daha çok

EK2

Beck Depresyon Envanteri (BDI)

Aşağıda, kişilerin ruh durumlarını ifade ederken kullandıkları bazı cümleler verilmiştir. Her madde, bir çeşit ruh durumunu anlatmaktadır. Her maddede o ruh durumunun derecesini belirleyen 4 seçenek vardır. Lütfen bu seçenekleri dikkatle okuyunuz. Son bir hafta içindeki (şu an dahil) kendi ruh durumunuzu gözönünde bulundurarak, size en uygun olan ifadeyi bulunuz. Daha sonra, o maddenin yanındaki kutucuğu işaretleyiniz.

1. 0). Kendimi üzgün hissetmiyorum.
 - 1). Kendimi üzgün hissediyorum.
 - 2). Her zaman için üzgünüm ve kendimi bu duygudan kurtaramıyorum.
 - 3). Öylesine üzgün ve mutsuzum ki, dayanamıyorum
10. 0). Her zamankinden daha fazla ağladığımı sanmıyorum.
 - 1). Eskisine göre şu sıralarda daha fazla ağlıyorum.
 - 2). Şu sıralarda her an ağlıyorum
 - 3). Eskiden ağlayabilirdim, ama şu sıralarda istesem de ağlayamıyorum.
15. 0). Eskisi kadar iyi çalışabiliyorum
 - 1). Bir işe başlayabilmek için eskisine göre kendimi daha fazla zorlamam gerekiyor.
 - 2). Hangi iş olursa olsun, yapabilmek için kendimi çok zorluyorum.
 - 3). Hiç bir iş yapamıyorum.
21. 0). Son zamanlarda cinsel yaşantımda dikkatimi çeken hiçbir şey yok
 - 1). Eskisine göre cinsel konularla daha az ilgileniyorum
 - 2). Şu sıralarda cinsellikle pek ilgili değilim.
 - 3). Artık, cinsellikle hiçbir ilgim kalmadı.

EK3

İlişki Doyumu Ölçeği (İDÖ)

Değerli Katılımcı; Aşağıda romantik ilişkilerden sağlanan doyuma ilişkin ifadeler bulunmaktadır. Lütfen yaşadığınız romantik ilişkinizi (şuan bir ilişkiniz yoksa son bir yıl içerisinde yaşadığınız ilişkiyi) düşünerek her bir maddenin ilişkilerinizdeki duygu ve düşüncelerinizi ne oranda yansıttığını karşılardaki 7 aralıklı ölçek üzerinde, ilgili rakamın altına (X) koyarak belirtiniz. Yanıtlarınız bilimsel bir araştırmada kullanılacak ve gizli tutulacaktır. Lütfen içten ve samimi olarak yanıt veriniz ve *hiçbir maddeyi boş bırakmayınız*. Katılımınız için çok teşekkür ederim.

1. Sevgiliniz ihtiyaçlarınızı ne kadar iyi karşılıyor?

1	2	3	4	5	6	7
Hiç karşılamıyor			Çok iyi karşılıyor			

3. Diğerleri ile karşılaştırıldığında ilişkiniz ne kadar iyi?

1	2	3	4	5	6	7
Çok daha kötü			Çok daha iyi			

5. İlişkiniz ne dereceye kadar sizin başlangıçtaki beklentilerinizi karşılıyor?

1	2	3	4	5	6	7
Hiç karşılamıyor			Tamamen karşılıyor			

7. İlişkinizde ne kadar problem var ?

1	2	3	4	5	6	7
Hiç yok			Çok Fazla problem var			

EK4

Composite Abuse Scale (CAS) - Standard Version

Your relationships In this section we ask about your relationships because it is an important part of your life that may influence your health. We ask you about your experiences in adult intimate relationships. By adult intimate relationship we mean husband/wife, partner or boy/girl friend for longer than 1 month.

1. Have you ever been in an adult intimate relationship? (Since you were 16 years of age) Yes ☐ 1 No ☐ 0 (Go to next section)

2. Have you been in an adult intimate relationship in the last twelve months? (Since you were 16 years of age) Yes ☐ 1 No ☐ 0 (Go to question 6)

3. Are you currently in an intimate relationship? Yes ☐ 1 No ☐ 0 (Go to question 5)

7. We would like to know if you experienced any of the actions listed below and how often it happened during the past twelve months. If you were not with a partner in the past twelve months, could you please answer for the last partner that you had. Please tick the appropriate box, which matches the frequency, over a twelve month period, that it happened to you. (Please tick one box on each line)

Actions <i>My Partner:</i>	Actions How often it happened					
	Never	Only Once	Several Times	Once/ Monthn	Once/ Week	Daily
1.Told me that I wasn"t good enough	0	1	2	3	4	5
5. Locked me in the bedroom	0	1	2	3	4	5
10. Threw me	0	1	2	3	4	5
15. Tried to rape me	0	1	2	3	4	5
20. Told me that I was crazy	0	1	2	3	4	5
25. Put foreign objects in my vagina	0	1	2	3	4	5
30. Beat me up	0	1	2	3	4	5

EK5

Partner Abuse Skala (PAS)

Aşağıdaki sorularda sizin geçmişte yaşadığınız ilişkinizdeki tecrübeniz sorulmaktadır. Burada geçmişteki ilişkiniz derken sizinle bir aydan fazla ilişkisi olan esiniz veya erkek arkadaşınız sorulmaktadır. Kendinize uygun olan seçeneği işaretleyiniz. Aşağıdaki soruları cevaplandırabilir misiniz?

1. On altı yaşındayken flört ilişkiniz oldu mu? 1. Evet 2. Hayır
2. Son 12 ay içerisinde flört ilişkiniz oldu mu? 1. Evet 2. Hayır (Eğer cevabınız hayır ise 6. Soruya geçiniz)
3. Şu anda bir flört ilişkisi içinde misiniz? 1. Evet 2. Hayır (Eğer cevabınız hayır ise 5. Soruya geçiniz)
7. Son 12 ay içinde aşağıda yazılı olan şeylerle karşılaştınız mı? Ne kadar çok karşılaştınız bilmek istiyoruz. Eğer son 12 ay içinde evli değilseniz evli olduğunuz dönemi düşünerek cevaplandırabilirsiniz. Son 12 aylık durumunuza uygun olan seçeneği daire içine alın.

0 = hiç bir zaman, 1 = 1 kere, 2 = bir çok kere, 3 = ayda bir kere, 4 = haftada bir kere, 5 = hergün

	Hiç Bir Zaman	Bir Kere	Bir Çok Kere	Ayda Bir Kere	Haftada Bir Kere	Her gün
1. Eşim/partnerim bana yetersiz olduğumu söyledi	0	1	2	3	4	5
5. Eşim/partnerim ailemi, arkadaşlarımı ya da çocuklarımı bana karşı kullanmaya (kışkırtmaya) çalıştı	0	1	2	3	4	5
10. Eşim/partnerim beni fırlattı	0	1	2	3	4	5
15. Eşim/partnerim bana tecavüz etmeye çalıştı	0	1	2	3	4	5
20. Eşim/partnerim benim deli olduğumu söyledi	0	1	2	3	4	5
25. Eşim/partnerim vajinama yabancı cisimler soktu.	0	1	2	3	4	5
30. Eşim/partnerim beni dövdü.	0	1	2	3	4	5

EK6

Yetişkinlerin Bağlanma Stilleri Ölçeği (YİYE II)

Aşağıdaki maddeler romantik ilişkilerinizde hissettiğiniz duygularla ilgilidir. Bu araştırmada sizin ilişkinizde yalnızca şu anda değil, genel olarak neler olduğuyla ya da neler yaşadığınızla ilgilenmekteyiz. Maddelerde sözü geçen "birlikte olduğum kişi" ifadesi ile romantik ilişkide bulunduğunuz kişi kastedilmektedir. Eğer halihazırda bir romantik ilişki içerisinde değilseniz, aşağıdaki maddeleri bir ilişki içinde olduğunuzu varsayarak cevaplandırınız. Her bir maddenin ilişkilerinizdeki duygu ve düşüncelerinizi ne oranda yansıttığını karşılardaki 7 aralıklı ölçek üzerinde, ilgili rakam üzerine çarpı (X) koyarak gösteriniz.

1.....2.....3.....4.....5.....6.....7

Hiç katılmıyorum

Kararsız/ Fikrim yok

Tamamen katılıyorum

	1	2	3	4	5	6	7
1. Birlikte olduğum kişinin sevgisini kaybetmekten korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
2. Gerçekte ne hissettiğimi birlikte olduğum kişiye göstermemeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
10. Romantik ilişkide olduğum kişilere açılma konusunda kendimi rahat hissetmem.	1	2	3	4	5	6	7
11. İlişkilerimi kafama çok takarım.	1	2	3	4	5	6	7
20. Genellikle, birlikte olduğum kişiyle sorunlarımı ve kaygılarımı tartışırım.	1	2	3	4	5	6	7
21. Terk edilmekten pek korkmam.	1	2	3	4	5	6	7
30. Romantik ilişkide olduğum kişilere güvenip inanma konusunda rahatımdır.	1	2	3	4	5	6	7
31. Birlikte olduğum kişiden ihtiyaç duyduğum şefkat ve desteği görememek beni öfkelenendirir.	1	2	3	4	5	6	7
35. Birlikte olduğum kişi beni sadece kızgın olduğumda önemser.	1	2	3	4	5	6	7
36. Birlikte olduğum kişi beni ve ihtiyaçlarımı gerçekten anlar.	1	2	3	4	5	6	7

EK7**Öz-anlayış Ölçeği (ÖZAN)**

ZORLUKLAR KARŞISINDA KENDİME GENEL OLARAK NASIL DAVRANIYORUM?					
Yanıtlamadan önce her bir ifadeyi dikkatle okuyunuz. Her bir maddenin sağında takip eden ölçeği kullanarak, belirtilen durumda ne kadar sıklıkla hareket ettiğinizi belirtiniz.					
	Hemen Hemen Hiçbir Zaman	Nadiren	Arasıra	Çoğu Zaman	Hemen Hemen Her Zaman
1. Kendimi kötü hissettiğimde, kötü olan her şeye takılma eğilimim vardır.	1	2	3	4	5
6. Kötü hissettiğimde, dünyada benim gibi kötü hisseden pek çok kişi olduğunu kendi kendime hatırlatırım.	1	2	3	4	5
12. Kendimi kötü hissettiğimde diğer insanların çoğunun benden mutlu olduğunu düşünme eğilimindeyim.	1	2	3	4	5
18. Acı çektiğim zamanlarda, kendime karşı iyiyimdir.	1	2	3	4	5
24. Kişiliğimin sevmediğim yönlerine karşı anlayışlı ve sabırlı olmaya çalışırım.	1	2	3	4	5

EK8

Boyun Eğici Davranış (BEDÖ)

Aşağıda insanların sosyal ortamlardayken yaptıkları bazı davranışlar ve yaşadıkları bazı duygular verilmiştir. Her cümleyi dikkatle okuyun ve böyle bir davranışın sizin için ne kadar geçerli olduğunu, sizi ne kadar tanımladığını aşağıdaki ölçeği dikkate alarak, o cümlenin yanındaki bölgede işaretleyin.

1. Hiç tanımlamıyor 2. Biraz tanımlıyor 3. Oldukça iyi tanımlıyor 4. İyi tanımlıyor 5. Çok iyi tanımlıyor

1. Belirli bir konuda benim hatam olmasa da, hatalı olduğum söyleniyorsa tatsızlık çıkmasın diye sesimi çıkarmam.	1	2	3	4	5
5. Sevdiğim kişi benden yakınlık istediğinde, o anda içimden gelmese de yakınlık göstermeye çalışırım.	1	2	3	4	5
10. Arkadaş toplantılarında konuşmaları yönlendirmeyi başkalarına bırakırım	1	2	3	4	5
15. İnsanlar ısrarla bana baktıklarında yüzüm kızarır.	1	2	3	4	5
16. Birinin davetini geri çevirirken mutlaka hastalık gibi önemli bir bahane bulmaya çalışırım.	1	2	3	4	5

